

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Skauting na Blízkém východě: případové studie Egypta,
Maroka a Ománu**

Klára Jiráčková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce

Skauting na Blízkém východě: případové studie Egypta,

Maroka a Ománu

Klára Jiráčková

Vedoucí práce:

Mgr. Veronika Sobotková, PhD.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2017

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce Mgr. Veronice Sobotkové, PhD. za čas a ochotu, kterou mi během práce věnovala.

Srdečné poděkování patří zejména skautkám a skautům, kteří mě během výzkumu vřele přijali a kromě podpory mi poskytli informace a přístup do svých osobních dokumentů, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

1. Úvod.....	1
1.1 Metodologie.....	5
1.2 Poznámka k transkripci.....	7
2. Světový skauting.....	9
2.1 Co je skauting.....	9
2.2 Počátky skautské myšlenky a rychlé rozšíření.....	10
2.3 Role náboženství a vojenství ve skautingu.....	12
2.4 Organizační struktura světové skautské organizace.....	14
3. Skauting na Blízkém východě.....	16
3.1 Šabáb – mládež Blízkého východu.....	16
3.2 Arabský region skautské světové organizace.....	16
3.3 Počátky skautingu na Blízkém východě.....	18
3.4 Skutečný rozmach.....	20
3.5 Specifika blízkovýchodního skautingu.....	22
3.5.1 Kroje a disciplína prostředkem nacistických tendencí.....	23
4. Egypt.....	26
4.1 Historie.....	26
4.2 Role náboženství.....	29
4.2.1 Spojení s Muslimským bratrstvem.....	30
4.3 Vliv na společnost.....	31
4.4 Skauti v hledáčku mocenských ambicí.....	32
5. Maroko.....	34
5.1 Historie.....	35
5.2 Role náboženství.....	38
5.2.3 Židovský skauting v Maroku.....	38
5.2.3.1 Židovská mládežnická hnutí.....	39
5.2.3.2 Maročtí židovští skauti.....	40
5.2.3.3 Činnost EIM.....	42

5.3 Vliv na společnost.....	43
5.4 Odras politiky v hnutí.....	47
5.5 Současná situace.....	50
6. Omán.....	53
6.1 Historie.....	55
6.2 Zahraniční skauting v Ománu.....	57
6.3 Role náboženství.....	58
6.4 Vliv na společnost.....	58
6.5 Odras politiky v hnutí.....	61
6.6 Současná situace.....	62
7. Závěr.....	64
8. Seznam použitých zkratk.....	68
9. Bibliografie.....	69
10. Resumé.....	82
11. Přílohy.....	83

1. Úvod

Myšlenka, která se před více než sto lety zrodila v hlavě lorda Roberta Baden-Powella, měla za cíl nabídnout mladým chlapcům dobrodružný a aktivní program, skrze který získají všestranné dovednosti a stanou se muži s morálním a občanským charakterem. Aniž by to kdokoli plánoval, myšlenka se v následujících letech rozšířila do celého světa, a tak vznikla světová skautská organizace sdružující jak chlapce, tak dívky, které skautská myšlenka rovněž nadchla. Skauting reagoval na mezinárodní výzvu expandovat a dokázal se transformovat pro potřeby různých kultur a sociálních a politických systémů. Ačkoli se skauting zrodil na britské půdě z křesťanských hodnot, je hodnotově vystavěn tak, že je lehce adaptabilní na jakoukoli kulturu a náboženství, v čemž spočívá i jeho síla a celosvětové rozšíření. Ztotožnit se se skautskou myšlenkou tedy není problémem ani pro muslimy tvořící většinu blízkovýchodní populace. Prvním skautským principem je povinnost k Bohu bez bližší specifikace, takže je tento princip použitelný pro člověka jakéhokoli vyznání (a jak dokazuje české prostředí, člověk ani nemusí být věřící¹). Naopak skauting je díky silnému důrazu na duchovní život člověka velmi vhodný a použitelný i pro muslimský svět.

Je s podivem, že organizace s globálním působením, již prošlo za dobu existence zhruba 500 miliónů členů², uniká pozornosti vědeckých výzkumů, zřejmě kvůli „neodbornosti“ tématu. Jak napsal Leslie Paul na počátku 50. let: *„Je zajímavé, co může být přehlíženo jak historiky, tak sociology. Hledejte v knihovnách a najdete nekonečno knih věnujících se teorii a praxi socialismu, odborům a výchově dětí. Ale nenajdete téměř nic o mládežnických hnutích, kromě náhodných propagandistických příruček. Když ale přemýšlíme nad opravdovou společenskou revolucí našeho století (20. století, pozn. autorky), nejde tolik o růst či pokles životních standardů, ale především o změny v chování – styl oblékání, vztahy, koníčky, sporty a volný čas. Pak musíme přiznat, že mládežnická hnutí byla jedněmi z nejúspěšnějších revolucionářů. Ale budete marně hledat autorské dílo, které*

1 Zakladatel českého skautingu Antonín Svojsík z praktických důvodů povinnost k Bohu nazval nejvyšší Pravdou a Láskou, a tak ji přiblížil i ateistům.

2 The story of scouting. *Scout.org* [online].

se tímto fenoménem zabývá. Protože historici je často přehlížejí vidíce jejich obhájce jako nevyzrálé, hrubě argumentující a dětinské.³ Existující studie ve většině případů pramení z nitra organizace a mapují členskou základnu, její vývoj a vnímání organizace veřejností v určité zemi či regionu.⁴ Zcela pak chybí podrobnější výzkumy zaměřené na moderní skauting v arabském regionu.

Absence povědomí o existenci skautské organizace v zemích Blízkého východu⁵ byla hlavní motivací pro vznik této práce. Skauti jsou přitom na Blízkém východě velmi aktivní a početní (díky jednotě organizace jsou nejpočetnější mládežnickou organizací na Blízkém východě). Nejenže skrze výchovu mladých lidí ovlivňují jejich vývoj a myšlení, a tudíž i jejich působení na společnost, ale jsou často přímým iniciátorem sociálních projektů a aktivit. Při cestách do blízkovýchodních zemí se autorka setkávala se skauty, případně se přímo zapojila do činnosti skautského oddílu (případ Maroka), a tak měla možnost nahlédnout do nitra organizace a jejího fungování. Skrze rozhovory poznávala různé podoby skautingu a odlišnosti i v rámci arabského regionu. Cílem práce je tedy porovnat fungování skautské organizace v různých arabských zemích na případových studiích Egypta, Maroka a Ománu. Pozornost a komparace je zaměřena na tři oblasti:

- Jaká je ve skautingu role náboženství? Je skauting typický pro určitou náboženskou skupinu? Jak se náboženství projevuje v rámci organizace a ve výchovném programu.
- Vliv skautingu v roli aktéra občanské společnosti. Zapojují se skauti či přímo organizují aktivity, které pozitivním způsobem ovlivňují společnost?
- Mají skauti vazby s vládou či jinými politickými aktéry?

Dané oblasti byly zvoleny na základě osobní zkušenosti autorky s odlišnou podobou fungování skautské organizace v jednotlivých zemích. Je zajímavé pozorovat, jak se

3 LESLIE, P. *Angry Young Man*. Str. 51-52.

4 Takovými výzkumy v poslední době je výzkum vlivu skautingu v Evropském regionu WOSM a WAGGGS (*The Impact of Scouting and Guiding in Europe*, 2015). Z českého prostředí zmiňme výzkum společnosti Median (viz BŘICHÁČEK) z let 2001 – 2003 zabývající se vnitřní strukturou organizace i vnímáním skautingu veřejností či poslední výzkum společnosti Ipsos (viz *Prezentace pro tiskovou konferenci*, 2015) mapující názory veřejnosti na Junák – český skaut.

5 Termínem Blízký východ je v práci míněn region Blízkého východu a severní Afriky (v angl. MENA). K nepřesnému termínu se uchyluji, protože čeština nemá ekvivalent termínu MENA a celý název je příliš dlouhý.

projektují tradiční hodnoty Blízkého východu – náboženství, vláda, občanská společnost - do nepolitické dobrovolnické mládežnické organizace. Jak ukazují průzkumy⁶, skauting neformuje pouze jednotlivce, ale skrze jejich morální a občanské uvědomění a aktivity má vliv na celou společnost. Síla skautingu spočívá i v organizacích jednotlivých zemí, které skrze projekty (více či méně propojené s veřejností a státem) ovlivňují společnost a vnitřní dění.

Zároveň si práce klade za cíl představit skautské hnutí na Blízkém východě v obecné rovině a být pomyslným mostem do neznámé a neprozkoumané oblasti v českém prostředí. Čeští skauti se ve velkém skautském světě rozhodně neztratí. O jejich mezinárodním zapojení vypovídá fakt, že Československo bylo jednou ze 30 zakládajících zemí světového skautského hnutí.⁷ O tom, že jsou čeští skauti aktivní na skautském mezinárodním poli, svědčí i to, že průlomová kniha Eduarda Valloryho *Světový skauting – výchova ke globálnímu občanství* vyšla v češtině jako první zahraniční vydání po katalánštině (2010) a angličtině (2012).⁸

Předkládaná práce je členěna do dvou celků odlišné povahy. První celek, teoretického charakteru, je rozdělen do dvou kapitol. V první z nich se věnuje představení světové skautské organizace, jejímu vývoji a struktuře organizace pro přiblížení tematiky čtenáři, který nezná skautské prostředí. Seznámení se s podstatou, idejemi a vývojem skautského hnutí je z hlediska pojetí práce velmi důležité, protože bez obecného povědomí by se vytratilo mnoho podstatných souvislostí o skautingu na Blízkém východě.

V druhé kapitole se práce zaměřuje konkrétně na Arabský region, generaci mladých lidí zde a jejich roli ve společnosti. Vrací se k počátkům skautských aktivit a osvětluje vnesení a šíření skautské myšlenky v regionu, které neprobíhalo centrálně skrze jednoho nositele, a tudíž i uchopení ideje nebylo jednotné. V kapitole je osvětlena role skautingu v turbulentních časech první poloviny dvacátého století, kdy blízkovýchodní země usilovaly o

6 Některé výzkumy zabývající se obrazem a vlivem skautingu ve společnosti jsou uvedeny v následujícím odstavci. K podobným závěrům dokazující pozitivní vliv skautingu na člověka (krizový management, odolnost vůči stresu, rozhodovací schopnosti, týmová spolupráce, komunikace atd.) dochází veskrze všechny výzkumy v různých zemích. Viz *The Impact of Scouting and Guiding in Europe*. WOSM, WAGGGS [online].

7 NAGY, L. *250 miliónů skautů*. Str. 143.

8 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 11.

nezávislost a hledaly svou identitu i skrze náboženské reformy. Skautské hnutí pracující s aktivními mladými lidmi představovalo „zlatý důl“ pro reformátory, kteří je dokázali oslovit.

Druhý celek, členěný do tří kapitol podle zemí, je případovou studií, jak se skauting může vyvíjet a formovat v různých koutech arabského světa. V této části je hojně využito zúčastněného pozorování autorky v terénu, rozhovorů s tamními skauty a informací zprostředkovaných skrze korespondenci. Postupně je organizace představena v Egyptě, Maroku a Ománu, státech, které zastupují rozmanité geografické a kulturní lokality arabského světa. V každé kapitole je nejprve představena historie a významné milníky organizace a jaký vliv měli skauti v důležitých momentech, jimiž země procházela. Dále je analyzován vliv náboženství, které figuruje v každodenním životě muslimů, a jeho důležitost ve skautském programu. V případě Maroka je prostor věnován i židovskému skautingu, který byl podstatnou složkou skautingu zejména kolem poloviny dvacátého století. V Egyptě, kde žije přibližně 10% křesťanů, je prostor věnován i jim.

Další podrobně zkoumanou oblastí jsou projekty, které nějakým způsobem ovlivňují společnost. Jedná se o projekty, v nichž skauti bojují se společenskými problémy, přírodními katastrofami či o další programy, skrze něž pozitivně ovlivňují společnost, ať už viditelnou či nenápadnou formou.

Poslední zkoumanou složkou je napojení skautských organizací na vládu či jiné mocenské subjekty. Skauting je ve své podstatě nepolitickou organizací, která má na formální úrovni zachovávat ideologickou neutralitu. V arabském regionu, kde fungují mnohá nedemokratická zřízení a silné ideologické skupiny, které dokáží využívat svých prostředků a vlivu, není pro mládežnickou organizaci snadné zůstat naprosto nestrannou. Obzvláště pokud její vedení tvoří aktivní lidé, kteří se osobně zapojují do ideologicky laděných skupin a nedaří se jim své osobní aktivity oddělit od skautského světa.

Závěr jednotlivých kapitol přináší současný stav a obraz skautské organizace ve zkoumaných zemích. Tvoří kontrast k úvodu kapitol, takže čtenáři se nabízí srovnání fungování skautského hnutí v jeho počátcích a toho, kam se na své cestě dostalo. Zároveň je přiblížení aktuální situace vhodnou příležitostí k uvědomění si, že ačkoli skauting nese jednotnou myšlenku, pozice skautů se v každé zemi liší a i potenciál organizace je využíván různorodě.

Je důležité uvést, že sama autorka je skautkou. Je nepochybné, že i přes velkou snahu zachovat si neutrální pohled, je do práce vneseno osobní zaujetí a sympatie ke skautské myšlence. Fakt, že autorka pochází ze skautského prostředí, ovšem přináší i pozitiva. Autorka je skrze vlastní zkušenost seznámena s fungováním organizace, zvyky a tradicemi, orientuje se ve skautském prostředí a výchovném systému a zná specifické názvosloví.

1.1 Metodologie

Předkládaná práce kombinuje jak primární, tak sekundární zdroje. Proporcionalita primárních a sekundárních zdrojů se v jednotlivých částech liší, a to podle dostupnosti informací a vhodnosti jejich užití. Je však využito zejména jejich propojování, tak, aby byl čtenář informován jak na teoretické, tak praktické rovině. Teoretické a historické části se spoléhají především na sekundární zdroje, totéž platí i o oblastech, k nimž se autorce nepodařilo zkontaktovat žádného přímého informátora. Osobní výpovědi slouží zejména pro autentický vhled do tématu a také pro vhled do reálného fungování, protože co je napsáno v metodikách a příručkách, nemusí být uplatňováno v praxi, a naopak.

Volba zpracovávaných zemí se primárně řídila autorčiným pobytem a zkušeností s danými zeměmi. Velmi vhodně ale každá země spadá do odlišného regionu Blízkého východu, tedy Maroko do severoafrického Maghrebu s větším spojením s Evropou, Egypt do centrální části a Omán je reprezentantem Arabského poloostrova. Kromě národním skautských zvyklostí tedy můžeme pozorovat i kulturní prvky dané charakterem regionu.

Primární zdroje čerpají informace z provedeného terénního výzkumu založeného na zúčastněném pozorování a nestrukturovaných rozhovorech kvalitativní povahy. Realizace terénního výzkumu se lišila podle možností autorky a nebyla prováděna ve všech zemích rovnoměrně, což se projevuje i ve výsledcích práce, kdy do určitých oblastí bylo možné vnést detailnější informace osobního rázu. Do textu jsou zasazeny i některé výpovědi tázaných osob, za účelem osobitějšího a reálnějšího uvedení do problematiky. Jednotlivé názory participantů ovšem nemůžeme zobecňovat a vykládat je jako platné pro celou

skautskou komunitu dané země. Je třeba mít na vědomí, že se jedná o subjektivní vjemy, které nám ale mohou pomoci lépe porozumět skautským prožitkům z vnitřního prostředí.

Mezi skauty na Blízkém východě se autorka pohybovala příležitostně od podzimu 2011 do zimy 2017. Při svých dlouhodobých pobytech (3 – 11 měsíců) v Káhiře v letech 2011 – 2014 se setkávala se skauty na individuální rovině, kvůli jazykovým, genderovým a časovým překážkám se ale do skautské činnosti nezapojila. Autorka se tématu blízkovýchodního skautingu začala důkladněji věnovat až při pobytu v Ománu v únoru 2016, kdy zjistila, jak odlišně lze pracovat se stejnými hodnotami v různých skautských organizacích. Během podzimu 2016 tedy zrealizovala důkladný výzkum skautského prostředí při studijním pobytu v Maroku. Zapojila se do činnosti marrákešského skautského oddílu a zúčastnila se schůzek dalších dvou oddílů patřících do odlišných organizací, aby poznala různorodá prostředí. Zúčastnila se také metodické víkendové porady národního vedení organizace Hassaníja a vedla rozhovory se zástupci národního vedení i členy organizace od dětí až po dospělé.

Během setkání v Ománu a Maroku autorka realizovala rozhovory kvalitativní povahy na základě polostrukturovaných rozhovorů v arabském a anglickém jazyce. Jako podklad pro rozhovory sloužilo několik základních otázek pokrývajících zkoumaná témata, které byly podle potřeby a také funkce a zkušeností informátora individuálně upravovány. Právě kvůli rozdílné povaze informátorů nebyl vytvořen jednotný diskuzní skript, neboť by nebyl aplikovatelný na větší počet participantů výzkumu, a tudíž je pro práci nepoužitelný.

Získat sekundární zdroje bylo velmi náročné. Při vypracovávání textu se autorka potýkala s velkým nedostatkem ucelených zdrojů informací a to zejména z důvodu absence literatury zabývající se tématem skautingu. První publikaci zabývající se vývojem skautingu do 80. let 20. století s názvem *250 miliónů skautů* napsal László Nagy a ačkoli z ní nelze čerpat informace o moderním skautingu, stále představuje velmi cenný zdroj informací z první poloviny doby fungování organizace. Aktuální a důležitou sondou do skautské světové organizace je kniha Eduarda Valloryho *Světový skauting - výchova ke globálnímu občanství* z roku 2012, která ovšem nabízí spíše statistické údaje, vývoj a podstatu organizace jako celku. Zahraniční studie věnující se skautingu na Blízkém východě se zaměřují na

meziválečné období, kdy hnutí bylo ve středu pozornosti politických a nacionálních sil. Hlavní oporou práce v její první části byly již zmíněné publikace László Nagyho a Eduarda Valloryho analyzující světový skauting. Vhled do skautingu v blízkovýchodním regionu (především oblast Levanty, Turecka a Arménie, jako součásti Osmanské říše) v letech pozdního kolonialismu umožňuje práce K. D. Watenpaugha *Being Modern in the Middle East: Revolution, Nationalism, Colonialism, and the Arab Middle Class*. Watenpaugh informací využil i ve sborníku editovaném N. Blockem a T. Proctorem *Scouting Frontiers: Youth and the Scout Movements First Century*. Kniha sbírá kapitoly z různých kulturních, náboženských a společenských prostředí a dává možnost srovnat, jak se skauting na různých místech vyvíjel.

Dále bylo využito informačních materiálů, webových stránek, ročenek a brožurek získaných od jednotlivých skautských oddílů a organizací a osobních materiálů informátorů. Většina těchto publikací existuje pouze v arabském jazyce, což je také důvodem omezeného šíření informací do obecného povědomí. Informace byly také čerpány z působivě vytvořeného osmidílného dokumentárního seriálu Al Jazeera z roku 2011⁹ věnujícího se skautingu v arabském světě. Použity byly také zpravodajské články reflektující obraz skautingu na veřejnosti.

1.2 Poznámka k transkripci

Pro přepis z arabštiny je v práci použita norma uvedená v Duchovních cestách islámu¹⁰ od Luboše Kropáčka, s rozdílem, že arabskou hrdelnicí ʿajn (ع) přepisují i na začátku jmen. V případě egyptských jmen se držím úzu egyptského dialektu arabštiny, a hlásku ج přepisují jako „g“, nikoliv „dž“, jak je tomu ve spisovné arabštině. Pokud jsou místopisné názvy či osobní jména počestěné, budu se držet české verze. Cizojazyčné názvy a názvy děl uvádím v textu kurzivou.

Jednotlivé regiony skautských světových organizací WOSM a WAGGGS jsou uváděny s velkým počátečním písmenem (např. Arabský, Evropský region), aby bylo jasné, že se

9 Al-haraka al-kašafíja al-ʿarabíja. 1.díl. *Al Jazeera Online* [epizoda televizního seriálu].

10 KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. Str. 275.

jedná o organizační jednotku, ne o geografický pojem. Pro přehlednost už je samotný název organizace vynecháván.

2. Světový skauting

2.1 Co je skauting

Pod slovem „skaut“ si mnoho lidí představí trochu divné lidi, kteří chodí do lesa, učí se vázat uzly a snaží se zaplnit volný čas dětí. Skautská organizace má ovšem mnohem hlubší smysl a poslání a její detailně propracovaná metodika je velmi komplexní, což by se na první pohled nemuselo zdát. Sami skauti svou činnost veřejnosti prezentují jako zábavu, partu, kamarády, příležitost z důvodu atraktivní a lehce srozumitelné image a děti do skautu kvůli těmto lákadlům chodí.¹¹ Jde vlastně o zábavné učení se a rozvíjení hrou. Ve skutečnosti jsou ale děti skrze hru vychovávány do čestných a odolných jedinců, kteří jsou připraveni pomáhat ostatním lidem a sloužit vlasti, jak píše v první skautské příručce *Scouting for Boys* Robert Baden-Powell.¹²

Co tedy skauting ale doopravdy je? Je obtížné najít přesný popis skautského hnutí, který by nejlépe vystihl jeho činnost, neboť aktivity a skautská metodika jsou natolik široké a všeobjímající, že je lze jen stěží pokrýt. Zahrnuje především výchovu směřující k seberozvoji a sebevzdělávání lidí aktivně se zapojujících do občanské společnosti. Skauting využívá pobytu v přírodě, skrze výzvy vede k rozvoji tolerance, spolupráce a k dobrovolné službě. Skaut je dnes největší mládežnickou výchovnou organizací, ke které se hlásí zhruba 40 miliónů dětí, dospívajících a dospělých lidí ve 224 zemích a teritoriích a jejímž programem za dobu jeho existence prošlo kolem 500 miliónů členů, mezi nimiž najdeme světoznámé a vlivné osobnosti.¹³

Světové skautské hnutí je dobrovolnické, nepolitické, výchovné hnutí pro mladé lidi, které je otevřené pro všechny bez rozdílu pohlaví, původu, rasy a vyznání, což ovšem není ve všech zemích v realitě ideálně naplněno. Posláním skautského hnutí je podporovat všestranný rozvoj osobnosti mladých lidí v souladu se skautským zákonem a slibem a rozvíjet jejich emoční, duchovní, intelektuální, sociální a tělesné schopnosti tak, aby byli

11 Parta a příležitost je název konceptu české organizace JUNÁK – český skaut, který je návodem pro členy, jak prezentovat skautské hnutí veřejnosti. Koncept je dostupný na webové adrese <https://krizovatka.skaut.cz/stredisko/propagace/jak-mluvit-o-skautingu/parta-a-prilezitost/948-koncept-parta-a-prilezitost?autologin=1>

12 BADEN-POWELL, R. *Scouting for Boys*. Str. 5.

13 The story of scouting. *Scout.org* [online].

zodpovědnými občany na lokální, národní a globální úrovni. Snaží se o výchovu samostatných jedinců, kteří se snaží přispět ke zlepšení světa a zaujmají konstruktivní roli ve společnosti.¹⁴

2.2 Počátky skautské myšlenky a rychlé rozšíření

Za počátkem skautského hnutí stojí lord Robert Baden-Powell, jehož život byl často ovlivněn náhodou, která nakonec vyústila do pozitivních důsledků. V podstatě dílem náhody a neplánování je i vznik skautského hnutí. Vojenská kariéra, jejíž cestou se Robert Baden-Powell vydal, dobrodruha plně nenaplňovala. Baden-Powell byl skvělý stopař a zvěd, což bylo využito při mnohých akcích zejména v Jižní Africe. Kromě toho Baden-Powell miloval divadlo, hudbu, jízdu na koni a organizování zábavy. Rozmanité záliby a neutuchající aktivita Baden-Powella vedly k myšlence nabídnout chlapcům všestrannou smysluplnou náplň volného času, která zahrnovala fyzický trénink, pobyt v přírodě, tábornické dovednosti, službu společnosti a týmové hry. V létě 1907 Baden-Powell tábořil s družinou dvaceti chlapců na ostrově Brownsea, aby ověřil, zda jsou jeho myšlenky výchovy skrze hru pro mladé atraktivní. Na táboře si ověřil, že jeho nápad chlapce zaujal a k tomuto datu se udává i vznik skautingu. Své myšlenky sepsal do knihy *Scouting for Boys*, jež byla roku 1908 vydána a i díky jeho známosti se začala rychle šířit. Slávu si Robert Baden-Powell vydobyl jako velitel vojsk v úspěšné bitvě proti Búrům u Mafekingu.¹⁵ *Scouting for Boys* zaujal děti, které se podle knihy začaly řídit. Rychlému rozšíření skautingu napomohla doba, která pro děti přinášela změnu. Díky industrializaci chodilo více dětí do škol a mělo i volný čas. Dospělí začali věnovat pozornost rozvoji charakteru dětí, a tak vznikaly mládežnické organizace (Boys' Brigade, YMCA, Olympic Movement...)¹⁶ Po celé Velké Británii se začaly objevovat skupinky skautů, kteří požadovali pevnější vedení a organizaci. A tak byla roku 1909 založena první skautská asociace Boy Scout Association a o rok později i dívčí skautská organizace Girl Guides Association. Za úspěchem lavinového šíření skautingu stojí

14 Youth Programme and Adults in Scouting. *Scout.org* [online].

15 NAGY, L. *250 miliónů skautů*. Str. 26.

16 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 18 – 19.

především tři důvody. Jak už bylo zmíněno, děti byly osvobozeny od práce a bylo jim poskytnuto využití volného času. Dále se skautingu dostávalo podpory od samotné monarchie, církve, armády a různých sociálních institucí. A díky různorodosti a otevřenosti, které skauting nabízel, byl přijímán širokým spektrem veřejnosti.¹⁷ Baden-Powell neměl původně v plánu zakládat organizaci, o to méně mezinárodního rozměru. Stejně rychle, jako se hnutí rozšířilo na území Velké Británie, expandovalo i do dalších zemí světa. V první řadě byly založeny asociace v britském království¹⁸ a skrze knihu *Scouting for Boys* a zahraniční cesty Baden-Powella se lavinovitě šířil do dalších států po celém světě.¹⁹ Poté, co skauting vznikl v několika zemích, objevila se potřeba založit organizaci, která by je spojovala. První světové jamboree, tedy setkání skautů a skautek, které se konalo roku 1920 v Londýně, rezonovalo dozvuky první světové války, jež přinesla skautům rozčarování ze selhání států fungovat v mírovém soužití.²⁰ Zde se konala první světová skautská konference a vznikl celosvětový orgán Mezinárodní skautské kanceláře (Boy Scouts International Bureau, BSIB) a skauting se stal oficiálně světovým hnutím.

Pro porozumění následujícím kapitolám a specifikům blízkovýchodního skautingu je potřeba se nejprve stručně seznámit s pojetím principů, náboženství a vojenství ve skautingu. Skautská myšlenka nepochází jen od Roberta Baden-Powella, ale čerpá inspiraci od mnohých myslitelů, filozofů a spisovatelů, kteří se věnovali výchově a přírodě. Nejstarší inspiraci můžeme hledat už ve starém Řecku v pojmu *kalokagathia*, který označuje harmonii tělesných a duševních sil.²¹ Ve skautingu se odráží znalost přírody převzatá od zakladatele Ligy lesní moudrosti, Ernesta Thompsona Setona. Vliv na myšlení zakladatele také zanechaly osoby jako Jean Jacques Rousseau, který v knize *Emil aneb O výchově* nabádá k útěku z města do přírody, Henry David Thoreau s knihou *Walden aneb Život v lesích*, jež dále ovlivnila především americké skauty, či Daniel Carter Beard, který v roce 1905 založil po vzoru hraničářů organizaci Synové Daniela Boona.²² Při zkoumání skautského poslání, zákona či slibu můžeme vystopovat zejména vliv západní křesťanské hodnotové a

17 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 18 – 19.

18 V letech 1908 – 1909 se tak rozšířil do Irska, Kanady, Austrálie, Nového Zélandu, Zimbabwe, JAR a Indie.

19 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 25.

20 Al-haraka al-kašáfíja al-^ʿarabíja. 1. díl. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

21 KRAUS, J. (ed.). *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Str. 326.

22 Šantora, R. *Skautské století*. Str. 14 – 15.

morální tradice, ve které byl světový zakladatel vychováván. Hnutí se ovšem neopírá pouze o křesťanskou víru, ale o všeobecné morální hodnoty a výchovnou metodu zaměřující se na rozvoj přirozených schopností člověka.²³

Na základě různých myšlenek byly sestaveny základní pilíře skautingu, jimiž jsou poslání, principy a výchovná metoda skautingu, které jsou totožné pro skauting na celém světě. Poslání skautingu bylo uvedeno na začátku kapitoly. Principy jsou ve skautingu tři: povinnost k Bohu, povinnost k druhým a povinnost k sobě. Skautská výchovná metoda obsahuje deset bodů, díky nimž je skauting unikátní a odlišný od ostatních mládežnických organizací. Mezi nimi na prvním místě stojí slib a zákon, jimiž jsou skauti na celém světě vázáni.²⁴

2.3 Role náboženství a vojenství ve skautingu

Právě slib a zákon jsou hlavním prostředkem skautské metody k seberozvoji a sebevýchově. Ta zahrnuje i duchovní rozměr. Náboženství je, jak ukazuje princip povinnosti k Bohu, důležitým, avšak nikoli primárním stavebním kamenem hnutí. Výhodou pro světové společenství je, že ačkoli Baden-Powell pocházel z křesťanského prostředí, nesympatizoval s rozdílnostmi, jimiž se denominace či jiná náboženství odlišují. To umožnilo hladké šíření a zakořenění myšlenky na celém světě bez ohledu na náboženství či kulturu v dané zemi. Více než na náboženské úkony je kladen důraz na celkový duchovní růst člověka a každá organizace si sama může stanovit, jak daný princip bude naplňovat. Skauting ani neudává příslušnost k jakékoli církvi.²⁵ I v ústavě Světové skautské organizace (World Organization of the Scout Movement, WOSM) se v části věnované povinnosti k Bohu nepoužívá slovo Bůh, ale věrnost duchovním principům, aby bylo zřejmé, že organizace není otevřená jen monoteistickým náboženstvím.²⁶ Duchovní rozměr skautingu je pro silně nábožensky hodnotovou společnost Blízkého východu podstatným prvkem, který umožnil zakořenění hnutí v regionu. Zároveň je ale ožehavou otázkou, do jaké míry je ještě implementace

23 Základní fakta o světovém skautingu. *Skaut.org* [online].

24 *Poslání, principy a metoda skautingu*, 2006. Junák – svaz skautů a skautek.

25 *Scouting and Spiritual Development*, 2001. World Scout Bureau.

26 Constitution of the World Organization of the Scout Movement. *Scout.org* [online].

náboženství do skautského programu obohacující a kdy už se jedná o ideologickou manipulaci.

Druhým prvkem, který se v historii skautingu měnil a který je rovněž v každé zemi uplatňován různě, je vojenská povaha hnutí. Militantní dojem vyvolávají výrazné stejnokroje skautů připomínající vojenské uniformy (které plní účel potírání sociálních rozdílů), pochodová cvičení, signály, nástupy, terminologie, tradice a mnoho dalšího. I služba vlasti, kterou zahrnuje skautský slib, je určitým prvkem nacionalismu a vojenství. Skauting (jak značí anglický význam slova scout – zvěd) vznikl z výzvědné činnosti, kterou Baden-Powell rozvinul při armádní službě v jižní Africe a opravdu určité prvky a dovednosti z vojenského prostředí přejímá.²⁷ Baden-Powell byl při formování nápadu založit skautské hnutí v úzkém kontaktu s Williamem Smithem, zakladatelem vojenské křesťanské mládežnické organizace Boys' Brigade, v němž se zrodila myšlenka založit uniformované mládežnické hnutí.²⁸ Rané období skautingu bylo vcelku výrazně spojeno s vojenskou činností, disciplínou a různou úrovní nacionalismu.²⁹ Baden-Powell si byl vědom zneužitelnosti myšlenek, proto vždy dával důraz na mírotvornou povahu hnutí. K radikálnějšímu ideologickému obratu došlo po první světové válce, kdy se Baden-Powell odklonil od vojenského rázu hnutí a zdůrazňoval potřebu světového míru, v němž mělo světové skautské hnutí využít svůj potenciál a poslání. Nový model hnutí, který Baden-Powell představil na londýnském jamboree roku 1920, byl civilní povahy a kladl větší důraz na výchovu jedince a mírové soužití.³⁰ Spíše než k vojenství se Baden-Powell přikláněl ke vzoru rytířství. Skautská myšlenka byla cizími zeměmi přejímána v různých letech, ať už v prvním militantnějším či druhém mírovějším období, což může silně ovlivňovat pojetí skautingu v dané zemi. Jak práce dále představí, zatímco egyptský či libanonský skauting, kde se hnutí etablovalo brzy, vykazoval silné nacionální tendence, v Ománu hrálo hnutí od počátku výchovnou a společenskou úlohu.

27 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 18.

28 WILKINSON, P. *English Youth Movements 1908–1930*. Str. 3 – 4. Citováno z DEGANI, A. *They Were Prepared: The Palestinian Arab Scout Movement 1920–1948*.

29 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 29.

30 NAGY, L. *250 miliónů skautů*. Str. 60-61.

2.4 Organizační struktura světové skautské organizace

Pro orientaci čtenáře v textu považuji za nezbytné uvést ho ve stručnosti do organizační struktury světové skautské organizace. Skautské poslání je do praxe uváděno skrze síť oddílů založených na dobrovolné bázi, které jsou propojené do národních organizací a ty jsou spravovány dvěma globálními organizacemi – Světovou organizací skautského hnutí (WOSM) a Světovým sdružením skautek (World Association of Girl Scouts and Girl Guides, WAGGGS).³¹ Dříve, než rozebereme fungování těchto organizací, je potřeba zmínit, že dobrovolnictví je pro organizaci klíčovým faktorem. Díky faktu, že činovníci a většina funkcionářů svůj čas a energii do skautských aktivit věnuje bez požadavku odměny, zaručuje opravdové nadšení a oddanost myšlence. To je i důvodem, proč si skauting dokázal udržet nezávislost a hrdost v dobách, kdy se ho snažily pohltit politické či ideologické síly.

Světová organizace skautského hnutí vznikla jako BSIB v Londýně roku 1920 a na WOSM byla přejmenována roku 1977. Je to mezinárodní, nepolitická, nevládní organizace složená z uznaných národních skautských organizací. Vrcholným orgánem WOSM je Světová konference, která byla ustanovena v Paříži roku 1922 a schází se každé tři roky.³² WOSM sdružuje národní organizace, přičemž za každou zemi se smí registrovat pouze jedna organizace. Na rozdíl od WAGGGS, která sdružuje výhradně dívky, není WOSM striktně chlapecká a registrují se v ní i koedukované organizace.

Asociace dívek (WAGGGS), byla založena roku 1928 na 5. konferenci Mezinárodní rady v Maďarsku a mezi jejími 26 zakládajícími členy byla i ČSR. K vytvoření světové organizace vedla skautky snaha podílet se na výchově dívek, které ponесou zodpovědnost za další generaci. WAGGGS a WOSM jsou dvě nezávislé a samostatné organizace, které mají stejného zakladatele a stejné ideové základy.³³ I přesto, že se mnohokrát usilovalo o sjednocení WOSM a WAGGGS do jedné organizace, snahy skončily neúspěšně. Funguje ale orgán, který je zodpovědný za komunikaci mezi jednotlivými organizacemi. Vedle těchto dvou organizací ještě existuje Světová skautská parlamentní unie (WSPU), jež je seskupením členů nejvyšších státních zákonodárných orgánů, kteří jsou zároveň skauty. Unie se snaží

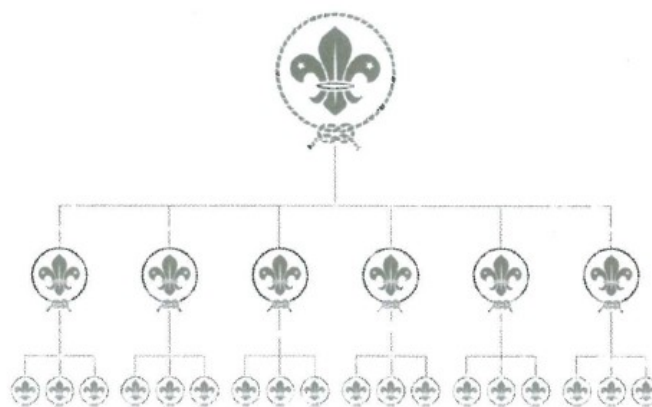
31 Youth Programme and Adults in Scouting. *Scout.org* [online].

32 LEŠANOVSKÝ, K. *Historie skautingu: cestou k pramenům*. Str. 58.

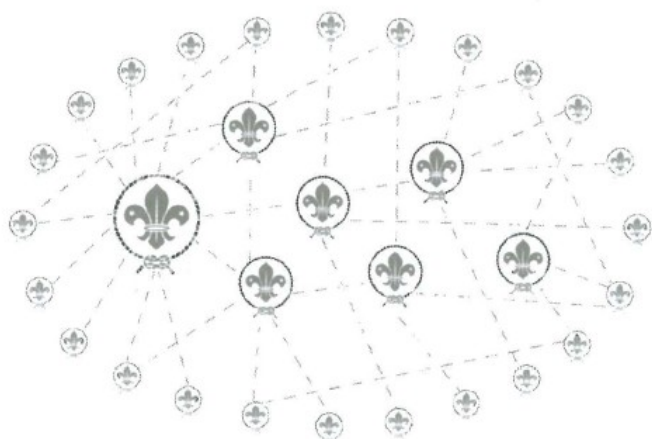
33 Ibid. Str. 60.

prosazovat zájmy mládeže skautského hnutí na státní úrovni.³⁴

WOSM a WAGGGS jsou následně rozděleny do organizačních celků podle regionů. Jak názorně ukazuje obrázek³⁵ z knihy Eduarda Valloryho, organizační struktura nefunguje ideálně a vztahy nejdu lineárně od světové organizace vyrovnaně přes jednotlivé regiony až k národním skautským organizacím. Vztahy jsou chaotické a ne každý region získává stejnou pozornost od světové organizace.³⁶ Arabský region, který si vytvořil dobrou a fungující vnitřní strukturu, se více orientuje do svého nitra než na spolupráci s celosvětovým hnutím.

Obr. 2.3 Zdánlivé fungování skautingu
Zdroj: Světová skautská nadace, 2002.

Obr. 2.3 Skutečné fungování skautingu
Zdroj: Světová skautská nadace, 2002.

34 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 149.

35 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 70 – 71.

36 Ibid. Str. 71.

3. Skauting na Blízkém východě

3.1 Šabáb – mládež Blízkého východu

Blízký východ je z 60% tvořen lidmi mladšími 29 let.³⁷ Je tedy nesporné, že mladí lidé mohou mít obrovský potenciál určovat směr společenských, politických a ekonomických změn, jak se projevilo i při událostech tzv. Arabského jara, které vzbudilo zájem vědců věnovat se více studiu mladé generace. Výzkumy a publikace věnované generaci mladých se zaměřují právě na jejich revoluční či ekonomickou sílu.³⁸ Hnutí radikálního charakteru, která usilují o změnu ve společnosti rychlým způsobem, jsou viditelná a přitahují pozornost.³⁹ Jak ale ukazuje realita a diktátorské režimy blízkovýchodních zemí, ač početně velmi silní, mladí lidé nemají prostředky a možnost plně prosadit své požadavky. Z výzkumu provedeného organizací UNESCO vyplývá, že Egypt, Jordánsko a Maroko znatelně zaostává v občanské angažovanosti za ostatními zeměmi regionu.⁴⁰ Je náhodnou paralelou, že Egypt a Maroko jsou zeměmi, kde skauting není mezi veřejností příliš znám a oblíben? Z přílišného zaměření na dynamická, revolučně politická či islamistická hnutí se opomíjí vliv, který mají jiné nepolitické organizace či skupiny (více či méně oficiální a strukturované), které působí spíše na jedince a skrze něj na společnost. Výzkumy přitom ukazují, že mladí, kteří jsou zapojeni do občanských hnutí a aktivit, mají větší potenciál zapojit se i do politiky a demokratických reforem.⁴¹

3.2 Arabský region skautské světové organizace

Arabský skautský region (nebo též Arabská skautská organizace) je jedním z

37 Arab Human Development Report 2016. UNDP [online].

38 Literatury na dané téma je přehršel, uveďme jen pár příkladů: Kapitola *Youth as a Revolutionary Subject* v knize MAYSSOUN, S. a TANNOCK, S. In: *Youth Rising: The Politics of Youth in the Global Economy.*; KHALAF, Samir a KHALAF, Roseanne Saad (Eds.). *Arab Youth: Social Mobilization in Times of Risk.*; MOMANI, B. *Arab Dawn: Arab Youth and the Demographic Dividend They Will Bring.*

39 Jimiž se přehledně zabývá např. kniha BEININ, J. a VAIREL, F. (eds.). *Social Movements, Mobilization, and Contestation in the Middle East and North Africa.*

40 Civic Engagement of Youth in the Middle East and North Africa: An Analysis of Key Drivers and Outcomes. *Mercy Corps* [online].

41 Ibid.

organizačních dílčích celků WOSM a WAGGGS⁴². Z arabského regionu jsou ve WOSM členy následující země⁴³: Alžírsko, Bahrajn, Egypt, Jordánsko, Kuvajt, Libanon, Libye, Mauritánie, Maroko, Omán, Palestina, Katar, Saudská Arábie, Súdán, Sýrie, Tunisko, Spojené Arabské Emiráty a Jemen.⁴⁴ Ve WAGGGS jsou z arabského regionu členy: Bahrajn, Egypt, Jordánsko, Kuvajt, Libanon, Libye, Mauritánie, Omán, Katar, Súdán, Sýrie, Tunisko, Spojené Arabské Emiráty a Jemen. Jak uvádí oficiální stránka, v arabském regionu je registrováno 284 000 skautů, ale celkový počet registrovaných i neregistrovaných členů může šplhat až k 5 milionům.⁴⁵ Každá země je ve WOSM zastoupená svou Národní skautskou organizací (NSO), která funguje jako most mezi svou organizací a členy a světovou skautskou organizací.

Ačkoli je Arabský region aktivní a napříč státy spolupracuje na budování skautské struktury, metodických příruček, pořádá regionální Jamboree a konference, v rámci světového skautingu nemá silné postavení. WOSM je značně fokusovaný na Evropský region (a Severní Ameriku), na nějž se zaměřuje i ve výzkumech skautingu. Ani v jedné arabské zemi neproběhlo světové Jamboree, jichž se od roku 1920 uskutečnilo 23. V novém miléniu se arabský svět snaží prosadit alespoň v hostitelství světové Konference, na níž se každé tři roky sejdou všechny národní členské organizace, aby rozhodly o strategických a volebních záležitostech organizace.⁴⁶ V roce 2005 Konferenci WOSM hostilo Tunisko⁴⁷, jež se tak stalo první arabskou hostitelskou zemí. Egypt usiluje o post hostitele pro rok 2020.⁴⁸ Jediným arabským hostitelem světové konference WAGGGS bylo Jordánsko v roce 2005.⁴⁹

Jak je možné, že se skauting rozšířil na Blízký východ? Domnívám se, že existují čtyři hlavní důvody. Za prvé, mezinárodní přesah, o který se Baden-Powell v hnutí snažil. Za aplikovatelností myšlenek na všechny národy a kultury může být Baden-Powellova zkušenost života v různých zemích Evropy, Asie a Afriky, kdy měl možnost poznat tamější

42 Pro přehlednost textu budu dále používat zkratku WOSM (místo WOSM a WAGGGS) s významem světová skautská organizace.

43 Členem WOSM byl též Irák do roku 1999, kdy byl kvůli využívání skautských oddílů Saddámem Husajnem pro vojenský výcvik ze světové organizace vyloučen. Od roku 2004 za pomoci amerických jednotek skauting opět funguje a nyní pod správou Iráčanů čeká, kdy bude znovu přijat do WOSM. Viz ARENOFSKY, J. A Helping Hand All the Way Across the World. *Boy's Life*. Str. 12.

44 National Scout Organizations. *Scout.org* [online].

45 About the Arab Scout Region. *Scout.org* [online].

46 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 84.

47 38th World Scout Conference Report. *WOSM* [online].

48 World Scout Conference & World Sout Youth Forum Candidate Egypt 2020. *Facebook* [online].

49 World Conference. *WAGGGS* [online].

hodnoty, kulturu a mladé lidi, kteří byli schopní činů bez ohledu na politický či náboženský systém, ve kterém žili. Druhým prvkem, díky kterému bylo hnutí arabskému světu sympatické, bylo vystavění hodnot a závazků na náboženství, které bylo ale otevřené jakékoli víře, což Baden-Powell i sám zmiňoval. Také díky disciplíně, službě vlasti a vojenství, které skauting využívá, se pro blízkovýchodní země v době nacionálních nálad stalo užitečným prvkem. Důležitá je zároveň doba, ve které se společnost nacházela. Dvacáté století zažilo vzrůstající se důraz na vzdělání a volný čas dětí, kdy vznikala mnohé mládežnické organizace.

V kapitole se budu kromě historie a vývoje skautské organizace v arabském regionu více věnovat historií skautingu v Sýrii a Libanonu, protože tyto země jsou kolébkou hnutí na Blízkém východě. Vzhledem k rozsahu práce zde nebude popsán vznik skautingu ve všech blízkovýchodních zemích. Prostor bude rovněž věnován spojení skautingu s nacistickou ideologií, která je v regionu Blízkého východu ožehavá a rezonuje zde dodnes.

3.3 Počátky skautingu na Blízkém východě

Arabský skauting, stejně jako turecký, má svůj počátek v době osmanské říše, kdy byly první oddíly založeny na třech amerických protestantských misionářských univerzitách v regionu: Americké univerzitě v Bejrútu a v Káhiře a v Istanbulu na tehdejší Robert College, dnes Bosporské univerzitě.⁵⁰ V předválečné éře vznikl také skautský oddíl na střední škole Galatasaray v Istanbulu, který byl založen Ahmetem Robinsonem, učitelem anglo-osmanského původu. Baden-Powellovy vize reformy společnosti zněly libě tureckému reformnímu hnutí a Mostafa Resmi, který roku 1925 přeložil do turečtiny *Scouting for Boys* (Izcilik), viděli mezi tureckými reformami a vizemi zakladatele britského skautingu přímé spojení.⁵¹ Skautské oddíly vznikaly na různých místech spíše nezávisle na sobě, ačkoli k určité inspiraci díky cestám skautů po regionu docházelo. Není tedy možné vytyčit jednu přímou linii šíření skautingu v regionu, ani jednu osobu, která by skauting šířila. Kolébkou

50 WATENPAUGH, K. D. *Being Modern in the Middle East: Revolution, Nationalism, Colonialism, and the Arab Middle Class*. Str. 291.

51 Ibid. Str. 293.

skautingu je Libanon a dále oddíly vznikaly na území dnešní Sýrie, Palestiny, Iráku a v roce 1920 se skauting objevil i v Egyptě. Úplné počátky skautingu v arabském regionu jsou v publikacích jen zhruba nastíněné, jasnější záznamy mluví až o období po první světové válce, kdy se začaly tvořit stálé a fungující oddíly.

Příchod skautingu do Arábie zní až pohádkově. Tři bratři přišli z Indie do Bejrútu⁵², aby získali vzdělání na Americké univerzitě v Bejrútu. Jeden z nich, Mohammed ʿAbd al-Džabár Chajrjí, je ale opravdu považován za zakladatele první skautské družiny v Levantě. O jeho příběhu se dozvídáme skrze útlou knížku *Asociace muslimský skaut v Libanonu (al-Džamʿíja al-kaššáf al-muslim fí Lubnán)*, která byla vydána k 75. výročí založení skautingu v Libanonu. Mohammed ʿAbd al-Džabár Chajrjí je popisován jako čestný charakterní muž vyznačující se silnou morálkou a vírou. Zaujal bejrútského šejcha Muhammada Taufíqa al-Hibrího, který se vedle náboženského vzdělání zajímal i o volnočasové aktivity a sporty, kterým se mládež věnovala. Roku 1909 založil islámskou školu Dár al-ʿulúm (Dům věd), jejímž vedením pověřil právě M. ʿAbd al-Džabára Chajrjího. O dva roky později šejch al-Hibrí vyslal Chajrjího do Evropy, aby poznal nejmodernější postupy uplatňované ve školství a výchově. V Londýně se seznámil se skautským hnutím a spolu s šejchem al-Hibrím roku 1912 v Bejrútu založil na škole Dár al-ʿulúm první skautskou družinu s názvem Osmanský skaut (al-Kaššáf al-ʿothmání)⁵³, který byl o dva roky později oficiálně uznán osmanskou vládou a bylo určeno, že jejím nejvyšším náčelníkem bude chalífa.⁵⁴ Sepsal a vydal v roce 1913 také první skautskou příručku v arabském světě s názvem *adh-Dhikrá li'l-kaššáf al-ʿothmání*⁵⁵ (*Vzpomínka na Osmanský skaut*), v níž věnoval značnou část představení ideji skautingu a definici, kdo skaut je. Další části představují stručné stanovy organizace Osmanský skaut, v nichž se stanovují podmínky pro přijetí do skautského oddílu, struktura vedení, definuje se arabská podoba hesla, skautských zákonů⁵⁶ a obsahuje další prvky

52 Obsáhlou knihu věnující se prvnímu století skautingu v Libanonu publikoval v roce 2010 Mohammed Chajr al-Qádí pod názvem *Má'iat ʿám fí chidmat an-náš'ia* [Sto let služby k rozvoji].

53 Po rozpadu Osmanské říše se organizace Osmanský skaut přejmenovala na Sdružení Muslimský skaut v Libanonu (*al-Džamʿíja al-kaššáf al-muslim fí Lubnání*).

54 Aš-šajch Muhammad Taufíq al-Hibrí. *Scoutsarena* [online].

55 Obr. č. 1 v příloze. Str. 83.

56 Chajrjí ve *Vzpomínce* uvádí 12 bodů zákona na rozdíl od britského skautingu, kde je bodů jen 10 (v počátcích bylo 9 bodů). K číslu 12 došel rozkladem jednoho zákona do více. Dnes používá arabský skauting zákonů 10, s výjimkou Egypta, který jich definoval 11.

skautingu, které jsou převzaty z knihy *Scouting for Boys*.⁵⁷

Už titulní strana napovídá o silném postavení islámu v libanonském skautském hnutí. Na čele stránky se vyjímá koránský verš „Wa i^ḥddú lahum má istat^ḥtum“ [Připravte tedy proti nim všechno, co schopni jste postavit]⁵⁸, z které libanonská Asociace muslimský skaut převzala arabskou verzi skautského hesla „Bud' připraven!“ znějící „Wa i^ḥddú!“. Stejně heslo, které využívá klasickou arabštinu pro slovo připravit, používají i libyjské skauti. Ostatní skautské organizace, včetně Saúdské Arábie či Alžírských islámských skautů, používají rozkaz v moderní arabštině „Kun musta^ḥiddan!“ (Bud' připraven!). Použití slova s koránským kontextem, často využívaného islámskými organizacemi včetně Muslimského bratrstva, odráží vliv islámu, umocněného sektářskou atmosférou v Libanonu, kde působil Muslimský skaut. Fakt, že se formovaly organizace muslimských skautů, může mít více důvodů. Je pravděpodobné, že pokud byl zakladatel muslimským učencem, své postoje a hodnoty implementoval i do svého oddílu. Dalším důvodem může být touha odčlenit se od ostatních nábožensky sektářských skautských organizací (což je i případ Maroka, jak bude detailně rozebráno v příslušné kapitole), nebo demonstrovat dominanci islámu ve společnosti.⁵⁹ Roli ale taktéž mohou hrát další důvody, které jsou autorce práce neznámé. Většina oddílů v regionu ale zanikla během válečných let a opravdový rozmach skautingu začal až v meziválečném období.

3.4 Skutečný rozmach

O čistě arabském skautingu můžeme hovořit až po rozpadu Osmanské říše⁶⁰, kdy začaly neorganizovaně s malým či žádným napojením na britský skauting vznikat při školách skautské oddíly. Zakládali je většinou učitelé, studenti vysokých škol, kteří se vrátili ze studií v zahraničí, diplomaté či koloniální úředníci.⁶¹ Na rozdíl od severní Afriky, kde skautské

57 CHAJRÍ, M. *Adh-Dhikrá li'l-kaššáf al-^ḥothmání*. Str. 3 – 53.

58 Korán (8:60).

59 WATENPAUGH. K. D. *Scouting in the Interwar Arab Middle East: Youth, Colonialism and the Problems of Middle-class Modernity*. Str. 97.

60 Osmanská říše se rozpadla na podzim 1922.

61 WATENPAUGH. K. D. *Scouting in the Interwar Arab Middle East: Youth, Colonialism and the Problems of Middle-class Modernity*. Str. 95.

oddíly zakládali kolonizátoři, v oblasti Levanty vznikaly skrze místní obyvatele.⁶²

Skauting se z Bejrútu rozšířil díky přátelským vztahům ve Velké Sýrii do Damašku. V poválečných letech studenti založili asociaci Syrský skaut (al-Kaššáf as-Súrí),⁶³ který se stal pod vedením bejrútského Muhi ad-Dínem an-Nusúlím a Syřanem ʿAlím ʿAbd al-Karímem ad-Dandaším základem pro asociaci syrských skautů Muslimský skaut (al-Kaššáf al-muslim), která byla roku 1922 mezinárodně uznána světovou skautskou federací. Oddíly brzy fungovaly na islámské fakultě a u islámských charitativních organizací.⁶⁴ Byl to právě ʿAlí ad-Dandaší, který se stal prvním Arabem v mezinárodní Výboru WOSM. Během svého funkčního období velmi povzbudil regionální skautskou činnost a během návštěv všech zemí pomáhal rozvíjet organizace. Za jeho působení skautský blízkovýchodní region Díky jeho regionálním aktivitám a četným cestám na podporu organizací po Blízkém východě podpořil rozkvět organizace v regionu.⁶⁵ V roce 1934 došlo k oddělení skautských asociací, protože Francie zakázala jakékoli společné organizace Sýrie a Libanonu a skauting se tak v obou zemích následně vyvíjel nezávisle.⁶⁶

Sýrie byla centrem zrodu spojeného arabského skautingu. Právě syrští skauti zorganizovali roku 1938 tábor v Blúdánu, jehož se zúčastnily delegace ze Sýrie, Iráku, Libanonu, Palestiny a Egypta. Zde vykryštovala myšlenka pořádat společné tábory a konference. Sýrie též podala žádost na hostování světového Jamboree plánovaného na rok 1955. Žádost byla ale zamítnuta z důvodu nepovolení vstupu Izraelcům do mnoha arabských zemí. Odmítnutí iniciovalo myšlenku založit skautské pan-arabské hnutí. Organizace arabských skautů se zrodila roku 1954 během schůzek v Káhiře, na nichž se podílel ʿAlí ad-Dandaší a významní egyptští vůdci, mezi nimiž byli Mohammed ʿAlí Háfiz, Husein Zahír a ʿAzíz Bakír.⁶⁷ První Jamboree a konference arabské organizace se uskutečnil ve stejném roce v Zabadání za účasti Sýrie, Jemenu, Saúdské Arábie, Alžírsko, Egypta, Jordánska, Tuniska, Libye, Iráku, Palestiny, Libanonu a Kuvajtu. Byla zde ustavena i Rada arabských skautů. O dva roky později se konalo druhé arabské Jamboree v egyptském Abú

62 WATENPAUGH, K. D. *Scouting in the Interwar Arab Middle East: Youth, Colonialism and the Problems of Middle-class Modernity*. Str. 95.

63 Intiláqat al-haraka al-kašáfíja fí buldán al-ʿarabíja. *Al-kaššáf al-ʿarabí*. Str. 6.

64 DUECK, J. *Uniforms and Salutes: Fascism and Youth Politics in Syria and Lebanon under French Rule*. Str. 264.

65 WILSON, J. S. *Scouting Round the World*. Str. 135.

66 Intiláqat al-haraka al-kašáfíja fí buldán al-ʿarabíja. *Al-kaššáf al-ʿarabí*. Str. 8.

67 Džamʿíja al-kaššáf al-muslim fí Lubnán: itlála ʿalá al-júbíl al-almásí 1985. Str. 19-21.

Qíru, které bylo klíčové pro vytvoření Arabské skautské organizace. Byla zde zvolen Výbor a ustanovena stálá Kancelář. Sídlo Arabské skautské organizace je v Káhiře a Egypt zastává na světovém poli skautingu silnou pozici.⁶⁸

3.5 Specifika blízkovýchodního skautingu

Skauting na Blízkém východě se ve své praxi od světového skautingu příliš neliší. Vzhledem k jednotě skautských výchovných metod a tradic, si skauting uchovává podobnou tvář po celém světě. Každá země má právo na vlastní verzi slibu a zákona, která musí být schválena světovou organizací. I mezi jednotlivými blízkovýchodními se slib lehce liší, většinou v použitých slovech⁶⁹, ale v podstatě se shodují. Slib arabských skautů zní:

Slib arabských skautů⁷⁰

Slibuji na svou čest vyvinout úsilí v tom, co je mou povinností vůči Bohu, vlasti, pomáhat lidem za všech okolností a řídit se skautským zákonem.

Ománský slib ještě za povinnost vůči vlasti dodává povinnost vůči bohu a Maroko povinnost vůči králi.

Skautský slib z roku 1908 v době Baden-Powella⁷¹

Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe: plnit své povinnosti k Bohu a ke králi, pomáhat druhým v každé době a zachovávat skautský zákon.

68 Tawárih kašafíja tuhimmuka. *Al-Ittihád al-‘ámm li'l-kaššáfa wa'l-muršidát Misr* [online].

69 Například Ománský slib říká „konat povinnost“, zatímco egyptský skaut slibuje „konat, co je mi povinností“

70 Marhala al-kaššáfa. *Al-Ittihád al-‘ámm li'l-kaššáfa wa'l-muršidát Misr* [online].

71 Základní fakta o světovém skautingu. *Skaut.org* [online].

3.5.1 Kroje a disciplína prostředkem nacistických tendencí

Doba, ve které klíčil na Blízkém východě skauting, je charakteristická vzednutím nacionalismu, protikoloniálním odbojem a proudy volajícími po náboženské reformě. Dobře organizovaná a disciplinovaná mládež představovala pro domácí i zahraniční vlády velký potenciál a zároveň hrozbu. Pokud se jim podařilo získat rostoucí počet vzdělané mládeže na svou stranu, získaly silnou zbraň, pokud ne, ocitly se v nevýhodné pozici.⁷² Baden-Powell byl armádní generál a vojenské prvky do hnutí přenesl. Nechtěl ale, aby byl skauting vojenskou organizací. Zejména po první světové válce, kdy cítil, že skauting v poslání přispívat ke světovému míru selhal, bristký skauting procházel debatami no vyváženosti militantních a občanských znaků a apelovalo se na vzájemnou spolupráci a roli skautingu jako nástroj pro mír.⁷³ Je nutné zmínit, že se arabský skauting vyznačuje jistou dávkou militantství, která se může zdát českým skautům až přehnaná. Děti se učí synchronizovaně pochodovat, řídit se povely při nástupech a činnostech, dbá se o řádnou úpravu stejnokrojů a skauti rádi demonstrují výsledky výcviku na přehlídkách a oficiálních slavnostech. Byly ale vždy jejich hry na vojáky nevinné? Levantští skauti jsou spojováni s fašismem. Jsou i záznamy o jejich setkání s Hitler Youth při jejich cestování Evropou v roce 1937. Jakou roli hrál fašismus při rozkvětu skautského hnutí a jaké bylo další spojení skautingu s politikou?

Ve 30. letech na Blízký východ pronikal vliv Německa a Itálie, který obyvatelé podporovali s vidinou, že jim pomohou zbavit se francouzské a britské nadvlády.⁷⁴ V této době fungoval skautský oddíl na téměř každé mezinárodní škole a skauting představoval elitní hnutí. Z organizované školní mládeže se snažily profitovat místní vládcí, zahraniční správa i Německo a Itálie. Ve třicátých letech díky sílícímu nacionalismu a formování politických stran rostly množící se mládežnické organizace (včetně skautské) do politické síly postavených na syrských, libanonských či pan-arabských politických vizích. Zároveň vznikaly organizace (Falanga, Olověné košile, Nadždžáda) inspirované disciplínou fašistické mládeže.

72 JAKES, A., 2005. *Extracurricular Nationalism: Youth Culture in the Age of Egypt's Parliamentary Monarchy*. Str. 2.

73 VALLORY, E. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Str. 27-28.

74 NORDBRUCH, G. *Nazism in Syria and Lebanon: The Ambivalence of the German Option, 1933–1945*. Str. 84.

Ne všechny skautské oddíly ovšem vznikly z politického podhoubí a skauti se dostali do pozice, kdy měla jak národní, tak zahraniční vláda problém s jejich kontrolou.⁷⁵ Národní vůdci skautům zdůrazňovali jejich povinnost sloužit vlasti a budovat národ.⁷⁶ Spojení skautů s politickými proudy je zejména skrze skautské vůdce, kteří se zároveň angažovali na vysokých postech v politických stranách. Prezidenti syrského a libanonského skautingu ʿAlí ad-Dandaší a Rušdí Džabí byli členy opoziční strany League of National Action, což bylo jednou z příčin označování skautů za politicky angažované hnutí. Je možné, že šlo do jisté míry spíše o vládní propagandu. Syrští skauti se účastnili demonstrací, syrská vláda jim zaplatila, aby v roce 1944 v Damašku požadovali vznik syrské armády, po které Syřané toužili. Také byly snahy o zařazení skautingu do školních osnov a armádní výcvik, k čemuž ale nedošlo. Rovněž libanonská vláda říkala, že novou národní armádu budou tvořit vedle fašistických organizací Nadždžáda a Falanga, skauti. K fašistické pověsti přispěla i účast na demonstracích vedle fašistické organizace Olověné košile⁷⁷.

Do jaké míry byli skauti reálně spojeni s fašistickými tendencemi je těžké říct. Spíše než přímé důkazy k domněnkám vede skrze rivalitu jednotlivých politických stran a organizací, které se vzájemně obviňovali z nacismu a spolupráce s nepřátelskými stranami. Soupeření vyvrcholilo prohlášením prezidenta syrské skautské organizace Džabího, že skautská organizace je nezávislá a nemůže být přidružená k žádné politické straně.⁷⁸ K názorům, že skauting byl spojen s fašismem vede i spojení s Hadždžem Amínem al-Husajní, který se netajil spoluprací s mocnostmi Osy. Skautskou myšlenku pro svou ideologii využil i jeruzalémský velký muftí Hadždž Amín al-Husajní, který skrze Nejvyšší muslimskou radu pověřil Bahá ad-Dína at-Tibaʿu, který byl ústřední postavou při vzniku palestinského skautingu, aby založil skautské oddíly. Většina z nich byla nezávislá, tři z nich byly ale podřízené Bejrútskému muslimskému skautu. Podle Naqqáše a Chalífy, kteří sepsali počátky

75 WATENPAUGH, K. D. *Being Modern in the Middle East: Revolution, Nationalism, Colonialism, and the Arab Middle Class*. Str. 256.

76 Např. syrský premiér Džamíl Mardam Bey nazval skauty v nacionalistickém projevu jim adresovaným vojáky, kteří se připravují na bitvu. Viz DUECK, J. *Uniforms and Salutes: Fascism and Youth Politics in Syria and Lebanon under French Rule*. Str. 265.

77 Olověné košile (al-Qumsán al-hadídíja) založil Fachrú al-Burundí v 30. letech jako mládežnickou organizaci afilovanou se syrskou stranou National Bloc. Viz KHOURY, P. S. *Syria and the French Mandate: The Politics of Arab Nationalism, 1920-1945*. Str. 473.

78 DUECK, J. *Uniforms and Salutes: Fascism and Youth Politics in Syria and Lebanon under French Rule*. Str. 265 – 273.

skautského hnutí na Blízkém východě, se tyto nezávislé oddíly zapojovali do nacionálních demonstrací ve třicátých letech, které vedly k Arabskému povstání roku 1936.⁷⁹

Vlády i přes velkou snahu nikdy nebyly schopné skautskou organizaci kontrolovat a panovníci zkoušeli obě strategie – naklonit si organizaci na svou stranu, nebo zakázat její činnost. Skauting tak byl ve své historii v mnoha zemích (většinou jen na určité období) zakázán.⁸⁰ V Sýrii byl skauting zakázán Francouzy v roce 1934⁸¹, stejně jako v Maroku 1944, protože se báli jeho síly v nacionálním odboji. Činnost byla ale po několika letech znovu obnovena. Skauting zanikl v Sýrii s nástupem vlády strany Ba'ath v roce 1963, kdy byl potlačen stranickými mládežnickými organizacemi.⁸²

Na druhou stranu se panovníci snažili sílu organizace využít a získat její sympatie. Už Edward VII. se stal patronem britských skautů. Pro arabský svět bylo typické, že vládci zastávali post čestného náčelníka organizace (což v některých zemích stále přetrvává). Mezi prvními, kdo přijal skautský šátek, byl egyptský král Farúq I., irácký Ghází bin Fajsal, kuvajtský Džábir al-Ahmed as-Sabáh, dále pak současný sultán Qábús bin Sa'íd a mnozí další. Princové, například Mohamed VI. byli mnohdy sami skauty.⁸³

79 DEGANI, A. *They Were Prepared: The Palestinian Arab Scout Movement 1920–1948*. Str. 205.

80 Včetně Československa, kdy byl skauting zakázán nacisty v roce 1940 a komunisty od roku 1950 do 1989 s krátkým obnovením v letech 1968 – 1970. Viz LEŠANOVSKÝ, K. *Historie skautingu: cestou k pramenům*. Str. 33 – 41.

81 Intiláqat al-haraka al-kašafíja fí buldán al-^carabíja. *Al-kaššáf al-^carabí*. Str. 6.

82 WATENPAUGH, D. K. *Scouting in the Interwar Arab Middle East: Youth, Colonialism and the Problems of Middle-class Modernity*. Str. 93.

83 Al-haraka al-kašafíja al-^carabíja. 1. díl. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

4. Egypt

Egypt se nachází v centru Blízkého východu, ať už z hlediska geografického, historického, politického či kulturního. Nejinak je tomu i v oblasti skautingu. Egyptští skauti jsou v Arabském regionu nejpočetněji zastoupení s 82 940⁸⁴ skauty sdruženými ve WOSM a 54 765⁸⁵ dívkami ve WAGGGS. V Káhiře je také kancelář Arabského regionu. V Egyptě nejsou jen tradiční “suchozemští” skauti, ale díky geografickým podmínkám jsou tu aktivní i vodní skauti (Sea Scouts) a letečtí skauti (Air Scouts)⁸⁶. Egyptská federace skautů a skautek (al-Ittihád al-‘ámm li'l-kaššáfa wa'l-muršidát – EFSGG) sdružuje čtyři nezávislé asociace: Asociaci skautů, Asociaci skautek, Asociaci mořských skautů a Asociaci leteckých skautů. Egyptští skauti jsou unikátní v počtu bodů skautského zákona, kterých mají oproti tradičním deseti jedenáct. Jedenáctý bod začlenil ‘Abd an-Násir při příležitosti skautské konference v Abú Qíru roku 1954. Zní „skaut je odvážný a smělý“.⁸⁷

4.1 Historie

Skauting přišel do Egypta ve chvíli, kdy společnost hledala způsob, jak využít sílu mladých a zformovat je do organizovaných skupin. Pro politické elity skauting představoval ideální nástroj pro naplnění těchto požadavků v podobě organizace se zaměřením na fyzické aktivity a vojensky laděnou disciplínu.⁸⁸

Vhodný prostor k založení skautských oddílů viděli i Britové. Pracovník organizace YMCA v Káhiře a bývalý skautský vedoucí A. H. Griffiths roku 1916 do Anglie napsal: „Zvažoval skautský náčelník možnost založit oddíly v Káhiře a dalších městech? Během několika měsíců zdejšího pobytu jsem měl možnost pozorovat chlapce a mluvit s řediteli státních i misionářských škol. Obecně soudím, že chlapci se zdají být v jádru dobří, ale brzký

84 Údaj z roku 2010. Viz Grand Total Membership with Genders at 31 Dec 2014. WOSM [online].

85 Egypt. WAGGGS [online].

86 Letečtí skauti se mimo běžnou skautskou činnost věnují i letectví, zejména práce s modely, návštěvám muzeí a podle možností i létají s padákem či lehkými letadly. Viz WALKER, C. The Early History of Air Scouting. In: *Scout Guide Historical Society* [online].

87 Al-haraka al-kašáfíja al-‘arabíja. 1. díl. *Al-Jazeera online* [epizoda z televizního seriálu].

88 JAKES, A., 2005. *Extracurricular Nationalism: Youth Culture in the Age of Egypt's Parliamentary Monarchy*. Str. 6.

kontakt s podváděním a intrikami v harému a pozdější vysedávání v kavárnách a chození po bazarech, spolu s jednáním se ženami jako podřadnými zvířaty, nasvědčuje tomu, že většina chlapců je intelektuálně vyspělá, ale chybí jim morální výdrž.

Skauting by byl pro ně rozhodně vhodný. Je potřeba mladého charakterního Egyptana, který by vycvičil první oddíl. Na anglických univerzitách studují Egyptané, kteří by mohli být v kontaktu s anglickými skauty. Také jsem viděl sloupek v místních novinách, který navrhoval založení skautského oddílu. Soudím, že silné skautské hnutí by bylo nejlepším přínosem mužnosti (a ženskosti) pro tuto zemi.”⁸⁹

Počátky skautingu v Egyptě jsou zmatené, zejména proto, že oddíly vznikly na více místech přibližně ve stejnou dobu nezávisle na sobě. A Britové ani Egyptané se nemohou shodnout na přesné historii. Je ale jisté, že v době, kdy psal Griffiths dopis do své domoviny, už fungovaly první skautské oddíly v Alexandrii v Abú Qíru, kde se o 40 let později konala druhá Arabská skautská konference. Roku 1914 založil první doložený oddíl Omar Túsún, člen chedívske dynastie, který se věnoval vědám, zejména historii, umění a, jak je pro skautské zakladatele typické, vzdělávání. Omar Túsún byl vlastenec, který zřejmě vnukl Sa‘du Zaghlúlovi, aby ve Versailles požadoval nezávislost Egypta⁹⁰ a zároveň měl konexe v britském školství. Až o čtyři roky později byl založen první oddíl v Káhiře. Oddíl vznikl za přímé podpory prince Fu‘áda (později král Fu‘ád I.) na škole Sultáníja a myšlenka se rychle rozšířila do dalších káhírských škol. Egypt tak od roku 1918 zažil velký rozmach skautského hnutí. Nadšení prince, který v hnutí viděl znak modernity, pomohlo skautingu k popularizaci mezi Egyptány, k jeho rychlému šíření a zároveň k navázání vztahů s královskou rodinou.⁹¹

Oddíl skautek vznikl relativně pozdě, až roku 1927, kdy už tři roky existovaly roverské kmeny. Růst oddílů vedl roku 1920 k založení Asociace egyptských skautů (al-Gam‘íja li'l-kaššáfa al-misríja - GKM), která byla již o dva roky později přijata do Světové skautské organizace a Egypt se tak stal první zemí na Blízkém východě s mezinárodně uznanou skautskou organizací. Asociace egyptských skautů byla roku 1976 přejmenována na

89 Z dopisu A. H. Griffithse pro H. Geoffrey Elwese, 28. 5. 1916, British Scouting Association's Archives. Viz JAKES, A., 2005. *Extracurricular Nationalism: Youth Culture in the Age of Egypt's Parliamentary Monarchy*. Str. 46.

90 JAKES, A., 2005. *Extracurricular Nationalism: Youth Culture in the Age of Egypt's Parliamentary Monarchy*. Str. 48.

91 Fílm al-haraka al-kašáfíja fí Misr. *YouTube* [online].

Egyptskou federaci skautů a skautek (EFSGG). Že si Britové ve skutečnosti vychovávají vlastního nepřítele, poznali zanedlouho. Britové si všimli a začali kritizovat nádech nacionalismu, který skauti demonstrovali při skautských přehlídkách s hrdě vztyčenými egyptskými vlajkami.⁹² Snažili se proto s egyptskými skauty co nejvíce spolupracovat, aby oslabili zdvihající se protibritské nálady. Mnoho egyptských skautských vedoucích tak absolvovalo trénink a vzdělávací kurzy ve skautském centru Gilwell Park.⁹³

V době, kdy v Egyptě vznikala skauting, prožívala egyptská společnost přerod společnosti se silícími nacionalistickými požadavky a nově vznikající skupiny se snažily získat přízeň skautů. Jednou z takových výrazných skupin bylo i Muslimské bratrstvo, které zakládalo roverské kmeny a se skautskou organizací úzce spolupracovali, za což skauti nakonec drazé zaplatili. Ačkoli se Britové snažili udržet co nejbližší vztahy se skauty, ti se spíše upínali ke královské rodině. Roku 1933 se stal budoucí král Fárúq I. skautským náčelníkem, což byl možná strategický krok k získání sympatií mládeže jen několik let před korunovaci. Zároveň se zřejmě snažil získat vyvažovací sílu proti mládeži (zejména Modrým košilím) spojené se stranou *Wafd*. Jeho pozice nebyla ale jen čestná, aktivně se zasadil o rozkvět skautského hnutí na národní i mezinárodní úrovni.⁹⁴ Mezinárodní pozici si egyptští skauti upevnili roku 1956, kdy hostovali druhou konferenci Organizace arabských skautů, na níž bylo také rozhodnuto, že kancelář a tedy centrum Arabského regionu bude v Káhiře. Prezident Gamál 'Abd an-Násir nechal vypravit lodě, které z domovských zemí přivezly delegace skautů účastníci se konference do Alexandrie.⁹⁵

S vyostřováním nacionálních nálad rostl i tlak na skautskou organizaci. Během převratu v červenci 1952 hledali někteří revolucionáři podporu u skautů. V této době skauting zažíval rozkvět a prosperoval z vysokého postavení, které se mu dostávalo. Svobodní důstojníci od první chvíle komunikovali se skauty a zdůrazňovali jejich důležitost v národním boji a jejich roli jako hnutí, které má sílu průkopníka během nové éry země. Skauti ale odmítli účastnit se revoluce a zapojovat se tak do politiky s důrazem na

92 JAKES, A., 2005. *Extracurricular Nationalism: Youth Culture in the Age of Egypt's Parliamentary Monarchy*. Str. 10.

93 Al-haraka al-kašáfíja al-‘arabíja. 4. díl. *Misr. Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

94 Tawárih kašáfíja tuhimmuka. *Al-Ittihád al-‘ámm li'l-kaššáfa wa'l-muršídát Misr* [online].

95 Al-haraka al-kašáfíja al-‘arabíja. 1. díl. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

apolitičnost hnutí.⁹⁶ I v porevolučním Egyptě přetrval zvyk prezidentů podporovat skauty a udržet si jejich sympatie, což fungovalo oboustranně. An-Násir obecně velkou měrou podporoval skautskou organizaci. Důvodem může být i pan-arabská spolupráce, které Arabský region, na rozdíl od an-Násira, dosáhl. Důkladněji se budu propojení skautů s prezidenty věnovat v příslušné podkapitole. Během trojstranné agrese se na nějakou dobu život skautů přeměnil do válečného programu, s příchodem míru se jejich aktivity ale opět vrátily do občanské roviny.⁹⁷

Kvůli využití skautingu stále radikálnějším Muslimským bratrstvem postupně upadala popularita skautů jak u vládců, tak u společnosti. Během an-Násirovy vlády roku 1966 bylo vydáno nařízení o odevzdání seznamu všech skautských organizací, aby o nich měla vláda přehled.⁹⁸ V průběhu vlády an-Násira ještě trvala podpora organizace na oficiální úrovni. Vláda se ale skautů, kteří tíhli k myšlenkám Muslimského bratrstva, bála a v médiích se objevovaly nepravé články o únosu dětí ze škol skautskými vůdci, kteří je znásilňovali.⁹⁹ Za vlády Anwara as-Sádáta propojení se skauty ustalo. Jméno egyptského skautingu od té doby upadalo.

4.2 Role náboženství

Náboženství je v Egyptě podstatnou součástí skautské činnosti. Křesťané tvoří přibližně 10% egyptské populace¹⁰⁰ a najdeme zde muslimské i křesťanské oddíly. Každý oddíl musí být přidružen ke škole, klubu (společenskému nebo sportovnímu), kostelu nebo jiné asociaci. Ačkoli skautská organizace je otevřená pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, náboženství, v Egyptě toto pravidlo není zcela dodržené.

V téměř každém kostele funguje skautský oddíl, který je složený výhradně z členů komunity a muslimové tam nejsou přijímáni. Skauti se zapojují i do kostelní komunitní služby. Pomáhají s organizací akcí a fungují jako pomocná ochranná služba u vstupu do

96 Film al-haraka al-kašfíjja fí Misr. *YouTube* [online].

97 Al-haraka al-kašfíjja al-^carabíja, 4. díl. Misr. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

98 Tawárih kašfíjja tuhimuka. *Al-Ittihád al-^cámm li'l-kaššáfa wa'l-muršidát Misr* [online].

99 Z rozhovoru s káhirským vedoucím Mahmúdem, 7. 5. 2017.

100 Egypt Demographic Profile in 2016. *Index Mundi* [online].

kostela. V jejich kompetenci je ale pouze udržovat pořádek a kontrolovat osobní tašky.¹⁰¹ V případě muslimských oddílů záleží v jakém městě či čtvrti oddíl funguje. Jedná-li se o moderní, liberální lokalitu, kde žije i křesťanská komunita, je možné, aby křesťan vstoupil do muslimského oddílu. V tradičních lokalitách jsou ale oddíly výhradně muslimské a vstoupení křesťana do muslimského oddílu by bylo velmi netypické. Za prvé, pokud si může vybrat, zvolí oddíl svého vyznání. Za druhé, program zahrnuje i modlitby a přednášky zaměřené na islám a osobu proroka Muhammada, případně křesťansky tematizované.¹⁰² Skauting v Egyptě je silně náboženský. Mnoho vedoucích patří mezi striktní muslimy a získalo vzdělání na al-Azharu.

4.2.1 Spojení s Muslimským bratrstvem

Muslimským bratrům vyhovovaly skautské myšlenky, ve kterých viděly hodnoty a čistý způsob života, protože obsahují dogma, víru, závazek a zákony, tedy ideologii a řád, které jsou klíčové i pro Muslimské bratry.¹⁰³ Hasan al-Baná založil skupinu roverů v polovině 30. let a sám na ni dohlížel. Ideologem roverského programu byl Mahmúd Labíb. Roverská uskupení jsou i součástí ideologie výchovy Muslimského bratrstva publikované v historické knize 'Alího 'Abd al-Halíma Mahmúda *Wasá'il at-tarbíja 'and al-Ichwán al-muslimín*. Skautské hnutí Muslimského bratrstva bylo dokonce oficiálně registrováno pod EFSGG v letech 1938 – 1939. Šlo spíše o roverský kmen, protože věkovou hranicí pro přijetí do oddílu bylo 17 let. Jak píše Brynjar Lia, roveři se věnovali zejména fyzickým tréninkům, náboru nových členů skrze sportovní aktivity a zajištění bezpečnosti při konferencích a velkých shromážděních. Roveři ale byli jen málokdy zapojeni do militantních akcí.¹⁰⁴

Skauting je Muslimským bratrstvem ovlivněn i dnes. Někteří skautští vůdci, ač nemusí být členy muslimského hnutí, sympatizují s jejich myšlenkami a nepřímo (tedy ne skrze program, ale spíše osobním vzorem) je přenáší na svěřené děti.¹⁰⁵ Ačkoli je podpora idejí

101 Al-kaššáfa al-kanasíja: dawruná at-tanzím wa'l-amn mas'úlíja dáchilíja. *Mada Misr* [online].

102 Z rozhovoru s káhirským vedoucím Mahmúdem, 7. 5. 2017.

103 Al-haraka al-kašafíja al-'arabíja. 4. díl. *Misr. Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

104 LIA, B. *The Society of the Muslim Brothers in Egypt: The Rise of an Islamic Mass Movement, 1928-1942*. Str. 170 – 172.

105 Z rozhovoru s káhirským vedoucím Mahmúdem, 7. 5. 2017.

Muslimského bratrstva spíše osobní volbou, veřejnost i vláda si skauty s Muslimskými bratry asociuje, což způsobuje negativní názory na organizaci. I proto ustala vládní podpora za an-Násira a podpory od vlády, která se skautů bojí, se organizaci nedostává ani dnes.

4.3 Vliv na společnost

Nejdůležitější úlohou skautů je přispívat k rozvoji společnosti a věnovat se obecně prospěšným aktivitám. Po skončení válek se změnila tvář egyptského skautingu a organizace začala plnit svou roli v občanské rovině a důraz kladla na rozvoj společnosti. Hlavní rolí skautingu, podle vedoucího Ahmeda Usámy, je podílet se na řešení problémů, kterými společnost trpí.¹⁰⁶ Skauti organizují dlouhodobé i jednorázové projekty, které se zaměřují na boj s ngramotností, sázení stromů (jedním z takových projektů byl projekt, kdy každý člen ročně zasadil strom), uklízení odpadků. Námořní skauti pečují o čistotu Nilu. Skauti také realizují programy zaměřené na rodinné zdraví a hygienu a speciálně se věnují lidem v chudých a izolovaných oblastech, kde chybí lékařské služby a skauti zde zajišťují základní zdravotnickou pomoc. Skauti se podíleli na pomoci i při velkých katastrofách mezi nimi například při epidemii cholery v roce 1947, která se rozšířila po celém Egyptě. Nemocným pomáhali zejména roveři. Dokázali také rychle zareagovat při zemětřesení roku 1992 a pro rodiny, které přišly o domov, postavili jako dočasné útočiště tábor.¹⁰⁷

Egyptský skauting má vytvořenou velmi dobrou a pevnou organizační síť a zaměřuje se na vzdělávání svých činovníků. Dětem nabízí opravdové dobrodružství, což není v regionu, kde je zvykem jezdit na vybudovaná stálá tábořiště se vším servisem, obvyklé. Skauti plní náročné zkoušky při putování pouští, tábory a vázané stavby si budují svépomocí a učí se zvládat krizové situace.¹⁰⁸ V posledních 10 letech se situace skautů zhoršila, což souvisí i s finanční podporou ministerstva mládeže, protože skautské hnutí se snaží o nezávislost.¹⁰⁹

106 Al-haraka al-kašafíja al-^ʿarabíja. 4. díl. Misr. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

107 Ibid.

108 Z rozhovoru s káhirským vedoucím Baselem, 28. 4. 2017.

109 Al-haraka al-kašafíja al-^ʿarabíja. 4. díl. Misr. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

4.4 Skauti v hledáčku mocenských ambicí

Skautské hnutí v Egyptě zažilo dva protipóly, výrazný zájem ze strany vlády a naprostý nezájem. Jak již bylo nastíněno v první podkapitole, politické strany a hnutí se snažily využít skautskou myšlenku a zejména ve třicátých letech vytvářely své oddíly a roverské kmeny. Skauti byli inspirací i pro skupiny nepříliš skautských ideálů. Skauty se vedle Muslimského bratrstva inspirovaly i Zelené košile (Green Shirts), paramilitantní mládežnické organizace patřící k politické straně Young Egypt, která byla opozicí Modrých košil (Blue Shirts) strany Wafd.¹¹⁰

Po vzniku republiky navázali prezidentů na tradici královské spolupráce započatou Fu'ádem I. Mohamed Nagíb i Gamál 'Abd an-Násir přijali čestné náčelnictví organizace. Gamál 'Abd an-Násir kromě podpory mezinárodního arabského tábora také položil základní kámen stálého sídla EFSGG. Jak již ale bylo řečeno, vládní vztahy poté vychladly a vláda se snažila skautskou organizaci spíše potlačit. V roce 1986 byl prezidentovi Husnímu Mubárakovi udělen čestný certifikát od světové skautské organizace, ale žádný další prezident už upadající organizaci nepodpořil.¹¹¹

Skauti si po zkušenosti z první poloviny století, snaží udržet co největší nezávislost. Nejsou pod správou žádného ministerstva a se školami spolupracují jen individuálně zejména při náboru nových členů. Oddíly nedostávají ani příspěvky a na svou činnost se snaží vydělat vlastními aktivitami. Jimi mohou být různé služby soukromým školám (organizování zábavných programů, výpomoc při údržbě objektů), pronajímání vlastního vybavení atd. Neochota vlády spolupracovat se projevuje i v administrativě, kdy skauti každoročně čelí překážkám při získávání povolení k táboření či jiným aktivitám.¹¹²

Špatné vztahy s vládou se projevily i během událostí arabského jara. Skauti se sice účastnili protestů na náměstí at-Tahrír, ale ne oficiálně ve jménu skautské organizace. Skauti se podíleli na ochraně veřejných budov jako Egyptského národního muzea či administrativního domu Mogamma a ve svých čtvrtích zajišťovali ochranu a pomoc s

110 JAKES, A., 2005. *Extracurricular Nationalism: Youth Culture in the Age of Egypt's Parliamentary Monarchy*. Str. 10.

111 Tawárih kašáfija tuhimmuka. *Al-Ittihád al-'ámm li'l-kaššáfa wa'l-muršidát Misr* [online].

112 Z rozhovoru s vedoucím Mahmoudem, 7. 5. 2017.

řízením dopravy a organizovali úklid ulic.¹¹³ Šátek si vzali jen výjimečně, pokud pomáhali s řízením dopravy či organizovali úklid ulic. Většinou ale symbolikou nezdůrazňovali, že jsou skauti, aby veřejnost skautskou organizaci neobvinila z politické příslušnosti a podpory svržení prezidenta Mubáraka. Odlišnou situaci můžeme pozorovat v Libyi, kde se naopak skauti v rámci revoluce zapojili oficiálně pod skautskou organizací. V osvobozené východní Libye, kde byly policejní složky rozpuštěny a armáda se zmítala v chaosu, zůstali skauti jedinou uniformovanou disciplinovanou silou. Jejich pomoc byla důležitá zejména v centrech konfliktu především Misratě a Benghází, kde pomáhali s organizováním dopravy, asistovali v polních nemocnicích a iniciovali darování krve, uklízeli ulice, hledali domov pro uprchlíky.¹¹⁴

113 Z rozhovoru se skautem Mahmúdem Mochtarem, 20. 4. 2017.

114 LAMIN, M. Scouts to the Rescue [online].

5. Maroko

Podle statistik WOSM bylo v roce 2012 v Maroku 12 304 registrovaných členů¹¹⁵ v Národní federaci marockých skautů, organizaci, jež sdružuje oficiální a nezávislá skautská sdružení, což je jen malý zlomek z celkové populace 35 miliónů obyvatel. Mezi členy najdeme především děti ze střední a nižší společenské třídy, děti, jejichž rodiče si nemohou dovolit platit drahé mimoškolní aktivity.

Marocký skauting je v porovnání s ostatními arabskými zeměmi v několika aspektech unikátní. Je otevřen jak pro chlapce, tak pro dívky. Navíc jsou oddíly koedukované, schůzek a aktivit se tedy účastní dívky a chlapci dohromady. Je častou praxí, že uvnitř oddílu jsou děti rozdělené do chlapeckých a dívčích družin. Oddílové aktivity ale probíhají společně a pouze pokud je program určen pro specifickou skupinu (např. příprava na závody, zaměření se na určitou dovednost), zadává vedoucí úkol po družinách.

Druhým unikátem marockého skautingu je zapojení osob s postižením do svých řad. V arabském světě jsou mentálně či fyzicky postižení lidé stigmatizováni a vyloučeni na okraj společnosti. Často se stávají hanbou rodiny, předsudky a společenské postavení mohou vést ke skrývání či zřeknutí se postižené osoby. O stavu vypovídá i naprosto nedostatečná přítomnost kvalifikovaných lékařů a zdravotnických zařízení.¹¹⁶ Za takového stavu je tedy radostné vidět mezi skauty i členy s postižením. V oddíle Sídí Júsif působícím v Marrákeši, kde jsem měla možnost se na několik měsíců zapojit do dění, bylo mezi členy postižených lidí dokonce pět. Nejčastějšími případy byly zpomalený mentální vývoj, poruchy chování a Downův syndrom. Skauti se naučili vnímat specifické potřeby postižených a pracovat s nimi při programech. Handicapovaní naopak dokážou vnímat hranice, kdy musí zastavit dovádění, a je vidět, že jejich přítomnost oběma stranám prospívá. Handicapovaní jsou zapojení do normálního života a jsou šťastní, jejich kamarádi se zase učí vycházet se specifickými potřebami postižených a tolerovat odlišné lidi.

Abychom mohli zkoumat skauting v Maroku, je nejdříve třeba seznámit se s jeho organizační strukturou, která nám umožní orientovat se ve zkoumaných aspektech a historii

115 Grand Total Membership with Genders at 31 Dec 2014. WOSM [online].

116 SEWILAM, A. M. a kol. Roadmap to Reduce the Stigma of Mental Illness in the Middle East. Str. 111.

hnutí. Skautská organizace je totiž v Maroku velmi nepřehledná, protože skautských svazů a sdružení existuje velké množství. Jejich nejednotnost je zapříčiněna zejména historickým vývojem a příslušností na politických stranách (či nezávislostí na nich). Tudíž ani o historii skautského hnutí v Maroku nelze mluvit jednotně, ale je třeba ji sledovat z pozice hlavních skautských sdružení.

Maroční skauti jsou ve WOSM zastoupeni Národní federací marockých skautů (al-džám'ca al-wataníja lil-kaššáfa al-maghribíja; dále uváděna FNSM), jež je rovněž členem Arabské skautské organizace (al-munazama al-kašafíja al-'arabíja), která organizačně spravuje skauting v arabském regionu. Čestným náčelníkem Národní federace je princ Mulaj Rašíd, bratr krále Mohameda VI. Funkce je více symbolická než výkonná. FNSM spravuje tři národní skautská sdružení – Marocký skaut Hasaníja, Sdružení marockých skautů a skautek a Marocký skaut. Vedle těchto sdružení v Maroku fungují další početné skautské skupiny (udává se číslo kolem 37, ale tento údaj je velmi nespolehlivý), které ovšem mají vazby na politické strany a tudíž nejsou členem FNSM. Kolem roku 2002 probíhaly snahy o sjednocení největších sdružení, skončily ale neúspěšně, jelikož si každé sdružení chtělo uchovat svou jedinečnost a tradice.¹¹⁷

5.1 Historie

Historie marockého skautingu je paralelní a úzce propojena s dějinami Maroka a jeho politickým a společenským vývojem. Existence prvních skautů v Maroku je spojena s počátkem 20. století, kdy bylo Maroko kolonizováno Francií a Španělskem. Není tedy překvapivé, že první skautské oddíly byly zakládány kolonisty. Historie skautingu v Maroku začíná ve 20. letech 20. století, kdy se zrodila skautská činnost díky francouzským přistěhovalcům. První organizace s názvem Pionýrská organizace marockých skautů (Munazamat ar-ruwád al-kaššáfa al-maghribíja) byla založena roku 1927 a jejími členy byli zprvu výlučně Francouzi. Na počátku 30. let se i Maročané nadchli pro skautskou myšlenku a začaly se ozývat hlasy pro vytvoření vlastní organizace. Pilotní skupinou byla ne ještě

117 Z rozhovoru s Hasanem Bekkali, Casablanca, 26. 1. 2017.

úplně skautská organizace s názvem Bratři čistoty (Ichwán as-safá'), založená roku 1931. O rok později Maročané, kteří patřili do francouzské skautské organizace, vytvořili vlastní čistě marockou skautskou družinu v Rabatu a Salé pod sportovní federací.¹¹⁸

Prvním marockým skautským sdružením, které vzniklo z této družiny v prosinci 1933, byl Marocký skaut Hasaníja (Al-kašafíja al-hasaníja al-maghribíja). V té době vládnoucí král Mohamed V., který skautské hnutí podpořil a stál při jeho založení, propůjčil nové organizaci jméno svého syna, budoucího následníka Hasana II., který se zároveň stal prvním čestným náčelníkem skautské organizace. Do Hasaníje, tehdy národní skautské organizace, se postupně začleňovaly mládežnické organizace, které fungovaly do té doby samostatně na principu skautingu. Jedním z nich je i organizace Východ (aš-Šurúq), založená roku 1927 v Tangeru a na žádost krále roku 1956 začleněná do Hasaníje. V Tangeru stále funguje oddíl Búgház s kořeny sahajícími k organizaci Východ, jenž je jedním z nejstarších dosud fungujících skautských oddílů v Maroku. Když Mohamed V. se synem Hasanem navštívili 6. 4. 1947 Tanger, přivítali je tangerští skauti v kroji. Příhoda by nebyla zajímavá nebýt faktu, že toho času bylo nošení kroje zakázáno francouzskou koloniální správou. Jelikož byl ale Tanger podřízený mezinárodní správě, tento zákaz na ně neplatil.¹¹⁹

Počátky skautského hnutí v Maroku jsou stejně jako v celém arabském regionu spojeny s bojem o nezávislost. Během prvních let své existence se skautské oddíly rozšířily do dalších měst, kde v duchu povinnosti k vlasti spolupracovaly s národním hnutím za osvobození bez oficiálního vědomí koloniální správy. Skauti se jako první chopili zbraní v nacionálním boji a v čele národního hnutí stanulo mnoho skautských vedoucích. V horských oblastech byl odboj iniciován skauty z řad beduínů. Pálili farmy kolonizátorů, odstřihávali telefonní spojení, psali na zdi nápisy mířené proti kolonizátorům, vydávali publikace a organizovali shromáždění podporující autoritu krále a horovali proti okupaci.¹²⁰ Účast na protestech a organizování odboje vedly roku 1944 k zákazu činnosti sdružení Hasaníja. Mezi důležité skautské osobnosti tajného národního hnutí patří skautský vedoucí Mohammed az-Zarqtúní, jeden z národních hrdinů, který vedl výcvik partyzánů. V roce 1953 stanul az-Zarqtúní v čele skautských vedoucích a roverů, kteří se přidali do činnosti národního

118 Al-haraka al-kašafíja al-^{arabíja}. 8. díl. Al-Maghreb. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

119 Z rozhovoru s Hišámem Abbásím, Rabat, 4. 12. 2016.

120 Al-haraka al-kašafíja al-^{arabíja}. *Al Jazeera Online* [video].

odboje. Za svou činnost byl roku 1955 zatčen francouzskou policií a popraven. Jeho jméno si nejen skauti každoročně připomínají dodnes.¹²¹ Díky narůstající svobodě a nezávislosti obnovila Hasaníja ve stejném roce po jedenáctileté odmlce svou činnost a udává se, že v té době měla rekordních sto tisíc členů.¹²²

Druhé vlivné sdružení marockých skautů bylo založeno Mahmúdem al-^cUlmím roku 1946 pod názvem Islámský skaut (al-kaššáfa al-islámíja), aby vedle křesťanských a židovských skautů v té době fungujících zdůraznilo svou identitu a hodnoty Maročanů. V roce 2003 po teroristických útocích v Casablance, kdy byl vydán zákaz používat náboženství v názvech organizací a institucí, se přejmenovalo na Marockou organizaci skautů a skautek (al-munazama al-maghribíja lil-kaššáfa wa 'l-muršidát).¹²³ V počátcích rovněž fungovala jako výchovná organizace a platforma sloužící k protikoloniálnímu odboji pod heslem: islám, arabismus, království. Heslo jasně specifikovalo odlišnost od kolonizátorů a jejich hodnot a hymna organizace s názvem „Vždy vpřed, vždy za mír“ (dá'iman li 'l-amám, dá'iman li 's-salám) vyjadřuje odhodlání a směr, kterým jdou.¹²⁴

Poté, co Maroko získalo nezávislost, vznikla v roce 1957 za podpory krále Mohameda V. FNSM, která v té době sdružovala 3 organizace: Hasaníju, Islámské skauty a Marocký židovský skaut (dále EIM). Federace měla za cíl sjednotit jednotlivé skautské organizace, spojit mladé lidi věnující se dobrovolnické činnosti a rozvíjení společnosti. Roku 1960 rozšiřuje své spojení s celosvětovým skautingem vstupem do WOSM. Během 60. let dochází k výrazným změnám členství ve federaci. Roku 1961 ho ztrácí Marocký židovský skaut, jejichž členové z velké části emigrovali a skautská židovská organizace tak ztrácí na síle a významu. Vyřazení MŽS ovšem neznamená konec židovských skautů, ti jsou i nadále aktivní. Židovskému skautingu v Maroku bude věnován větší prostor v následující podkapitole. V roce 1970 byla založena poslední skautská organizace, Marocký skaut, která dnes tvoří trojlístek FNSM, do něhož byla integrována o čtyři roky později. Struktura marockého skautu vydržela v této podobě dodnes. Roku 1975 se maroční skauti stali reálnou součástí světového hnutí díky výpravě, která se pod patronátem prince Mohameda historicky

121 Mohamed az-Zarqtúní...muqáwim tahawwala istišháda hi ilá dhikrá wataníja. *Maghress* [online].

122 Ta^críf al-džam^cíja. *Al-kaššáfíja al-hasaníja al-maghribíja* [online].

123 Z rozhovoru s Hišámem Abbásím, Rabat, 4. 12. 2016.

124 Munazama fí sutúr, osobní dokumenty Mohammeda Habiba, Marrákeš.

poprvé zúčastnila světového jamboree v Norsku.¹²⁵

5.2 Role náboženství

Kdokoli se může stát členem marocké skautské organizace bez ohledu na vyznání, náboženství je osobní volbou. Do výchovného rámce je začleněn program zaměřený na náboženství, maroští skauti vnímají povinnost k Bohu zodpovědně a na stejné úrovni jako druhé dvě skautské povinnosti (vůči sobě a druhým). Náboženská výchova je jednou z kompetencí výchovného programu a je tedy začleněna do programu ve formě přednášek či jiných aktivit. Na skautských táborech probíhají společné modlitby, nikdo k nim není nucen, ale neúčast je vnímaná jako vzdor. Například marrákešský vůdce Rašíd si v takové situaci pokládá za svou povinnost si s neúčastníkem se skautem promluvit.¹²⁶

5.2.3 Židovský skauting v Maroku

Velmi zajímavou kapitolou marockého skautingu je marocký židovský skauting. Rozsah a pojetí této práce neumožňují věnovat se tématu židovského skautingu v Maroku do velké hloubky, ale jeho úplné vynechání považuji za zamlčení podstatného jevu v oblasti marockého skautingu, i proto, že značná část práce je věnována náboženství a jeho roli ve skautské činnosti. Nabízí se zde tudíž příležitost k podrobnějšímu průzkumu dalším badatelům. Výzkum fenoménu je velmi náročný zejména z důvodu jazykové vybavenosti, jelikož většina informantů komunikuje pouze francouzsky a hebrejsky. Práci taktéž ztěžuje absence publikací, materiály a vzpomínky jsou roztržštěny mezi jednotlivými pamětníky. Vynikajícím zdrojem a archivem informací je kniha publikující dizertační práci Arieha Ayoulaye¹²⁷ „*Jeunese dans la tourmente: Les mouvements de jeunesse juifs au Maroc 1944 - 1964*” ,

125 Taʿríf al-džamʿíja. *Al-kašafíja al-ḥasaníja al-maghribíja* [online].

126 Z rozhovoru s Rašídem Manaoui, Marrákeš, 31. 1. 2017.

127 Dr. Arieħ Azoulay se narodil ve Fezu, kde byl aktivně zapojen v mládežnické organizaci *Ha'Bonim (Stavitelé)* až do své imigrace do Izraele roku 1955. Následně pracoval mimo jiné jako ředitel delegace Židovské agentury ve Francii či jako člen Světové sionistické organizace. Viz Board of Governors. *Arieħ Azoulay*. [online].

kteřá popisuje židovská mládežnická hnutí v Maroku v období let 1944 – 1964 skrze psychologický, sociologický a historický přístup.

Maroko je arabskou zemí s dosud velmi početnou židovskou komunitou. Židé svou přítomnost v Maroku datují od zničení prvního chrámu roku 586 př. n. l. a další vlny Židů do Maroka přišly po zničení druhého chrámu roku 70 n.l a s vyhnáním Židů ze Španělska na sklonku 15. století. Ve 20. století žily židovské komunity v četných marockých městech, zejména na pobřeží a v průběhu století se centralizovali do větších měst za lepšími ekonomickými podmínkami, takže po roce 1920 žilo nejvíce Židů v Casablance. V první polovině minulého století počet Židů v Maroku výrazně narůstal. V roce 1912 čítali Židé 110 000 obyvatel, v roce 1952 stoupl jejich počet na 240 000. Důvodem byl zejména růst porodnosti a zlepšení hygienických podmínek.¹²⁸

Od 40. let 20. století docházelo k emigraci Židů do zahraničí, zejména do nově vzniklého státu Izrael, v menším počtu také emigrovali do Francie, Kanady, Španělska a USA. Situace se pro Židy v Maroku zhoršovala zejména kvůli vzrůstajícím nacionálním náladám, útokům na židovské občany a aktivitám sionistických organizací působících v Maroku (které organizovaly aliju).¹²⁹ Nyní žije v Maroku kolem 6 000 Židů.¹³⁰

5.2.3.1 Židovská mládežnická hnutí

Od třicátých let dvacátého století se v Maroku začaly tvořit četné židovské mládežnické organizace a hnutí, které svůj program po vzniku státu Izrael orientovaly především na přípravu členů k aliji¹³¹. Vedle sionistických organizací Charles Netter a Asociace Magen David sídlících v Casablance a šesti sionistických hnutí *Habonim*, *Dror*, *Hashomer Hatzair*, *Hanoar Hatzioni*, *Bnei Akiva* a *Betar* zaměřených na sionistický program, výuku moderní hebrejštiny a izraelské kultury zde fungovala další dobrovolnická mládežnická hnutí.

Nejpůsobivějšími mezi nimi je stále velmi aktivní a čilé Oddělení pro vzdělávání

128 REEVA, S.S. *The Jews of the Middle East and North Africa in Modern Times*. Str. 471.

129 REEVA, S.S. *The Jews of the Middle East and North Africa in Modern Times*. Str. 499.

130 Morocco Demographics Profile 2016. *Index Mundi* [online].

131 Alijou se rozumí individuální či organizovaná emigrace z diaspory do *Erec Jisra'el*. Viz NEWMAN, Jaakov.

Judaismus od A do Z: slovník pojmů a termínů. Str. 15 – 16.

židovské mládeže (Département Educatif de la Jeunesse Juive - DEJJ) a Francouzští židovští skauti (Eclaireurs Israélites de France - EIF), přejmenovaní od roku 1956 na Marocké židovské skauty (Eclaireurs Israélite du Maroc – EIM). EIF a později EIM byli nejen tolerováni, ale dokonce podporováni koloniální administrativou a později i marockým Ministerstvem mládeže.¹³² Všechna mládežnická hnutí více či méně fungovala na modelu přebírající inspiraci zaprvé od evropských skautů, zadruhé od židovských mládežnických hnutí střední a východní Evropy (v jejichž činnosti se odráží odkazy raného německého mládežnického hnutí Wandervögel – Tažní ptáci)¹³³ a jejich aktivity byly prochnuty myšlenkami na Eretz Israël.¹³⁴

5.2.3.2 Maročtí židovští skauti

Vývoj a aktivity židovských mládežnických hnutí v Maroku je možné rozdělit do dvou odlišných období. První periodou jsou léta 1944 – 1956, datovaná od vzniku prvního skautského oddílu “Bylou”¹³⁵ po nezávislost, do něž spadají vrcholná léta židovských mládežnických hnutí 1953 - 1956. Ve druhém období, které spadá do doby od získání nezávislosti po ukončení operace *Yachin* (probíhající mezi roky 1961 – 1964)¹³⁶ byly okamžitě vládou zakázány všechny sionistické aktivity, a tak fungovala většina židovských mládežnických hnutí orientovaných na aliji v undergroundu pod vlivem okolností. EIM a DEJJ se ovšem i nadále mohli otevřeně věnovat svému programu.¹³⁷ V roce 1954 bylo v EIM registrovaných 1509 členů a bylo nejpočetnější skautskou a židovskou mládežnickou organizací v Maroku.¹³⁸

132 REEVA, S.S. *The Jews of the Middle East and North Africa in Modern Times*. Str. 60.

133 RADKOVIČOVÁ, J. Hnutí Blau-Weiss aneb Modrobílí v Plzni. *Skautský institut* [online].

134 AZOULAY, A. *Jeunesse dans la tourmente: Les mouvements de jeunesse juifs au Maroc 1944 – 1956*. Str. 419.

135 Bylou (někdy též psaná Bilou) byl prvním funkčním oddílem marockých židovských skautů založená roku 1944.

Název tvoří iniciály výzvy ruské sionistické skupiny – Dome Jákoba, zvedněme se a pojďme!). Viz AZOULAY, A. *Jeunesse dans la tourmente: Les mouvements de jeunesse juifs au Maroc 1944 – 1956*. Str. 64.

136 LASKIER, M. M. *North African Jewry in the Twentieth Century: The Jews of Morocco, Tunisia, and Algeria*. Str. 218.

137 V období, které předcházelo nezávislému Maroku měli Židé status *dhimmi*, tedy nemuslimů žijících na muslimském území, kterým se dostává ochrany protislužbou placení vyšších daní. Jejich status na plnohodnotné občany se změnil s návratem krále Mohameda V. z exilu. Situace židů se zhoršila po získání nezávislosti (Židé byli obviňováni z odmítání nezávislého státu) a k výrazné deterioraci došlo po roce 1961, kdy byla sedmi radikálně levicovými prezidenty afrických států podepsána Casablanská charta s vizí pan-afrikanismu. Poté začalo pronásledování a věznění židů, běžné a sousedské vztahy byly ale dobré. Viz MALKA, V., 1963. *Morocco*. Str. 401.

138 AZOULAY, A. *Jeunesse dans la tourmente: Les mouvements de jeunesse juifs au Maroc 1944 – 1956*. Str. 74.

Existenci židovských skautů do severní Afriky vnesla organizace Francouzských židovských skautů (EIF), která ve Francii vznikla roku 1923 díky Robertu Gamzonovi (přezdívanému Castor)¹³⁹ a do kolonizovaných zemí severní Afriky se rozšířila v polovině čtyřicátých let. Oddíly ve většině případů vznikly přeměnou židovské mládežnické organizace v organizaci skautskou.¹⁴⁰ Mladí skauti v zemích Maghrebu měli důležitou roli v činnosti jednotek nazvaných Misgeret, které Mossad zakládal v letech 1954 – 1955 v severní Africe. Úkolem jednotek Misgeret bylo rekrutování nových emigrantů do Izraele a skauti s nimi spolupracovali v roli prostředníků.¹⁴¹

První pokus Unie židovské mládeže (L'Union de la jeunesse juive – U.J.J.) afiliované s Francouzskou komunistickou stranou o založení židovského skautského oddílu v Maroku na konci dvacátých let skončil neúspěšně, protože koloniální vládě vadily sionistické tendence hnutí. První oddíly se tvořily neoficiálně v různých městech počínající dvacátými a třicátými léty v ideologickém rámci Francouzských skautů (Les Eclaireurs de France – EDF), jednou z početných francouzských skautských organizací, která měla sekulární povahu a její ideologie nebyla spojená s konkrétním náboženstvím, což židovským skautům v Maroku vyhovovalo. Zároveň EDF byla jediná organizace, v rámci níž byly marocké úřady ochotny registrovat marocké židovské skauty. Strach koloniální vlády z rostoucí síly muslimských skautů, který vedl v roce 1944 k jejich zákazu se netýkal židovských skautů, neboť ti spíše tíhli k francouzské kultuře, u níž cítili bezpečí v době sílících nacionalistických tendencí.¹⁴²

Emile Seban, regionální komisař E.I.F, v usnesení rady E.I.F v La Napoule roku 1948 definuje ideologický základ marockého židovského skautingu. Podle jeho slov je E.I.M. náboženským, apolitickým a názorově pluralistickým hnutím. K usnesení došlo v době, kdy v Maroku začaly působit sionistické organizace, které se snažily proniknout i do skautského hnutí a získat ho pro politické ideologie vysílajících hnutí. Ačkoli skautské hnutí bylo od svého počátku silně ovlivněno náboženstvím a používalo sionistické symboly (např. ve jménech oddílů), od pionýrských sionistických hnutí pronikajících do Maroka se ostře distancovalo. V reakci na tlak nových pionýrských hnutí, aby se k nim skautští vedoucí

139 Akadem. *Les Eclaireurs Israélites de France* [online].

140 LASKIER, M. M. *North African Jewry in the Twentieth Century: The Jews of Morocco, Tunisia, and Algeria*. Str. 38.

141 REEVA, S.S. *The Jews of the Middle East and North Africa in Modern Times*. Str. 468.

142 AZOULAY, A. *Jeunesse dans la tourmente: Les mouvements de jeunesse juifs au Maroc 1944 – 1956*. Str. 417.

přidali, zmírnilo skautské hnutí sionistický nádech programu a kladlo důraz na skautský rámec a program s tradiční náboženskou naukou. To jim zajistilo další autonomní fungování v nezávislém Maroku.¹⁴³ I po roce 1961, kdy byli E.I.M. vyloučeni z NOSG, činnost skautů pokračovala.¹⁴⁴

5.2.3.3 Činnost EIM

Program EIM v sobě mísil klasické skautské hodnoty a výchovný rámec spolu s náboženskými židovskými tradicemi jako dodržování šabatu, kašrutu a oslav svátků. V Casablance v 50. letech fungovaly tři významné skautské oddíly – Maymonide, Akiva a Edmond Fleg¹⁴⁵. Členem oddílu Maymonide byl i Hertzell Louski, jehož vzpomínky dokumentují činnost židovských skautů. Skauti se jednou týdně scházeli na schůzkách, kde se učili francouzštinu, marocké a francouzské zákony, vázat uzly a jejich využití. Učili se skautské pochodové písně, stejně tak i různé lidové francouzské a staré i nové hebrejské písně. Jednou měsíčně jezdili na výpravy a vyvrcholením roční činnosti byl 15-20 denní tábor. Židovští skauti se snažili udržovat přátelské vztahy i s ostatními skauty. Když poblíž sebe tábořili, tak se vzájemně navštěvovali a jednou ročně casablanští skauti z katolických, protestantských a židovských oddílů spolu slavili nedělní mši.¹⁴⁶

Židovští skauti se v aktivitách od ostatních skautů příliš nelišili. I oni se se věnovali projektům rozvíjejících společnost. Židovští skauti v Maroku měli vždy silnou pozici a pro svou spolehlivost a podnikavost se často stávali prostředníky mezi světovou židovskou organizací a místními Židy, kteří se ocitali v izolaci. Americký židovský spojený distribuční výbor (American Jewish Joint Distribution Committee - JDC) od 50. let minulého století mapoval odlehle a potřebné židovské komunity. Největší počet Židů, kteří dostávali finanční

143 AZOULAY, A. *Jeunesse dans la tourmente: Les mouvements de jeunesse juifs au Maroc 1944 – 1956*. Str. 417.

144 Ta'rif al-džam'ija. *Al-kašafija al-hasanija al-maghribija* [online].

145 Oddíl získal název podle francouzského básníka a spisovatele Edmonda Flegenheimera (přezdívaného Fleg), jehož názory silně korespondovaly s názory Roberta Gamzona, pročež mu nabídl náčelnictví E.I.F, které Flegenheimer přijal a předsedal francouzským židovským skautům mezi lety 1935 – 1949. Flegenheimer je taktéž autorem textu hymny Francouzských židovských skautů (EEIF). Viz *Edmond Fleg*. Scoutopedia [online].

146 Z korespondence s Hertzlem Louskim, 9. 4. 2017.

pomoc od JDC byl právě v Maroku, kdy podle archivních údajů JDC v roce 1961 67 000 lidí z celkového počtu židovské populace 170 000 v té době pobíralo pomoc.¹⁴⁷

Distribuční výbor se obrátil na Marocké židovské skauty, kteří byli vysláni do zemědělské chudobou a nemocemi sužované oblasti Ouled Bakka poblíž Marrákeše. Skauti do oblasti dopravili potraviny zprostředkované JDC a instruovali obyvatele o správném hygienickém chování a péči o děti.¹⁴⁸

Od boje o nezávislost se Židé snažili izolovat a nezapojovat se do něj, jelikož jim francouzská vláda poskytovala ochranu. Po získání nezávislosti v roce 1956 marocká vláda požádala skauty o slavnostní přehlídku, která by vítězství oslavila. Arabští skauti nabídku nadšeně přijali, katoličtí naopak svoji účast odmítli. Židovští skauti zprvu také se zapojením do slavnostního průvodu nesouhlasili, po četném vyjednávání ale nakonec do průvodu šli, aby nebyli obviněni, že nesouhlasí s nezávislostí. Hertzal Louski, člen casablanského oddílu Maymonide na průvod vzpomíná: „*Tři hodiny jsme pochodovali jako vojáci a zpívali písně o králi Mohamedovi V. a nezávislosti.*“¹⁴⁹

Nyní skautské klubovny v Casablance zejí prázdnotou, jen uskladněné věci, na kterých se ukládá prach, jsou pozůstatkem četných táborů a schůzek. Podle slov Rašída, správce DEJJ v jejichž areálu se klubovny nachází, přestal skautský oddíl fungovat před 8 lety. Většina skautů emigrovala do zahraničí, zejména Francie, Izraele, Švédska a činnost skautů tedy zanikla. Když si Rašíd prohlížel staré fotografie podobné českým skautským táborům, vzpomínal, kam kterého člena osud zaval. Zajímavé je, že mnoho z bývalých casablanských skautů pracuje v armádě či u policie.¹⁵⁰

5.3 Vliv na společnost

Skauti byli vždy aktivními hybateli marocké společnosti. Důkaz můžeme najít již v počátcích hnutí, kdy skauti stanuli v čele národního odboje. V době míru po získání

147 GOLDBERG, S. P. *Jewish Communal Services: Programs and Finances*. Str. 179.

148 PINKUSSOHN, Edna S. PINKUSSOHN, E. S. *Dopis JDC Sends Casablanca Jewish Scouts on Mission to Ouled Bakka z 10. 5.*

149 Z korespondence s Hertzlem Louskim, 9. 4. 2017.

150 Z rozhovoru s Rašidem, správcem DEJJ, Casablanca, 27. 1. 2017.

nezávislosti se pak mohli naplno věnovat skautským činnostem a náplni, učili se a rozvíjeli znalosti a dovednosti, které jim posloužily at' v každodenním životě, tak při nečekaných událostech. V době, kdy bylo skautské hnutí aktivitou i členskou základnou na vrcholu, mělo možnost zapojit se do velkých národních projektů a pomoci. V současnosti FNSM pořádá několik projektů, které sice mají velký význam pro společnost a životní prostředí, jejich publicita ale přesahuje lokální hranice, jen pokud se jedná o velké národní a široce propagované programy. O ostatních se veřejnost většinou nedozví, což je způsobeno zejména nevýraznou PR činností, nedostatečným propojením organizace s veřejností a nízkou finanční podporou hnutí od státu. Mezi aktivitami, které skauti iniciují a šíří mezi mládež, jsou ekologické projekty, motivace k darování krve, či zapojení se do rozvoje demokratické společnosti skrze volby, vzdělávací projekty atd.

V druhé polovině 20. století se skauti zapojili do dvou největších akcí. V době obnovení skautské činnosti po získání nezávislosti měla skautská organizace asi 100 000 členů. Tisíce skautů se rok po osamostatnění zapojilo do projektu krále na výstavbu osmdesáti kilometrové *Silnice jednoty* (at-tariq al-wahda), která spojuje jižní Taunát, dříve okupovaný Francií a Targuist, území pod správou Španělska. Výstavba měla být jak praktickým, tak symbolickým činem a cílila na sjednocení území spravované v historii různými vládami. Projekt takového rázu naprosto vystihoval skautské principy – službu vlasti, službu společnosti a bližním, dobrovolnickou činnost a sjednocování. Projekt byl dokončen během třech měsíců v červnu 1957.¹⁵¹ Úlohou skautů při výstavbě silnice bylo zejména zajištění jídla, vody a první pomoci dobrovolníkům.

Roku 1960 došlo v Maroku k nejničivějšímu zemětřesení v celé historii. Zasažen byl Agadir ležící na jihozápadním pobřeží a katastrofa zanechala nejméně 10 000 mrtvých a přes 50 000 zraněných. Během katastrofy zemřela zhruba třetina obyvatel města.¹⁵² Skautská organizace hrála důležitou roli v humanitární pomoci a šla příkladem. Na místě katastrofy začali skauti pomáhat ještě dříve než dorazila armáda, a jejich hlavní úloha spočívala v ochraně majetku před zloději a v pomoci zraněným.¹⁵³ Jedná se ale jen o jeden

151 Al-haraka al-kašafíja al-^čarabíja. 8. díl. Al-Maghreb. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

152 DESPEYROUX, J. The Agadir earthquake of February 29th 1960: behaviour of modern buildings during earthquake. Str. 521 – 541.

153 Al-haraka al-kašafíja al-^čarabíja. 8. díl. Al-Maghreb. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

konkrétní případ, katastrofu s obrovskými důsledky. Skauti se ale vždy zapojují do pomoci lidem, kteří jsou zasaženi přírodními katastrofami, jako jsou každoroční povodně. Například při ničivých povodních na podzim 2016 FNSM iniciovala oslovování firem a obchodních společností, které postiženým lidem v oblasti Ourzazate poskytli materiální a finanční pomoc ve výši 60 miliónu dirhamů^{154, 155}.

V souladu se současnou státní politikou, která se zaměřuje na projekty ke zlepšení životního prostředí (stavba solárních a větrných elektráren, zákaz používání plastových tašek v obchodech, rozvoj městské dopravy se zaváděním autobusů poháněných solární elektřinou a zemním plynem...), se skauti drží 6. bodu zákona „Skaut je přítelem zvířat a rostlin“ a nejen, že včleňují environmentální výchovu do činnosti oddílů a soutěží, ale organizují i národní projekty. Problematika klimatických změn a ochrana životního prostředí se nyní dostává do popředí programu a činnosti skautů. Uvědomují si, že nestačí jen megalomanské projekty, ale že základem je informování a výchova každého člověka a zejména dětí. Doufají, že pokud si už v mladém věku osvojí ohleduplné a ekologické chování, ponesou si uvědomění po celý život. Do náplní schůzek je tedy motiv ekologie často vkládán např. jako téma scénky, výtvarné činnosti či družinového projektu s informativním výstupem. Děti se učí recyklovat (zejména v kreativním opětovném využití věcí) a pozornost je také věnována sázení stromů, což je v Maroku velmi aktuální problém z důvodu postupující dezertifikace a úbytku lesů.

Na národní úrovni skauti pořádají akce většího charakteru. Největší úsilí je vyvíjeno v edukačních projektech zaměřených na děti a mládež. Jako konkrétní příklad můžeme uvést „Skautské konvoje“. Projekt vznikl a je realizován spoluprací FNSM spolu se světovým skautským projektem Poslové míru (Messengers of Peace) a asociace Přátel životního prostředí (Association Maroc des Amis de l'Environnement). Má za cíl vybrat a kvalifikovat dvacet vůdců, pojmenovaných *skautský konvoj*, který bude vzdělávat další skautské vedoucí v problematice životního prostředí a šetrného chování. Dále cílí na zvyšování environmentálního povědomí mezi občany a na šíření znalostí ve výchovných organizacích.¹⁵⁶ Touto cestou se docílí šíření povědomí i za hranice skautských oddílů.

154 V přepočtu přibližně 1,476 miliardy korun.

155 Z rozhovoru s Rašidem Manaoui, Marrákeš, 31. 1. 2017.

156 Skautské konvoje ve službě životnímu prostředí. FNSM [informační tabule]

Spolupráce s jinými mládežnickými či charitativními organizacemi a společné pořádání větších či menších akcí je pro marocké skauty velmi charakteristická. Jednotlivé oddíly pracují na vytvoření partnerských vazeb z nedostatku vlastních finančních, materiálních či lidských zdrojů. Výhoda spolupráce také spočívá v získání nových konexí, které jsou v marocké společnosti velmi důležité a bez nichž je člověk často bezmocný. Cizí organizace zase s radostí využívají spolupráce se skauty zejména pro pořádání zábavných dní či vystoupení. Využívají zejména schopností skautských vedoucích zorganizovat velkou akci, zaujmout děti a být dobrými řečníky.¹⁵⁷

Zájem o spolupráci je i z druhé strany. Se skautskou organizací ji rády navazují i velké či státní instituce. Jedním aktuálním projektem, který na takové bázi funguje a jehož jsou skauti součástí, je program „Čisté pláže“. Projekt běží každoročně již od roku 2002 ve spolupráci s Nadací Mohameda VI. pro ochranu životního prostředí.¹⁵⁸ Jeho náplní jsou edukační programy, které probíhají v letní době, kdy Maročané tráví dovolenou u moře. Skauti organizují hry, výtvarné workshopy zejména s tematikou recyklace, kvízy a osvětu zaměřené především na děti, ale i jejich rodiče. Skauti pozorují s každým rokem odpovědnější chování návštěvníků k čistotě pláží.¹⁵⁹

Veřejnost si skauty s ochranou životního prostředí často spojuje. Důkazem toho je i videoklip, který vznikl u příležitosti COP22 - konference Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, která se konala v listopadu 2016 v Marrákeši. Ve videu s názvem Al Amir Nadif¹⁶⁰ (Princ je čistotný), které bylo promítáno na veřejných plochách, figurují 3 skautští vedoucí ve stejnokroji, kteří na táboře učí malé skauty a skautky chránit životní prostředí. Zajímavé je, že za klipem vůbec nestojí skauti, kteří o něm do odvysílání ani nevěděli. Podobně skauty využil na podzim 2013 pro svou kampaň v Čechách T-mobile¹⁶¹. Na rozdíl od českých skautů, kteří zkreslující reklamu kritizovali, si maroční skauti zviditelnění pochvalovali. Těší je, že veřejnost vidí ve skautech symbol ochrany přírody a díky tomu, že jsou ve videu použity vymyšlené kroje, které nereprezentují žádnou konkrétní asociaci, tak nevznikly ani

157 Z rozhovoru s vedoucím ze Sídí Júsif Josefem Badrem. 8. 1. 2017

158 Výsledky účasti skautů na projektu čisté pláže 2016. *FNSM* [informační tabule].

159 Al-Džám'ca al-wataníjja li'l-kašafíjja al-maghribíjja: Liqá' šawáty nazífa. *Youtube* [online].

160 Fnaïre - Al Amir Nadif. *Youtube* [online].

161 T-Mobile pobouřil skauty. Jeho reklamní kampaň je prý zesměšňuje. *iDNES.cz* [online].

rozepře uvnitř organizace.¹⁶²

Podíváme-li se do tabulek negramotnosti v arabském světě, najdeme Maroko na spodních příčkách. Gramotných Maročanů sice rok od roku přibývá a situace se zlepšuje, i tak ale negramotnost v Maroku dosahuje podle statistik z roku 2016 27,67%.¹⁶³ Větší podíl mezi negramotnými mají dospělí a ženy.¹⁶⁴ Skautská organizace se proto zaměřuje na zakládání a podporu skautských oddílů v zaostalejších pouštních regionech, které potom zajišťují dodatečné vzdělání zejména dospělým ženám, které nenavštěvovaly školu a nenaučily se číst a psát. Projekt je samozřejmě stavěn na dobrovolnické bázi a setkává se mezi obyvateli s velkým zájmem.¹⁶⁵ Úspěch projektu dokazuje fakt, že z účastníků výuky, kteří dříve zastávali ty nejnižší práce, se díky výuce skautů stávají učitelé základních a středních škol.¹⁶⁶

Marocké skautské hnutí je aktivní i v utváření občanské uvědomělosti mladých lidí. V rámci programu je učí nést odpovědnost, činit rozhodnutí a seznamuje je s okolním světem. Když došlo roku 2002 ke snížení volební věkové hranice z 20 na 18 let, spustila skautská organizace Hassáníja projekt „Ana hádir(a) lil mustaqbal“ („Jsem připravený(á) na budoucnost“) na povzbuzení mládeže k chopení se svých občanských povinností. Cílem projektu je podpořit skauty, aby se registrovali k volbám a aktivně se tak podíleli na budování demokracie a jejích principů.¹⁶⁷

5.4 Odraz politiky v hnutí

Apolitičnost skautské organizace v Maroku není příliš korektní a ani jednoznačná. Ačkoli je v definici WOSM uvedené, že skauting je nepolitické hnutí, ne ve všech zemích je to dodržováno. V Maroku se dělí skautské oddíly na dva druhy – omezené a svobodné. Omezenými oddíly jsou myšleny ty, jejichž vedení je spojeno s nějakou další institucí.

162 Z rozhovoru s členem národního vedení FNSM Karímem Šarkím Mohsinem na COP22 v Marrákeši, 11. 11. 2016.

163 Maroko. *Ministerstvo zahraničních věcí* [online].

164 Unesco eAtlas of literacy. *Unesco Institute for Statistics* [online].

165 Z rozhovoru s Hasanem Bekkali, Casablanca, 26. 1. 2017.

166 Al-haraka al-kašáfíja al-‘arabíja. 8. díl. Al-Maghreb. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

167 Balágh saháfi haula hamlat al-kaššáfa al-hasaníja al-maghribíja „Ana hádir(a). *Al-kašáfíja al-hasaníja al-maghribíja* [online].

Svobodné jsou naopak nezávislé a nejsou propojeny ideologicky ani finančně s žádnou jinou organizací, než pod kterou spadají.

Situaci nám může objasnit historicko-spoolečenský vývoj země. Vrátime-li se do první poloviny minulého století, vidíme, že skautské hnutí, dokáže vhodně posloužit jako paramilitantní organizace, jak bylo v koloniální době na Blízkém východě častou praxí. Nacionální boj byl v Maroku spojen s politickou stranou Istiqlál¹⁶⁸ (Nezávislost). Marocká společnost 40. let byla ovšem v politických názorech spíše pasivní, spojení s vládou zajišťovali zejména vůdci súfijských řádů. Proto politické strany na veřejnost vyvíjely tlak zejména v sociální sféře skrze různé programy a iniciativy.¹⁶⁹ Strana Istiqlál zároveň brzy zjistila, že silou odporu je energická mládež, kterou začala pro prosazování svých cílů hojně využívat a lákat do svých řad. Svou pozornost zaměřila i na skauty, především Hasaníji, v té době nejpočetnější sdružení.¹⁷⁰ Mezi členy strany bylo i mnoho skautských vůdců, mužů, kteří stáli v čele národního povstání. Jedním z nich je i Abdesalam Bennani, organizátor odboje v Casablance, který se později stal generálním tajemníkem Mládeže Istiqlál. Tito muži, kteří stáli za idejemi své strany, myšlenky přenášeli i do oddílů, jež vedli, a i samotná NFSM byla pod vlivem strany. Ačkoli prvním předsedou Mládeže a sportu spadajícího pod Ministerstvo vzdělání byl v nezávislém Maroku člen Demokratické nezávislé strany (PDI), nejvíc skautů bylo spojených se stranou Istiqlál. V roce 1960 s ní bylo spojeno 30 000 členů Hasaníje a 8 000 členů Islámského skautu. Několik stovek skautů spadalo pod PDI a nezávisle fungovalo asi 3 000 židovských skautů. Ideologický vliv na skautskou organizaci v následujících letech postupně slábl.¹⁷¹

Poté, co byla v ústavě z roku 1962 legalizována politická pluralita, zrodily se nové politické strany a konflikty mezi nimi. Asociace Hasaníja, nejpočetnější skautské sdružení úzce spojené se stranou Istiqlál, se postavila za originální charakteristiku skautingu jako nepolitického hnutí a požadovala od NFSM, aby asociaci oficiálně prohlásila za nezávislou

168 Nacionalistická politická strana Istiqlál byla založena roku 1943 a nejvýrazněji se postavila proti koloniální nadvládě zejména ve francouzském Maroku a ve 40. letech měla širokou podporu obyvatel. Viz ZISENWINE, D. *The Emergence of Nationalist Politics in Morocco: The Rise of the Independence Party and the Struggle Against Colonialism after World War II*. Str. 2.

169 ZISENWINE, D. *The Emergence of Nationalist Politics in Morocco: The Rise of the Independence Party and the Struggle Against Colonialism after World War II*. Str. 88.

170 *Ibid.* Str. 82.

171 ASHFORD, D. E. *Political change in Morocco*. Str. 390.

instituci, která nemá žádné politické vazby. Hasaníja je velmi hrdá na nezávislost na politice a každý člen ji zdůrazňuje.

Oproti tomu Marocký skaut má díky svým vazbám na stranu Istiqlál speciální postavení v národní federaci. Marocký skaut byl založen roku 1970 přímo stranou Istiqlál, která po ukončení spojení s Hasaníjou chtěla mít nadále vliv mezi mládeží. Organizace Marocký skaut věří, že spojení s politickou stranou, která v době kolonialismu symbolizovala boj o nezávislost, je součástí naplňování služby vlasti, která je jednou z povinností skautů. Ačkoli existuje vazba na politickou stranu, Marocký skaut je členem NFSM. Nepříliš přátelské vztahy má však s ostatními dvěma sdruženími. Pokud se o organizaci Marocký skaut vyjadřují členové druhých organizací, děje se tak většinou v negativním a povýšeném zabarvení.

Vazby na politické strany nejsou ale stoprocentně transparentní a v tomto ohledu by se musel provést specifický hloubkový průzkum. Ačkoli o sobě sdružení Hasaníja i Sdružení marockých skautů a skautek prohlašují, že jsou politicky neutrální a tuto informaci mají uvedenou i ve svých stanovách, navzájem o sobě říkají, že určité politické vazby existují.¹⁷² Může se ale jednat jen o pomluvy.

Jak bylo řečeno v úvodu kapitoly, vedle dominantních tří skautských sdružení, která jsou členem FNSM, v Maroku existují ještě desítky dalších skautských oddílů (někdy se uvádí počet 37, ale celkový počet je velmi nejasný a stále se mění), které jsou přímo napojeny na některou politickou stranu, kterých je v Maroku několik desítek (do parlamentních voleb v říjnu 2016 kandidovalo 30 stran).¹⁷³

Organizace pro mládež včetně skautské organizace v Maroku existují pod patronátem Ministerstva mládeže a sportu, od něž má zprostředkovanou možnost využívat pro svůj program a schůzky prostor domů dětí a mládeže (kterou mnoho oddílů z důvodu absence vlastních prostor využívá, někteří skauti ale mají vlastní klubovnu). Skauti tak sice mohou bezplatně využívat stabilní prostory, které nemusí spravovat, na druhou stranu nemají žádný prostor k uskladnění svého vybavení a zejména prostor, který by si sami mohli

172 Z rozhovoru s Hasanem Bekkali, Casablanca, 26. 1. 2017.

173 Political parties in Morocco's 10th parliament. *European parliament* [online].

vyzdobit a přetvořit k vlastním potřebám. Marocký skauting se s ostatními výchovnými organizacemi shoduje v cílech činnosti, jimiž je správná výchova, liší se ale specifickou skautskou metodikou a edukačním způsobem. FNSM má ale mezi ostatními organizacemi zvláštní postavení, protože nespadá do stejné kategorie jako ostatní výchovné organizace a udržuje si větší autonomii, která vede k větší nezávislosti a tedy i možnostem, zároveň ale samostatnost přináší i obtížnější fungování. Ministerstvo mládeže a sportu pro mládežnické organizace zprostředkovává výcvik a školení, do nichž ovšem aplikuje svou ideologii a zájmy. Skauti, jelikož nespádají do stejné skupiny a mají volnost, vzdělávání svých činovníků zajišťují sami nezávisle na ministerstvu a jejich zájmech. Ministerstvo mládeže a sportu si členy, kteří absolvují výcvik ministerstva a mají potřebné kontakty, vybírají na obsazení volných funkcí v instituci.¹⁷⁴

Skauting v Maroku tedy funguje nezávisle na školách, což je v arabském světě spíše nezvyklé. Se školami spolupracují zejména při nábořech nových dětí, jinak je propojení mizivé. Skautský vliv a program se ale podstatně dostávají i do školní činnosti, jelikož je mnoho skautů zároveň učiteli a řediteli škol a ve výuce uplatňují skautské metody.

5.5 Současná situace

Jedním z problémů marockých skautů, který má dopad do dalších oblastí, je nedostatek financí. Od vlády nedostávají finance, Ministerstvo školství a mládeže přispívá na tábory a to formou stipendií, kdy vypočítá potřebnou částku a tu oddílům poskytne ve formě stravy. Na svou činnost skauti získávají finance ze členských příspěvků¹⁷⁵ a hledají další možnosti výdělku. Tím je například organizování zábavních akcí pro velké společnosti jako Coca-Cola, či pronájem společenských prostor, které vlastní apod.¹⁷⁶ Ze skutečnosti, že skautské organizace nedostávají téměř žádnou finanční podporu od vlády, se odvíjí absence téměř jakéhokoli vybavení, nástrojů a potřeb, které jsou důležité pro kvalitní program. Vedoucí jsou tedy nuceni improvizovat a vytvářet takový program, pro který nejsou potřeba

174 Z rozhovoru s Rašidem Manaoui, členem skautské Národní rady, Marrákeš, 31. 1. 2017.

175 Výše členských příspěvků se u každého oddílu a věkové kategorie liší, většinou se ale roční příspěvek pohybuje mezi 10 a 20 DHM (25 – 50 Kč)

176 Z rozhovoru s Rašidem Manaoui, členem skautské Národní rady, Marrákeš, 31. 1. 2017.

žádné pomůcky, což je velmi omezující. Zároveň se jim nedaří efektivně bojovat s technikou (internet, počítačové hry aj.), která je velkým soupeřem v upoutání zájmu dětí, což je aktuální problém marockých skautů, kterému už delší dobu čelí.¹⁷⁷

Velkou část programu tedy tvoří oblíbené hry na postřech či spolupráci v týmu, které ale slouží spíše k zabavení dětí, než rozvoji a získání nových znalostí a dovedností. Značný prostor je rovněž věnován zpěvu nespočetných skautských písní, které vedoucí umí nazpaměť a učí je děti. Častý zpěv se odráží na výjimečné kvalitě hlasového projevu skautů. Není tedy s podivem, že podle slov vedoucího Josefa, vyrostla většina marockých zpěváků ve skautských oddílech.¹⁷⁸

Členství ve skautském oddíle má dopad i na rozvoj dalších schopností a to zejména na vedoucí, kteří ve skautském prostředí prožili většinu svého života. Pozorovatele upoutá čilé sociální chování a interakce v rámci skupiny a schopnost vyjadřovat se a moderovat program, přednášku, na velmi dobré úrovni. Všichni, komu byla položena otázka, zda jim skauting ovlivnil život, odpověděli kladně. Mohameda z Tangeru členství ve skautu ovlivnilo už v dětství, kdy díky oddílovým aktivitám, zejména hraní divadla a krátkých scének, nebyl stydlivý. Na rozdíl od svých spolužáků, kteří byli zdrženliví a spíše pasivní v zapojování se do aktivit, se Mohamed nebál zapojovat do školních projektů. I nyní cítí, že díky skautu má odlišný život. Vnímá to především při setkáních s kamarády v kavárnách, kdy si uvědomuje, že má širší obzory a zájmy¹⁷⁹, než jeho neskautští vrstevníci. Také přátelství byla hodnocena jako silnější, trvanlivější a upřímnější mezi skauty. Na druhou stranu může být pro skauta vyrůstajícího v českém prostředí překvapivý jev, že většina skautských vedoucích kouří cigarety. Ještě překvapivější je odpověď, že se mnoho vedoucích naučilo kouřit právě ve skautských kruzích. Iniciátorem bylo získání vyšší vedoucí funkce následované účastí na četných schůzkách a setkáních, která se většinou odehrávají v kavárnách, kde si starší vedoucí zapálili cigaretu a „inspirovali“ tak i čerstvého vedoucího k získání tohoto negativního zvyku.¹⁸⁰ Jak ale vedoucí říkají a i praktikují, nikdy nekouří tak, aby je viděly děti.

177 Génération News: Aš-šabáb wa al-kašafíja. *Youtube* [online].

178 Z rozhovoru s vedoucím ze Sídí Júsif Josefem Badrem. 8. 1. 2017

179 Mohamedovi neskautští kamarádi se v konverzaci omezují často jen na práci a fotbal, kdežto se skautskými kamarády se věnují rozmanitým tématům spojených i se skautskou činností, osobním životem a společenskou problematikou.

180 Z rozhovoru s Hišámem, Tanger, 24. 1. 2017; A s Rašidem Manaoui, Marrákeš, 31. 1. 2017.

Vedoucí Rašíd zároveň uvedl: „Nikdy neříkám dětem, že nemají kouřit. Upozorňuju je na rizika kouření, ale vím, že jim kouření nemohu zakazovat, obzvláště pokud sám kouřím. Uvědomil jsem si to na školní přednášce o škodlivosti kouření, kdy si lektor po ukončení zapálil cigaretu a rázem vše co nás učil, ztratilo na významu.“¹⁸¹

I přes velký potenciál organizace není skauting v Maroku příliš známý. Když se náhodně vybraných lidí zeptáte, co je skauting, často o jeho existenci vůbec nevědí. Skauting je v marocké společnosti vnímán zejména jako letní táboření, pobyt v přírodě a dobrodružství, a to i proto, že na tábory jezdí i mnoho mladých, kteří se jinak přes rok do skautských aktivit nezapojují. Že je to výchovná organizace zaměřená na celkový rozvoj dětí a mládeže už tolik známé není. Vedle finančních potíží a nízkém povědomí v očích veřejnosti, se nyní skauting nachází v těžké situaci způsobené společenskými změnami a vývojem. Podle slov Mohammeda bin ʿAbd al-Džalíla prožívá skauting duševní frustraci, která je spojená s celospolečenským úpadkem morálky. Skaut čelí velké zodpovědnosti, aby se stal a zůstal člověkem s vysokou morálkou v prostředí, které zažívá úpadek tradičních hodnot.¹⁸² Individualismus a snaha finančně se obohatit se vkradly i do řad FNSM, která kvůli vnitřním sporům mezi jednotlivci a ztrácejícímu se nadšení pro ryze dobrovolnickou práci ztrácí stabilitu.

181 Z rozhovoru s Rašídem Manaoui, členem skautské Národní rady, Marrákeš, 31. 1. 2017.

182 Al-haraka al-kašafíja al-ʿarabíja. 8. díl. Al-Maghreb. *Al Jazeera Online* [epizoda z televizního seriálu].

6. Omán

Ománská vláda investuje nemalou energii a finance do rozvoje mládeže. Podpora směřuje do vzdělávání a v návaznosti na něj do oblasti sportu na nákup vybavení a stavbu sportovních klubů.¹⁸³ Velké podpory se tedy dostává i skautskému hnutí, které má v Ománu zvučné jméno a zaujímá důležitou roli na výchovném a volnočasovém poli jako největší mládežnická organizace, zaštitěná Národní organizací skautů a skautek (Al-hí'ja al-qaumíja li'l-kaššáfa wa'l-muršidát - NOSG), která je od roku 1977 členem WOSM. Skauting zde prosperuje zejména díky přímé podpoře sultána Qábúse a Ministerstva školství a vzdělání.

Podle statistik WOSM z roku 2012 bylo v Ománu 12 847 skautů¹⁸⁴, kteří tvoří 4% členů Arabského regionu a 19 061 skautek¹⁸⁵. Převažující počet dívek je ve skautském, zejména arabském, prostředí neobvyklý. Důvodem je vyšší zastoupení vedoucích světlušek než vlčat.¹⁸⁶ A počet žáků, kteří se do skautingu zapojují je největší právě v této věkové kategorii.¹⁸⁷ Omán zaznamenal velký nárůst členů mezi lety 1991 a 2012, kdy se jejich počet zvýšil o 243% a řadí se tak mezi 23 států, jejichž členský přírůstek v tomto období přesáhl 100% hranici. K přílivu členů docházelo zejména v první polovině období, díky velkému úsilí národního vedení modernizovat a zkvalitnit organizaci.¹⁸⁸

V Ománu jsou aktivní jak skauti, tak skautky, jež jsou v organizaci početně zastoupené a v souladu s islámskou tradicí nosí nejčastěji jako stejnokroj dlouhé tmavomodré sukně. Dlouhá sukně jako součást stejnokroje je typická pro skautky Arabského poloostrova. Skautingu se věnují dívky i ve všech zemích sousedících s Ománem, ačkoli jsou oproti koedukované NOSG organizačně sdruženy do národní organizace jen pro skautky.¹⁸⁹ Jak je možné, že se Omán v otázce postavení žen odlišuje a žena je zde respektována? Ač je Omán prostoupen silnou tradicí a hrdostí ke své starobylé kultuře,

183 SKEET, I. *Oman: Politics and Development*. Str. 131.

184 Grand Total Membership with Genders at 31 Dec 2014. WOSM [online].

185 Oman. WAGGGS [online].

186 Z korespondence s °Alím al-Mamarím, 11. 4. 2017.

187 Zatímco v roce 2012 bylo vlčat 8 200, ve skautském věku se počet snížil na 1504. Viz Grand Total Membership with Genders at 31 Dec 2014. WOSM [online].

188 Membership Report 2013. *World Scout Bureau*. [online].

189 Ománská NOSG je členem WOSM i WAGGGS na rozdíl od SAE a Jemenu, kde jsou skautky pouze členem WAGGGS. Saúdské skautky nejsou uznány ani jednou skautskou světovou organizací. Viz Arab Region. WAGGGS [online].

atmosféra ve společnosti je pozitivní a ačkoli se z pohledu západní společnosti jeví jako limitující, je v mnoha ohledech tolerantní a vstřícná. Malá historická odbočka umožní porozumět silné pozici ománské ženy ve společnosti a tím i skautek.

V Ománu je neobvykle vysoký podíl žen ve školství a pozornost je věnována i výchově k mateřství a výchově dětí. V první řadě se jedná o úspěch aktivit sultána Qábúse, jenž z velké části stojí za všeobecným rozvojem země. Za druhé mají zásluhu na dobrém postavení žen Ománci, kteří se na počátku 70. let začali vracet do Ománu z východní Afriky a jejichž ženy si z britských kolonií přinesly svobodné smýšlení a požadavek na stejné pracovní uplatnění, jaké vykonávaly dříve. Veřejný sektor tedy zaměstnal větší počet žen, než se očekávalo. Ženy si na možnost kariéry zvykly a taktéž ománská společnost se s tímto faktem sžila. Podpora žen přichází též od vlády, kde v rámci Ministerstva sociálních věcí existuje od roku 1985 Generální ředitelství pro záležitosti žen a dětí, a kromě toho v zemi funguje několik dobrovolnických asociací věnujících se školení žen.¹⁹⁰

Mohlo by se tedy zdát, že je Omán v porovnání s ostatními státy Arabského poloostrova pokrokový a svobodomyšlný, radovat se z genderové rovnosti a stejných příležitostí by ale bylo unáhlené. Ománská společnost je postavena na silných kulturních tradicích, které se projevují i ve skautské organizaci. V rámci skautské organizace jsou obě pohlaví od sebe striktně oddělená, stejně jako ve školách¹⁹¹. Společně spolu fungují až chlapci a dívky roverského věku, ale tábory zůstávají stále oddělené. Segregace se projevuje ve všech oblastech. I skautské zákony, ač jsou si podobné, se pro skauty a skautky liší. Jak prezentuje televizní dokument o ománských skautech z roku 1990, odlišnosti jsou přirozené z hlediska psychologických vlastností, schopnosti pracovat a vycházejí ze společenských a morálních specifik ománské společnosti.¹⁹² Ženy jsou rovněž nedostatečně zastoupeny ve vedení organizace, což samy vnímají jako slabinu a zároveň výzvu, na které musí pracovat.

190 SKEET, I. *Oman: Politics and Development*. Str. 131.

191 Jako ve většině zemí Perského zálivu je v Ománu výuka pro chlapce a dívky oddělená. Až do úrovně středních škol se vzdělávají na separovaných školách podle pohlaví a smíšená výuka probíhá až od vysokoškolského stupně. Viz BANK, B. J., DELAMONT, S., MARSHALL, C. (eds.). *Gender and education: an encyclopedia*. Str. 205.

192 Al-Kaššáfa – intázť tilfzijún sultanat Omán 1990. *Youtube* [online].

6.1 Historie

Jak bylo předestřeno v úvodu kapitoly, v Ománu fungují skauti i skautky v mnoha ohledech velmi samostatně. Ačkoli jsou sdruženi do jedné národní organizace (NOSG) a výchovný rámec i aktivity se velmi podobají, na organizační úrovni jsou aktivní z velké části individuálně, což se odráží i na historickém vývoji, který je u skautek a skautů odlišný.

Skautské hnutí v Ománu se zrodilo v roce 1932, kdy se zformovala první skautská skupina v Maskatu pod vedením Ismá'íla bin Chalíla ar-Rusásího. První družina světlušek a skautek vznikla o čtyřicet let později již v moderní éře země roku 1972 na škole Fatima az-Zahra v Maskatu. Během následujících let se staly skautky aktivním hybatelem ománské společnosti umožňujícíe dívkám a mladým ženám aktivně se zapojit do budování moderní společnosti.

Národní skautská organizace byla založena roku 1948, za opravdový počátek skautské organizace ovšem Ománci považují až rok 1975, kdy sultán Qábús bin Sa'íd vydal dekret, který legálně stvrzoval existenci a fungování skautské organizace.¹⁹³ Stalo se tak v letech, kdy Omán procházel obdobím reforem a změn (takzvané renesance), po ukončení vleklých mocenských sporů a povstání. Rozvoji kromě schopného vládce napomohly také finance z ropy, která se z Ománu už několik let vyvážela. Nový sultán se od začátku zaměřil na boj s největšími chorobami tehdejší společnosti – chudobou a ngramotností. Dokázal schopně využít existujícího výchovného hnutí, které mělo v té době již pevně zakotvenou činnost, za účelem implementování svých kroků směřujících k rozvoji společnosti.¹⁹⁴ Skautskému hnutí se tak dostalo významné podpory od vlády a svou činnost mohlo čile rozvíjet. Spojení mezi sultánem Qábúsem a skautskou organizací bylo silněji upevněno 20. 11. 1983, kdy vládce přijal skautský šátek a stal se čestným náčelníkem skautské organizace. Dvacátý listopad se stal národním dnem skautů a ti ho každoročně slaví. Sultán Qábús je patronem a čestným náčelníkem skautské organizace dodnes. Na všech oficiálních skautských místech, ročenkách, časopisech najdeme sultánův portrét s šátkem a skauti vždy hrdě zmiňují jeho příslušnost k organizaci.¹⁹⁵

193 At-ta'rif bi'l-haraka. *Al-mudíríja al-ámma li'l-kaššáfa wa'l-muršidát* [online].

194 ALLEN, C. H., RIGSBEE W. L. *Oman Under Qaboos: From Coup to Constitution*, 1970–1996. Str. 216.

195 Chitáb džalálátihi fí al-á'id al-watání sádis 'ašar. *As-sultán Qábús* [online].

Členská základna narůstala a skautům se dostalo roku 1976 mezinárodního uznání v rámci Organizace arabského skautingu. Ve stejném roce dosáhly i skautky přijetí do Organizace skautek arabského regionu. O rok později byli omáňští skauti uznáni jako členové světové organizace WOSM na konferenci v Kanadě. Na počátku 90. let zažívá omáňský skauting velký přerod. Roku 1992 byl vytvořen první národní strategický plán omáňských skautů a skautek zaměřený v horizontu 10 let především na podporu řídicích jednotek v oblasti modernizace administrativy a technické vybavenosti. Strategický plán druhé dekády (do praxe uplatňován v letech 2002 – 2003) se zaměřoval především na rozvoj jednotlivých věkových kategorií. Dalším důležitým mezníkem ve skautském výchovném rámci je rok 2013, kdy NOSG implementovala skautský výchovný program využívající spolupráci mezi Ománem a Spojenými Arabskými Emiráty¹⁹⁶, což svědčí o jejich propojení a přátelských vztazích nejen na poli mezinárodní politiky. Skautky byly do světové organizace WAGGGS přijaty až roku 1996, poté, co realizovaly četné strategické plány zaměřené na rozvoj organizace a otevřenost mezinárodnímu prostředí.¹⁹⁷ Počátkem nového tisíciletí se omáňští skauti stali významným hostitelem konferencí a táborů skautů arabského regionu, kdy téměř každoročně hostí mezinárodní akci, což není jednoduchý úkol vzhledem k organizační a finanční náročnosti setkání. Díky státním financím, kterých má NOSG dostatek, organizace štědře podporuje projekty spojené zejména s propagací a poznáváním své země.¹⁹⁸

Ač má skauting v Ománu dlouhou historii, v porovnání se zeměmi Levanty či Maghrebu se omáňská skautská organizace teprve od 80. let více otevírá světu (i Omán vstupuje do mezinárodních organizací až s vládou sultána Qábúse), navazuje mezinárodní spolupráci a účastní se mezinárodních setkání a konferencí. Od počátku 90. let formuje moderní program následující zejména strategii Organizace arabského skautingu a WAGGGS a jejich partnerskou zemí jsou sousedící Spojené Arabské Emiráty. Rozdílem oproti ostatním skautům je i relativně pozdní vznik roverských kmenů, které ve státech s koloniální historií hrály důležitou roli v národním odboji, který v Ománu probíhal spíše formou lokálních

196 V SAE byl skauting založen roku 1995. Viz Emirates Scouts Association. *General Authority of Youth and Sports Welfare* [online].

197 At-taʿríf bi'l-haraka. *Al-mudíríja al-ʿamma li'l-kaššáfa wa'l-muršidát* [online].

198 AR-RASBI, K. S. K (ed.). *Indžázát kaššáfa wa muršidát ʿOmán 2014*. Str. 10.

vzbouření.¹⁹⁹ Zde první kmen vznikl až roku 1990, tedy 25 let po oficiálním založení skautské organizace a 68 let po vzniku první skautské družiny. První tábor rangers, tedy skautek ve věkovém rozmezí 17 až 23 let, se v Ománu uskutečnil až v roce 2014.²⁰⁰

6.2 Zahraniční skauting v Ománu

Vedle ománských skautů organizovaných v NOSG fungují v Ománu taktéž zahraniční skautské oddíly. K jejich vzniku došlo přirozeně s nárůstem počtu expatriantů²⁰¹ stěhujících se do Ománu, kteří se zde na různě dlouhou dobu za účelem práce usazují. Počet expatriantů v roce 2016 dosáhl 2 milionů z celkového počtu 4,4 milionů obyvatel Ománu. Třemi zeměmi, ze kterých přichází nejvíc expatriantů, jsou Indie (670 000), Bangladéš a Pákistán.²⁰² Skauting je v Indii povinný pro všechny děti na základní škole (většinou po 3 roky), proto na mnoha indických školách v Ománu fungují skautské oddíly. Indiští skauti v Ománu jsou přičleněni do nejstarší indické skautské organizace Bharat (Bharat Scouts and Guides) a jejich vztah s ománskými skauty i sultánem Qábúsem bin Sa'ídem, který je nakloněn indickým skautským oddílům v zemi, je přátelský. Veškeré jejich aktivity probíhají na indických školách, včetně táborů, které jsou průměrně třídní.²⁰³ V roce 2007 sdružovala organizace Bharat v Ománu 5,414 členů.²⁰⁴ Dalším asijským státem, jehož expatrianti si v Ománu založili skautské oddíly, je Srí Lanka. Dívčí i chlapecký oddíl funguje při škole Sri Lankan School in Muscat a administrativně spadá pod srílanský Svaz skautů a Svaz skautek. Ománští skauti se snaží se zahraničními oddíly za podpory Ministerstva školství sblížit a pořádají např. společné tábory na skautských tábořištích mimo města.²⁰⁵

Kromě původem asijských skautů v Ománu existují ještě zahraniční oddíly britských

199 Omán byl od roku 1798 vázán smlouvou pod vliv Velké Británie, který roku 1920 zesílil a Omán se stal loutkou v rukou Britů. Konečné nezávislosti Sultanát Omán dosáhl roku 1977, kdy Britové odešli se svými jednotkami RAF z vojenských základen v Salále a Masíře. Viz OWTRAM, F. *A Modern History of Oman: Formation of the State Since 1920*. Str. 204 – 205.

200 Ibid. Str. 9 - 10.

201 Expatriant pochází z anglického slova expatriate s původním významem vyhoštěnec, zde použito v moderním kontextu ekonomického rázu, ve smyslu: člověk, který na určitou delší dobu odejde do zahraničí za pracovním účelem s úmyslem nesetrvat v cizí zemi nastálo.

202 Data Analysis. *NCSI* [online].

203 Scouts and Guides. *Indian Muscat School* [online].

204 The Bharat Scouts and Guides. *Wikiwand* [online].

205 The Scouts' Incredible Camping Experience. *Sri Lankan Muscat School* [online].

skautů, kteří jsou součástí organizace British Scouting Overseas patřící do Asociace skautů Spojeného království (UK Scouting Association). Britské oddíly vznikly z potřeby aktivních skautů, kteří se skautské činnosti a vedení oddílů věnovali v Británii. Ománské skautské oddíly pro jejich děti ale z jazykových a kulturních důvodů nebyly vhodné, a tak roku 2012 založili oddíly vlastní, které fungují na soukromých britských školách pro 2500 členů. Existuje zde 1. a 2. ománská skupina, která podle britského skautského systému připravuje program pro děti od 6 do 18 let, reálně ale pouze do věku 14 let, protože ve věkové úrovni roverů a rangers chybí dobrovolníci, kteří by se vedení věnovali. Tento stav vychází z logické situace, kdy do Ománu odchází za prací rodiče s dětmi, teenageři ale volí vzdělání za hranicemi Ománu.²⁰⁶

6.3 Role náboženství

Ománský skaut odráží pozici náboženství ve společnosti, která je v otázce islámu sice tradiční, ale velmi uvolněná a náboženství vnímá jako důležitý prvek v osobní rovině. Být věřící není podmínkou pro vstup do oddílu a člen nemusí být ani muslim, což je častou praxí vzhledem k zahraničním žákům²⁰⁷ nemuslimského vyznání na školách.²⁰⁸ I ve skautském programu je islám vnímán jako osobní záležitost každého člověka, kterou by neměl dávat okatě najevo. Skautští vůdci vnímají, že islám nemá být oddělen od běžného života, ale má být jeho každodenní součástí ve všem konání. Součástí programu nejsou náboženské aktivity typu přednášek, ale každý má právo na boha a na čas, aby mohl vykonat své náboženské potřeby, zejména během táborů.²⁰⁹

6.4 Vliv na společnost

Ománští skauti jsou oceňováni i Ministerstvem školství za svůj vliv na společnost,

206 Welcome to British Scouts in Oman. *British Scouts in Oman* [online].

207 Do skautských oddílů vstupují např. křesťanští Egypťané.

208 Z rozhovoru s Hilálem Dagarim, Nizwa, 29. 2. 2016.

209 Z rozhovoru se zahraničním zpravodajem ⁶Alím al-Mamarím, Maskat, 1. 3. 2016.

který mají v roli činného aktéra. Ministerstvo si skautů váží zejména pro jejich aktivní přístup v občanském životě a jejich unikátní roli ve vzdělávání dospělých.²¹⁰ Uznání uvádí zejména za participaci v dobrovolnických aktivitách, jimiž jsou skauti hlavní hybnou silou, zejména těch, které se zaměřují na ochranu životního prostředí, boj s negramotností a službu směřovanou na rozvoj společnosti.²¹¹

V rámci široké veřejnosti skauti organizují početné projekty a aktivity, které se zaměřují na ománskou společnost. Z filmu ománské televize z roku 1990 vidíme, že v devadesátých letech se projekty zaměřovaly zejména na tradiční službu společnosti, tedy návštěvy nemocnic a chudých lidí, kterým přinášeli dárky. Pořádali výtvarné soutěže pro děti, organizovali semináře o první pomoci spojené s mezinárodním týdnem zdraví, ekologické projekty včetně sázení stromů a programy na podporu malých a izolovaných komunit.²¹²

I v dnešní době činnost ománských skautů zahrnuje výše zmíněnou službu a projekty. Během času se ovšem projekty přizpůsobují potřebám moderní doby a v posledních letech se do programu integrují i aktivity cílící na rozvoj dětí jako aktivních občanů (tábory s tematikou *Guide...is an Active Citizen*), které mladé lidi podporují v roli aktivních občanů v monarchistickém zřízení. Program se ale nevěnuje demokracii, což je časté téma spojené s aktivním občanstvím u skautů v ČR. Skauti mají velmi důležitou roli v národních projektech a kampaních. Pro pochopení významu skautských činností je třeba představit na základní úrovni povahu ománské společnosti. Ománci jsou velmi klidní bohatí lidé, kteří jsou zvyklí, že těžší práci vykonávají imigranti z jihovýchodní Asie, a tak Ománci pracují ve veřejných funkcích spojených s řízením státu a institucí či v soukromém sektoru, zejména v turistickém ruchu. Ománci žijí hlavně rodinným životem, nevěnují se sportu ani jiným koníčkům. Mladí lidé svůj volný čas tráví doma či návštěvou kin. O nízkém kulturním dění vypovídá i fakt, že v celé zemi najdeme jen jedno divadlo – Royal Opera v Maskatu, která uvádí průměrně osm představení měsíčně, která jsou navštěvovaná především cizinci. Nelze zjednodušovat a generalizovat, ale na základě osobních zkušeností autorky lze při osobních setkáních cítit rozdíl mezi skauty a neskauty. Skauti při setkáních mluví o aktivním

210 Myšleny jsou vzdělávací kurzy pro činovníky zaměřené na všechny oblasti vedení dětí.

211 AŠ-ŠÍBÁNÍA, M. A. *Al-kašafija wa'l-mas'úlíja al-mudžtam'íja. Al-kašafija al-ománíja*. Str. 1.

212 *Al-kaššáfa – Intádz tilfzijún sultanat Omán 1990. Youtube [online]*.

životě, který vedou, projektech a životních ambicích. Je tedy potom pochopitelné, že skauti vyvíjejí společenské aktivity na národní úrovni a implementují do reálného života plány a projekty vlády, která využívá spolehlivosti skautů. Národními kampaněmi, které skauti organizují, cílí na boj proti civilizačním chorobám, na výchovu ke zdraví a mateřskou péči, či vedou pro Čechy podivně znějící kampaň pro dodržování časového odstupu mezi porody.²¹³ Služba společnosti je hlavní náplní roverů a rangers, kteří se nescházejí na pravidelných schůzkách jako mladší skauti, ale většinou třikrát měsíčně organizují převážně společensky prospěšné aktivity. Oproti skautům nejsou spravováni ministerstvem školství, ale spadají pod ministerstvo sportu. Jejich tábory probíhají většinou v zahraničí, aby využili možnosti cestovat a poznali jiné země. Poslední v roce 2016 se konal v Polsku.²¹⁴

Dále se skauti angažují v organizování a asistenci při oficiálních státních událostech jako sportovní utkání, celostátní výukové programy a soutěže pro mládež (v oblasti zdraví, životního prostředí, začlenění zdravotně postižených osob do společnosti aj.) Pomáhají též s přípravou a realizací kulturních akcí, především národního festivalu v Maskatu.²¹⁵ Projekty ekologického charakteru se zaměřují na výsadbu stromů, úklid pláží a čištění zavlažovacích kanálů (tzv. afláďž), které jsou existenciálně důležité pro ománské zemědělství. Organizují environmentální národní soutěže ve školách.

V posledních letech je interní strategií NOSG posílit členství skautek v organizaci. Ministerstvo školství a vzdělání zastoupené generálním ředitelstvím skautů a skautek se cíleně zaměřuje na získání nových členek a tím podporu aktivit dívek a žen. Plán spočívá zejména v nákupu nového tábornického materiálu počínaje stany a konče u nářadí tak, aby byla zajištěna kvalitní podpora a prostředky k zajímavému programu.²¹⁶

Skauti se taktéž více zaměřili na mezinárodní projekty a společenství – podporují otevřenou společnost, výměnu názorů a mezinárodní akce jsou prostředkem k získávání odlišných pohledů a postojů. Mezinárodní vztahy ománští skauti upevňují především v oblasti států GCC²¹⁷ a v arabském regionu WOSM. Skautská skupina sestavená z roverů

213 At-ta'rif bi'l-haraka. *Al-mudíríja al-ʿamma li'l-kaššáfa wa'l-muršidát* [online].

214 Z rozhovoru s vedoucím roverů Hilálem Dagarim, Nizwa, 29.2.2016.

215 AR-RASBI, K. S. K. *Indžázát kaššáfa wa muršidát ʿOmán 2014*. Str. 59 - 68.

216 AL-HADRI, M. A., AL-JABRI, B. K. *Pioneering Experience In Membership Development of Oman Guides*. Str. 6.

217 GCC stojící pro Gulf Cooperation Council je politické a ekonomické společenství 6 zemí (Saudská Arábie, Kuvajt, SAE, Katar, Bahrajn a Omán) Arabského zálivu.

taktéž asistuje poutníkům při jejich pouti do Mekky a zejména při jejich orientaci na svatých místech. NOSG se díky svým aktivitám a kvalitní činnosti stává významným členem Arabského regionu s vlivem v rozhodovacích procesech. Skrze poskytování zázemí mezinárodním akcím se s Ománem seznamují jiné národy a díky aktivní účasti ománských skautů na mezinárodních projektech mají mladí lidé příležitost seznámit se s odlišnými kulturami a prostředím.²¹⁸

Ománský skauting je ve světě rovněž výrazný díky velké energii, kterou věnuje projektu JOTA-JOTI²¹⁹, v němž při posledním ročníku dokonce obsadila první místo v počtu zemí, se kterými se spojila²²⁰. Přímo na ústředí NOSG v Maskatu je jedna velká místnost určena jen pro rádiovou stanici, která zprostředkovává kontakt se zahraničními skautskými organizacemi. Ačkoli princip a pravidla pro spojení s ostatními stanicemi zůstává stejný jako v letech, kdy rádiové spojení bylo na vrcholu, dnes slouží spíše k zábavě a pro zpestření aktivit.

6.5 Odras politiky v hnutí

Skautské oddíly v Ománu fungují přímo uvnitř škol - základních, středních, vysokých, veřejných i soukromých, s kterými jsou zejména na nižším stupni přímo provázány. Skauting tedy funguje spíše jako dobrovolná volnočasová aktivita na půdě školy, v níž žák studuje. Školy skauting podporují a vnímají ho jako doplňkovou součást vzdělání. Oddíloví vůdci jsou většinou učitelé na dané škole. Pokud se oddíl připravuje na závody, je v posledním týdnu před konáním klání v rozvrhu v čase výuky vyhrazen čas pro přípravu a trénink skautů a i učitel, vedoucí oddílu, má přípravu na závody započítanou do výuky. Být skautem je pro děti v Ománu čest a hrdě se při skautských činnostech předvádějí před zbytkem školy.

Ománský skaut je silně propojen se školstvím i na formální úrovni. Roku 2007 vydal

218 AR-RASBI, K. S. K. *Indžázát kaššáfa wa muršidát 'Omán 2014*. Str. 69 – 102.

219 JOTA-JOTI je zkratkou mezinárodní akce organizované WOSM, jejíž písmena jsou převzata z celého názvu: Jamboree on the Air-Jamboree on the Internet. Akce je zaměřena na všechny věkové kategorie skautů a jejím cílem je propojovat skauty z celého světa a vyměňovat si informace o odlišných kulturách. Viz. Jamboree on the Air-Jamboree on the Internet. *Jotajoti* [online].

220 Kaššáfa wa muršidát 'Omán tawásala nadžáhátihá wa tahaqqaqa al-markaz al-awal 'alá mustawá al-álam. *Oman Daily* [online].

sultán dekret²²¹, jehož účinností spadá NOSG přímo pod Ministerstvo školství a vzdělání, ovšem jen na organizační, ne ideologické úrovni. Do té doby bylo pod přímou správou sultána. Sultán Qábús bin Sa'íd je od roku 1983 čestným náčelníkem skautské organizace, skautům vyjadřuje otevřenou a velkou podporu. Podpory stejného měřítka se skautům dostává i od Ministerstva školství, které skauty vidí zejména jako organizaci, jež je vzorem zodpovědného přístupu a služby společnosti a jejímu rozvoji. I další ministerstva se skautskou organizací spolupracují na projektech, které skauti organizují. Mezi nimi je Ministerstvo zemědělství a rybolovu, Ministerstvo zdraví, Ministerstvo náboženských záležitostí či policie. Na tomto modelu můžeme pozorovat úspěšné propojení státního a civilního sektoru.²²²

6.6 Současná situace

Díky velké oficiální podpoře ománské vlády ve finanční, ideologické i mediální podobě má skautské hnutí velké možnosti pro svou činnost. Je zajímavé pozorovat vývoj organizace ománských skautů, která je v mnoha ohledech opožděná oproti arabským zemím, v kterých má skauting mnohaletou tradici (jako státy Levanty, Maghrebu...). V Ománu se teprve vytvářejí moderní výchovné rámce, rozvíjejí se skautské odborné činnosti a skauti hledají cestu, jak se připodobnit světovému společenství. Během školního roku 2012/2013 Ministerstvo školství reprezentované Generálním ředitelstvím skautů a skautek vydalo nový strategický plán zaměřený na rozvoj počtu členů ománských skautek²²³ a zkvalitnění programu, který si v deseti oblastech stanovuje cíl vytvořit administrativní jednotky skautek ve všech regionech země, vzdělávat skautky pro vůdcovské pozice, rozšiřovat dostupnost skautské (především výchovné) literatury, podporovat účast na táborech a mezinárodních setkáních a další. Ve strategickém plánu, který uvádí jako největší výzvy a slabiny rozšiřování řad skautek zejména nízké povědomí o skautkách v

221 Změna o správě NOSG proběhla na základě dekretu č. 41/2007.

222 At-ta'rif bi'l-haraka. *Al-mudíríja al-^cámma li'l-kaššáfa wa'l-muršidát* [online].

223 Rozvoj členské základny úspěšně narůstá; v roce 2012 bylo ve všech věkových kategoriích registrováno 10 210 skautek, v roce 2013 se jejich počet téměř zdvojnásobil na 19 086. Viz AL-HADRI, M. A., AL-JABRI, B. K. *Pioneering Experience In Membership Development of Oman Guides*. Str. 9.

médiích (a tím i u veřejnosti), nedostatečné vzdělávání žen pro vedení oddílů skautek, administrativních jednotek či táborů (spojeným s nedostatkem kvalifikovaných vedoucích), či nízkém zastoupení žen v reprezentaci organizace na národní i mezinárodní úrovni. Z charakteru slabin je znát vůdčí role mužů ománské tradiční společnosti, kteří si ale uvědomují, že roli žen v organizaci je potřeba pro správné fungování posílit.²²⁴

224 AL-HADRI, M. A., AL-JABRI, B. K. *Pioneering Experience In Membership Development of Oman Guides*. Str. 8.

7. Závěr

Pro region Blízkého východu je charakteristické vysoké procentuální zastoupení mladé generace. Třetinu obyvatel tvoří děti do 15 let, další třetinu představuje mládež mezi 15 a 29 lety²²⁵. Pokud tedy dvě třetiny populace tvoří mladí lidé, je jasné, že musí v určité míře působit na celou společnost a vývoj země. Skauting je jedním z nejvýznamnějších edukačních hnutí, které už více než sto let funguje v regionu Blízkého východu a skrze svou činnost vychovává a formuje mladou generaci tak, aby se aktivně zapojovala do občanského života a měla pozitivní vliv na společnost. Ačkoli je skauting velmi populární, existence skautingu na Blízkém východě je v české společnosti téměř neznámá, přestože skauting funguje ve všech blízkovýchodních zemích²²⁶ v suchozemské, vodní (mořské) i letecké formě²²⁷.

Vzhledem k faktu, že se jedná o v českém (a moderním záběru i zahraničním) prostředí první, spíše průzkumnou studii, bylo hlavním cílem předkládané práce poskytnout základní informace o existenci skautské organizace na Blízkém východě. Kromě základního představení organizace si práce kladla za cíl zaměřit se v souvislosti se skautingem na tři konkrétní oblasti zvolené na základě faktorů, které podstatně ovlivňují společnost – roli náboženství, občanskou angažovanost a provázanost s vládou či jinými politickými aktéry. Ačkoli je každé oblasti věnován samostatný prostor, lze najít souvislosti mezi jednotlivými rovinami. Například v Maroku si FNSM zachovává politickou nezávislost, ale trpí nedostatkem financí pro své aktivity, kterými by mohla působit na veřejnost ve větším měřítku. Zároveň se potýká s neustálou konkurencí a bojem o členy s ostatními četnými skautskými asociacemi, které jsou napojené na politické strany, a tak nemají materiální nedostatek.

Skauting se na Blízkém východě rychle a úspěšně zakořenil i díky tomu, že do svých principů zakomponoval náboženství a povinnost k Bohu v podobě, která je aplikovatelná na jakékoli náboženství. V regionu, kde je náboženství důležitým prvkem každodenního života,

225 Arab Human Development Report 2016. *UNDP* [online].

226 Ačkoli byl Irák v roce 1999 vyloučen z WOSM, skauting tam od roku 2004 díky americkým vojákům opět funguje. Viz BECK, Chip. Iraqi Scout Initiative. *The Coalition Provisional Authority* [online].

227 Vedle prvotního (suchozemského) skautingu jsou ještě oddíly vodní (příp. mořské) a letecké, které do svých činností zahrnují i aktivity na vodě a letectvím.

je pro mnoho rodičů důležité, že jsou jejich děti duchovně rozvíjeny i ve volném čase. Skauting na Blízkém východě klade důraz na povinnost k Bohu, ať už se jedná o muslimy, Židy či křesťany. Rozdílné je ale pojetí náboženství v programu. Zatímco v Egyptě je povinné účastnit se společných modliteb a islámská výuka je obsažena v přednáškách a dalších aktivitách, v Ománu je náboženství ve skautingu chápáno jako osobní rovina každého člověka. Vedoucí tedy nevytváří nábožensky zaměřený program, ale islám prožívají v každodenních zvyklostech a skrze myšlenky, které tvoří islám, nenásilně vychovávají svěřené děti tak, aby vyrostli v morální a nábožensky uvědomělé osobnosti. Zajímavým zjištěním je fenomén židovského skautingu v Maroku, který není příliš známý. Že byla Casablanca ještě donedávna městem s největším počtem židovských skautů neví ani skautští vedoucí, kteří tam žijí celý život.²²⁸ Důkladnější zpracování fenoménu židovského skautingu v severní Africe by bylo zajímavé, vzhledem k tomu, že se jedná o velmi specifické hnutí v jinak muslimském regionu, a také proto, že prvotním průzkumem nacházíme silné podobnosti s československým židovským skautingem.²²⁹

V oblasti občanské angažovanosti skauti v arabském světě naplňují i druhou povinnost, tedy službu druhým. V očích veřejnosti jsou skauti známí zejména díky ochraně životního prostředí, což v blízkovýchodním regionu znamená hlavně výsadbu stromů a rostlin, edukační tématické programy pro veřejnost a uklízení odpadků. Díky dobré organizační struktuře a zásadě být prospěšný, tvoří skauti první linii pomoci lidem zasažených přírodní katastrofou, které se v podobě záplav vyskytují každoročně v Ománu a Maroku, kde jsou navíc častá zemětřesení. Stejně reagují i čeští skauti, kteří se pod heslem „Buď připraven!“ zapojují do pomoci v případě záplav.²³⁰ Pro skauty blízkovýchodního regionu jsou typické projekty zaměřené na společensky znevýhodněné občany, tedy negramotné a chudé lidi, které jsou organizované jak na národní úrovni, tak samotnými oddíly. Vliv skautingu na společnost nelze ovšem vidět pouze skrze velké projekty a celospolečenské aktivity, ale zejména v neustálé oddílové práci s jednotlivými členy. Díky otevřenosti skautingu pro širokou veřejnost jsou do skautských řad vítány i chudé děti trávící volný čas na ulici, či osoby s postižením. Každý člověk, kterého se podaří vymanit z

228 Z rozhovoru s Hassanem Bekkali, Casablanca, 26. 1. 2017.

229 RADKOVIČOVÁ, J. *Hnutí Blau-Weiss aneb Modrobílí v Plzni* [online]. Str. 3 - 4.

230 Skauti pomáhají po povodních, 2013. *Studio 6* [televizní zpravodajství].

nepřívětivého prostředí a vychovat z něj zodpovědného a morálního člověka, je pozitivním přínosem pro společnost.

Důležitou roli má i mezinárodní přesah skautské organizace. Díky zahraničním akcím, jichž se arabští skauti účastní a které sami pořádají, mají velký dopad na mladé lidi, kteří se seznamují s odlišnými kulturami a názory, což může pomoci jako prevence radikalismu. Mezinárodní akce jsou tradiční zejména pro skauty roverského věku, které jsou pro ománské skauty každoročním vyvrcholením aktivit.

Největší rozdíly mezi zkoumanými státy nacházíme v otázce propojení organizace s vládou či jinými politickými aktéry. Ač nepřímou cestou, skauting, v základu apolitický, může být velmi silným prostředkem v rukou vládců či politických hnutí. Potenciál skautingu objevila ideologická hnutí včetně egyptského Muslimského bratrstva, které využívalo roverských oddílů k vytrénování svých členů. Také velký muftí Hadždž Amín al-Husajní, známý díky militantnímu palestinskému nacionalismu a spoluprací s nacistickým Německem a fašistickou Itálií, inicioval založení skautských oddílů v Palestině, které se podílely na nacionálních vzpourách ve 30. letech²³¹.

I hlavy arabských států sílu masy aktivní mládeže rychle postřehly a ve funkci čestných prezidentů skautské organizace si získaly její přízeň. Skautský šátek a čestné prezidentství přijalo mnoho blízkovýchodních vládců, zejména v časech vzestupu nacionalismu, kdy skauti představovali oporu vládce. Funkci čestného prezidenta skautského hnutí zastávají arabští vladaři mnohdy i dnes. Podobný scénář je pro český skauting nepředstavitelný. Český skauting si snaží zachovat apolitický charakter, ačkoli se v posledních letech vede diskuze, do jaké hloubky se má skautská organizace vyjadřovat k tématům s politickou tematikou a zda má podporovat své členy v politickém aktivismu.

Ve zkoumaných zemích propojení s politikou vyvolalo rozpory. V Maroku funguje mnoho skautských asociací, které jsou vytvořené jako loutky politických stran. Jen tři asociace, které se od politiky (víceméně) distancují, jsou členem národní organizace zastoupené ve WOSM. Jejich politická neutralita jim působí potíže ve spolupráci s městem a při získávání financí. Zdá se ale, že hrdost z neutrality je jim dostatečnou satisfakcí. Oproti tomu ománské skauti dokáží šikovně spolupracovat s rozličnými ministerstvy i se sultánem

231 DEGANI, A. *They Were Prepared: The Palestinian Arab Scout Movement 1920 – 1948*. Str. 205.

ve vlastní prospěch. Důvodem může být i autokratický způsob vlády v Ománu a absence politických stran, které se o přízeň skautů nepřetahují.

V oblasti skautingu na Blízkém východě je velký potenciál k dalšímu výzkumu, který s ohledem na rozsah této práce není možný. Velmi zajímavý, ale také náročný, by byl v arabských zemích chybějící průzkum, jak skautská výchova ovlivňuje jedince v osobní rovině a jaký má dopad na člověka v dospělosti. Aktuální otázkou také je, zda skauting může být prostředkem boje proti terorismu. Působí skauting výchovou k respektu a ohleduplnosti jako prevence radikalismu, či naopak radikalismus může podporovat, jako je tomu v případě vlivu ideologie Muslimského bratrstva v Egyptě?

Během výzkumu jsem se setkávala s rozdíly v tradicích a fungování skautských oddílů. I přes ně jsem díky stejným myšlenkovým základům skautingu cítila rodinnou blízkost a porozumění si se skauty. Je fascinující, že myšlenka stará 110 let může tvořit životní základ tolika lidí a v jednotě spojuje skauty z různých koutů světa.

8. Seznam použitých zkratek

BSIB - Mezinárodní skautské kanceláře (Boy Scouts International Bureau)

DEJJ - Oddělení pro vzdělávání židovské mládeže (Département Éducatif de la Jeunesse Juive)

EDF - Francouzští skauti (Les Eclaireurs de France)

EIF - Francouzští židovští skauti (Eclaireurs Israélites de France)

EIM - Marocký židovský skaut (Eclaireurs Israélites du Maroc)

EIM - Maročtí židovští skauti (Eclaireurs Israélite du Maroc)

FNSM - Národní federace marockých skautů (Fédération Nationale du Scoutisme Marocain)

JDC - Americký židovský spojený distribuční výbor (American Jewish Joint Distribution Committee)

NOSG - Národní organizace skautů a skautek (The National Organization for Scouts and Guides)

PDI - Demokratické nezávislé strany (Maroko)

U.J.J. - Unie židovské mládeže (L'Union de la jeunesse juive)

WAGGGS - Světové sdružení skautek (World Association of Girl Scouts and Girl Guides)

WOSM - Světová organizace skautského hnutí (World Organization of the Scout Movement)

WSPU - Světová skautská parlamentní unie (World Scout Parliamentary Union)

9. Bibliografie

1956 Egypt Pan-Arab Boy Scouts Jamboree Coca Cola Sponsored. *The Vintage Arab* [online]. 17. 12. 2014 [cit. 15. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.thevintagearab.com/post/105444960765/1956-egypt-pan-arab-boy-scouts-jamboree-coca-cola?route=%2Fpost%2F%3Aid%2F%3Asummary>

38th World Scout Conference Report. *WOSM* [online]. 11. 5. 2009 [cit. 27. 4. 2017]. Dostupné z: https://issuu.com/worldscouting/docs/wsconfreport_08_en.

About the Arab Scout Region. *Scout.org* [online]. [cit. 19. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.scout.org/arab>.

Akadem. *Les Eclaireurs Israélites de France* [online]. [cit. 6. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.akadem.org/medias/documents/L_2_eeif.pdf.

Al-Džám'ca al-wataníja li'l-kašafíja al-maghribíja: Liqá' šawáty nazífa. In: *Youtube* [online]. 29. 4. 2016 [vid. 2. 3. 2017]. Kanál uživatele kachafa webtv. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?time_continue=456&v=K-8ohn7I274.

AL-HADRI, M. A., AL-JABRI, B. K. *Pioneering Experience In Membership Development of Oman*. Ministry of Education: Muscat, 2014. ISBN 978-99969-0-331-1.

Al-haraka al-kašafíja al-^carabíja 4. díl. Misr [epizoda z televizního seriálu]. *Al-Jazeera Online*. 23. 12. 2014 20:00. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=sd6_om5P-6U.

Al-haraka al-kašafíja al-^carabíja. 1. díl. [epizoda z televizního seriálu]. *Al-Jazeera Online*. 23. 12. 2014 20:00. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Xj0CkMqd7Ws&t=473s>.

Al-haraka al-kašafíja al-^carabíja. 8. díl. Al-Maghreb [epizoda z televizního seriálu]. *Al-Jazeera Online*. 25. 12. 2014 20:00. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=P5JW7Za0M0M>.

Al-kašáfa al-kanasíja: dawruná at-tanzím wa'l-amn mas'úlíja dáchilíja. *Mada Misr* [online]. 8. 1. 2017 [cit. 8. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.madamasr.com/ar/2017/01/08/feature/%D9%85%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%B9/%D8%A7%D9%84%D9%83%D8%B4%D8%A7%D9%81%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%83%D9%86%D8%B3%D9%8A%D8%A9-%D8%AF%D9%88%D8%B1%D9%86%D8%A7-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%86%D8%B8%D9%8A%D9%85-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%85%D9%86/>.

Al-Kaššáfa – intádž tilfizijún sultanat Omán 1990. In: *Youtube* [online]. 21. 5. 2013 [vid. 15. 3. 2017]. Kanál uživatele oman video. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=fhmv_D6HeKU.

ALLEN, H. Calvin, RIGSBEE W. Lynn. *Oman Under Qaboos: From Coup to Constitution, 1970–1996*. London: Frank Cass, 2000. ISBN 0-7146-8227-6.

AR-RASBI, Khamis Salim Khamis (ed.). *Indžázát kašáfa wa muršidát ‘Omán 2014*. Ministry of Education: Muscat, 2015. ISBN 978-99969-0-511-7.

Arab Human Development Report 2016. *UNDP* [online]. 29. 11. 2016 [cit. 12. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.arab-hdr.org/>.

Arab Region. *WAGGGS* [online]. [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.wagggs.org/en/our-world/>.

ARENOSKY, Janice. A Helping Hand All the Way Across the World. *Boy's Life*. 2010, s. 12. ISSN 0006-8608.

ASHFORD, Douglas Elliott. *Political change in Morocco*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1961. ISBN 9780691625768.

Aš-šajch Muhammad Tawfíq al-Hibrí. *Scoutsarena* [online]. 10. 10. 2005 [cit. 16. 4. 2017].

Dostupné z: <http://www.scoutsarena.com/muntada/showthread.php?5081-%C7%E1%D4%ED%CE-%E3%CD%E3%CF-%CA%E6%DD%ED%DE-%C7%E1%E5%C8%D1%ED-It-%C7%E1%D1%C7%DA%ED-%C7%E1%C3%E6%E1-%E1%E1%DF%D4%DD%ED%C9-%C8%C7%E1%E6%D8%E4-%C7%E1%DA%D1%C8%ED-gt>.

AŠ-ŠÍBÁNÍA, Mahida b. Ahmed. Al-kašafija wa al-mas'úlíja al-mudžtam'íja. *Al-kašafija al-ománíja*. Prosinec 2015.

At-ta'rif bi'l-haraka. *Al-mudíríja al-amma li'l-kaššáfa wa'l-muršidát* [online]. [cit. 15. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.omanscouts.gov.om/AR1introduction.htm>.

AZOULAY, Arie. Jeunesse dans la tourmente: Les mouvements de jeunesse juifs au Maroc 1944 – 1956. Jerusálém: Elkana, 2014. ISBN 9789657417164.

BADEN-POWELL, Robert. *Scouting for Boys*. London: C. A. Pearson, 1951.

Balágh sahafí haula hamlat al-kaššáfa al-hasaníja al-maghribíja „Ana hádir(a). *Al-kašafija al-hasaníja al-maghribíja* [online]. Poslední změna 29. 4. 2015. [Cit. 12. 3. 2017]. Dostupné z: <http://shm.ma/?p=38>.

BANK, Barbara J., DELAMONT Sara, MARSHALL Catherine (eds.). *Gender and education: an encyclopedia*. Westport, Connecticut: Praeger Publishers, 2007. ISBN 978-0313333439.

BANK, Barbara J., DELAMONT Sara, MARSHALL Catherine, eds. *Gender and education: an encyclopedia*. Westport, Connecticut: Praeger Publishers, 2007. ISBN 978-0313333439.

BECK, Chip. Iraqi Scout Initiative. *The Coalition Provisional Authority* [online]. 28. 2. 2004 [cit. 2. 5. 2017]. Dostupné z: http://govinfo.library.unt.edu/cpa-iraq/pressreleases/20040301_scouting.html.

BEININ, Joel a VAIREL, Frédéric (eds.). *Social Movements, Mobilization, and Contestation in*

the Middle East and North Africa. California: Stanford University Press, 2011. ISBN 978-0804775243 .

BERÁNEK, Ondřej. Úvod. In: *Arabské revoluce: Demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*. Praha: Academia, 2013. Str. 9-22. ISBN 978-80-200-2298-1.

BLOCK, R. Nelson a PROCTOR, M. Tammy (Eds.). *Scouting Frontiers: Youth and the Scout Movement's First Century*. Newcastle upon Tyne : Cambridge Scholars Pub., 2009. ISBN 978-1-4438-0450-9.

Board of Governors. *Arieh Azoulay*. [online]. The Jewish Agency for Israel. [cit. 7.4.2017]. Dostupné z: <http://www.jewishagency.org/executive-members/arieh-azoulay>

BŘICHÁČEK, Václav, ČERNÝ, Pavem, ŠANTORA, Roman a Lucie Vlčková. *Sondy do světa skautů: sociologické průzkumy Junáka 2000 – 2003*. Praha: Tiskové a distribuční centrum – Junák, 2003.

Civic Engagement of Youth in the Middle East and North Africa: An Analysis of Key Drivers and Outcomes. *Mercy Corps* [online]. Březen 2012 [cit. 10.5.2017]. Dostupné z: https://www.mercycorps.org/sites/default/files/mena_youth_civic_engagement_study_-_final.pdf.

Constitution of the World Organization of the Scout Movement. *Scout.org* [online]. Leden 2011 [cit. 28. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.scout.org/Constitution/>.

Data Analysis. *NCSI* [online]. Leden 2017 [cit. 22. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.data.gov.om/en/DataAnalysis/>.

DEGANI, Arnon. They Were Prepared: The Palestinian Arab Scout Movement 1920–1948. *British Journal of Middle Eastern Studies*. 2014, 41(2), 200 – 218. ISSN1469-3542

DESPEYROUX, J. The Agadir earthquake of February 29th 1960: behaviour of modern buildings during earthquake. In: *Second World Conference on Earthquake Engineering conference 11 – 18 July, 1960 Tokyo, Japan*. Str. 521 – 541. Dostupné z: http://www.iitk.ac.in/nicee/wcee/article/vol.1_session5_521.pdf.

DUECK, J. Uniforms and Salutes: Fascism and Youth Politics in Syria and Lebanon under French Rule. In: KHALAF, Samir a KHALAF, Roseanne Saad (Eds.). *Arab Youth: Social Mobilization in Times of Risk*. Londýn: Saqi Books, 2012, str. 263 – 276. ISBN 9780863564574.

Džam'íja al-kaššáf al-muslim fí Lubnán: itlála 'alá al-júbíl al-almásí 1985, 1985. Bejrút: Džam'íja al-kaššáf al-muslim fí Lubnán. Dostupné z: <http://www.scoutsarena.com/muntada/showthread.php?34161-%CD%E3%E1-%E4%D4%D1%C9-%C7%E1%ED%E6%C8%ED%E1-%C7%E1%C7%E1%E3%C7%D3%ED-%E1%CC%E3%DA%ED%C9-%C7%E1%DF%D4%C7%DD-%C7%E1%E3%D3%E1%E3-%DD%ED-%E1%C8%E4%C7%E4-1985>.

Edmond Fleg. *Scoutopedia* [online]. Poslední aktualizace 12. 2. 2012 [cit. 6. 4. 2017]. Dostupné z: https://fr.scoutwiki.org/Edmond_Fleg.

Egypt Demographic Profile in 2016. *Index Mundi* [online]. 8.10.2016 [cit. 8.5.2017]. Dostupné z: http://www.indexmundi.com/egypt/demographics_profile.html.

Egypt. WAGGGS [online]. [cit. 28. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.waggs.org/en/our-world/arab-region/member-organizations/egypt/>.

Emirates Scouts Association. *General Authority of Youth and Sports Welfare* [online]. [cit. 18. 4. 2017]. Dostupné z: <https://ysa.gov.ae/en/Institutions%20and%20Centers/Youth/Youth%20Associations/Emirates%20Scouts%20Association>.

Fnaïre - Al Amir Nadif. In: *Youtube* [online]. 31. 10. 2016 [vid. 3. 4. 2017]. Kanál uživatele Fnaïre. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=iAnifOd0sLw>

Film al-haraka al-kašfíja fí Misr. In: *Youtube* [online]. 24. 12. 2012 [vid. 2. 5. 2017]. Kanál uživatele egypt scout. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=uDVpySMH00E>

Génération News: Aš-šabáb wa al-kašfíja. In: *Youtube* [online]. 2.5.2015 [vid. 15. 3. 2017]. Kanál uživatele Medi1TV. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?time_continue=70&v=DUqkEtZGkt8.

GOLDEBERG, S. P., 1963. Jewish Communal Services: Programs and Finances. In: *American Jewish Year Book 1963: A Record of Events and Trends in American and World Jewish Life*. New York: American Book-Stratfor Press, 166 – 202.

Grand Total Membership with Genders at 31 Dec 2014. *WOSM* [online]. [cit. 28. 4. 2017]. Dostupné z: https://www.scout.org/sites/default/files/library_files/Grand%20Total.%20Membership%20with%20Genders%20at%2031%20Dec%202014.pdf.

CHAJRÍ, Mohammed ^cAbd al-Džabár. *Al-Dhikrá al-Kaššáf al-^cOthmání*. 1913. Dostupné z: <http://www.scoutsarena.com/muntada/showthread.php?31896-%CD%E3%E1-%DF%CA%C7%C8-quot-%C7%E1%D0%DF%D1%EC-quot-%E1%E1%DE%C7%C6%CF-%DA%C8%CF-%C7%E1%CC%C8%C7%D1-%CE%ED%D1%ED-1913-lt-%C8%D4%D1%EC-%D3%C7%D1%C9-gt>.

Chitáb džalálatihi fí al-^caíd al-wataní sádis ^cašar. *As-sultán Qábús* [online]. 15. 7. 2009 [cit. 16. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.sultanqaboos.net/article-action-s-id-50.htm>.

Intiláqat al-haraka al-kašfíja fí buldán al-^carabíja. *Al-kaššáf al-^carabí*. 1987, 3(1), 6 – 8.

JAKES, Aaron, 2005. *Extracurricular Nationalism: Youth Culture in the Age of Egypt's Parliamentary Monarchy*. Oxford. Diplomová práce. University of Oxford.

Jamboree on the Air-Jamboree on the Internet. *Jotajoti* [online]. [cit. 18. 4. 2017]. Dostupné z: <http://jotajoti.info/>.

JIRÁNKOVÁ, Adéla. Nedemokratické režimy jako příčina revolucí v severní Africe. In:

Arabské revoluce: Demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady.

Praha: Academia, 2013. Str. 23-65. ISBN 978-80-200-2298-1.

Kaššáfa wa muršidát Omán tawásala nadžáhátihá wa tahaqqaqa al-markaz al-awal ʿalá mustawá al-ʿálam. *Oman Daily* [online]. [cit. 18. 4. 2017]. Dostupné z: <http://omandaily.om/?p=438221>.

KHALAF, Samir a KHALAF, Roseanne Saad (Eds.). *Arab Youth: Social Mobilization in Times of Risk*. Londýn: Saqi Books, 2012. ISBN 9780863564574.

KHOURY, Philip, Shukry. *Syria and the French Mandate: The Politics of Arab Nationalism, 1920-1945*. London: I. B. Tauris and Co. Ltd., 1987. ISBN 978-0691603704.

Korán. Přeložil Ivan Hrbek. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0246-4.

KRAUS, Jiří (ed.). *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-1351-4.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, 2011. ISBN 978-80-7021-925-6.

LAMIN, Muhannad. Scouts to the Rescue. *Stories of Change* [online]. [cit. 2. 5. 2017]. Dostupné z: <http://storiesofchange.worldpressphoto.org/stories/scouts-to-the-rescue>

LASKIER, M. M. *North African Jewry in the Twentieth Century: The Jews of Morocco, Tunisia, and Algeria*. New York: NYU Press, 1994. ISBN 0-8147-5072-9.

LESLIE, Paul. *Angry Young Man*. Londýn: Faber and Faber, 1951.

LEŠANOVSKÝ, Karel. *Historie skautingu: cestou k pramenům*. Praha: Tiskové a distribuční centrum - Junák, 1999. ISBN 80-86109-27-5.

LIA, Brynjar. *The Society of the Muslim Brothers in Egypt: The Rise of an Islamic Mass Movement, 1928-1942*. Reading: Ithaca Press, 1998. ISBN 978-0863723148.

MAHMÚD, ʿAlí ʿAbd al-Halím. *Wasá'il at-tarbíja ʿand al-Ichwán al-muslimín*. Al-Mansúra: Dár al-wafá', 1989.

MALKA, Viktor, 1963. Morocco. In: *American Jewish Year Book 1963: A Record of Events and Trends in American and World Jewish Life*. New York: American Book-Stratfor Press, 400 – 403.

Marhala al-kaššáfa. *Al-Itihád al-cám li'l-kašáfa wa'l-muršidát Misr* [online]. [cit. 10.5.2017]. Dostupné z: <http://www.egyptscouts.com/scouts.php>.

Maroko. *Ministerstvo zaharničních věcí* [online]. [cit. 5.3.2017]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/maroko/index.html.

MAYSSOUN, Sukarieh a TANNOCK, Stuart: *Youth Rising? The Politics of Youth in the Global Economy*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2015. ISBN 978-0415711258.

Membership Report 2013. *World Scout Bureau* [online]. Zář 2010 [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: https://issuu.com/worldscouting/docs/wsbero-membership_report_2013.

Mohamed az-Zarqtúní...muqáwim tahawwala istišháda hi ilá dhikrá wataníja. *Maghress* [online]. 20. 6. 2013 [cit. 12. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.maghress.com/alraiy/523>

MOMANI, Bessma. *Arab Dawn: Arab Youth and the Demographic Dividend They Will Bring*. Toronto: University of Toronto Press, 2015. ISBN 978-1442628564.

Mubárat al-ʿulúm: tisa ʿ sanawát min al-ibtikár [Souboj věd: Devět let od vynálezu]. *Alialsakka's Blog* [online]. [cit. 15. 5. 2017]. Dostupné z: <https://alialsakka.wordpress.com/>.

NAGY, László. *250 miliónů skautů*. Praha: Tiskové a distribuční centrum - Junák, 1999. ISBN 80-86109-23-2.

National Scout Organizations. *Scout.org* [online]. [cit. 20. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.scout.org/node/93/about/6658#aboutcontent>.

NEWMAN, Jaakov. *Judaismus od A do Z : slovník pojmů a termínů*. Praha: Sefer, 1992. ISBN 80-900895-3-4.

NORDBRUCH, Götz. *Nazism in Syria and Lebanon: The Ambivalence of the German Option, 1933–1945*. Oxon: Routledge, 2009. ISBN 978-0415457149.

Oman. *WAGGGS* [online]. [cit. 10. 4. 2017]. Dostupné z: <https://www.wagggs.org/en/our-world/arab-region/member-organizations/oman/>.

OWTRAM, Francis. *A Modern History of Oman: Formation of the State Since 1920*. Londýn: I. B. Tauris, 2004. ISBN 978-1860646171.

PINKUSSOHN, Edna S. PINKUSSOHN, E. S. *Dopis JDC Sends Casablanca Jewish Scouts on Mission to Oiled Bakka z 10. 5*. Archiv JDC, New York. Dostupné z:

Zdroj: http://search.archives.jdc.org/multimedia/Documents/NY_AR_45-54/NY_AR45-54_Count/NY_AR45-54_00005/NY_AR45-54_00005_00131.pdf.

Political parties in Morocco's 10th parliament. *European parliament* [online]. Listopad 2016 [cit. 17. 3. 2017]. Dostupné z:

http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2016/593557/EPRS_ATA%282016%29593557_EN.pdf.

Poslání, principy a metoda skautingu, 2006. Junák – svaz skautů a skautek [informační leták].

Prezentace pro tiskovou konferenci: výsledky výzkumu veřejného mínění. Ipsos [online]. Květen 2015 [cit. 30. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.ipsos.cz/public/media/tiskove_zpravy/Ipsos_vyzkum_pro_Junak_cesky_skaut_kveten%202015.pdf.

RADKOVIČOVÁ, Jitka. Hnutí Blau-Weiss aneb Modrobílí v Plzni. *Skautský institut* [online]. Únor 2016 [cit. 9. 5. 2017]. Dostupné z: http://www.skautskyinstitut.cz/wp-content/uploads/2016/02/modrobili_Plzen_CZ_2.pdf.

REEVA, Spector Simon, eds. *The Jews of the Middle East and North Africa in Modern Times*. New York: Columbia University Press, 2003. ISBN 0-231-10797-8.

Scouting and Spiritual Development, 2001. Ženeva: World Scout Bureau.

Scouts and Guides. *Indian Muscat School* [online]. 9. 3. 2017 [cit. 22. 4. 2017]. Dostupné z: <http://ismoman.com/beyond-curriculum/scouts-and-guides/>.

SEWILAM, Ahmed M. a kol. Roadmap to Reduce the Stigma of Mental Illness in the Middle East. *The International journal of social psychiatry*. 2015, 61(2), str. 111 – 120. ISSN 00207640.

Skauti pomáhají po povodních, 2013. In: *Studio 6* [televizní zpravodajství]. ČT24 13. 6. [cit. 9. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096902795-studio-6/213411010110613-studio-6-ii/obsah/266068-skauti-pomahaji-po-povodnich>.

Skautské konvoje ve službě životnímu prostředí. *FNSM* [informační tabule]. COP22, Marrákeš, 10. 11. 2016.

SKEET, Ian. *Oman: Politics and Development*. Basingstoke, New York: Palgrave MacMillan, 1992. ISBN 978-0312068868.

ŠANTORA, Roman (ed.). *Skautské století*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR Mladá

fronta, 2012. ISBN 978-80-204-2622-2.

T-Mobile pobouřil skauty. Jeho reklamní kampaň je prý zesměšňuje. *iDNES.cz* [online]. 3. 10. 2013 [cit. 20. 4. 2017]. Dostupné z: http://mobil.idnes.cz/reklamy-t-mobilu-zesmesnuji-skauty-d6v-/mob_tech.aspx?c=A130926_162732_mob_tech_lhr.

Ta'rif al-džam'ija. Al-kašafija al-hasanija al-maghribija [online]. [cit. 12. 3. 2017]. Dostupné z: http://shm.ma/?page_id=92.

Tárich al-haraka al-kašfija 'alamijan wa misrijan. *Scoutsforum1* [online]. 26. 9. 2009 [cit. 15. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.scoutforum1.com/vb/showthread.php?t=450>.

Tawárich kašfija tuhimmuka. *Al-Itihád al-'ámm li'l-kašafa wa'l-muršidát Misr* [online]. [cit. 3. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.egyptscouts.com/dates.php>

The Bharat Scouts and Guides. *Wikiwand* [online]. 13. 1. 2007 [cit. 22. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.wikiwand.com/en/The_Bharat_Scouts_and_Guides.

The Impact of Scouting and Guiding in Europe. WOSM, WAGGGS [online]. 2015 [cit. 28. 4. 2017]. Dostupné z: <http://euroscoutinfo.com/wp-content/uploads/2015/02/SkillsForLife2015.pdf>.

The Scouts' Incredible Camping Experience. *Sri Lankan Muscat School* [online]. 27. 2. 2015 [cit. 22. 4. 2017]. Dostupné z: <http://ourslsm.blogspot.cz/2015/02/the-scouts-incredible-camping-experience.html>.

The story of scouting. *Scout.org* [online]. [cit. 27. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.scout.org/scout-history>.

Unesco eAtlas of literacy. *Unesco Institute for Statistics* [online]. Září 2016 [cit. 5.3.2017]. Dostupné z: <http://tellmaps.com/uis/literacy/#!/tellmap/-1082895961>.

VALLORY, Eduard. *Světový skauting: Výchova ke globálnímu občanství*. Praha: Tiskové a distribuční centrum - Junák, 2016. ISBN 978-80-7501-097-1.

Výsledky účasti skautů na projektu čisté pláže 2016. *FNSM* [informační tabule]. COP22, Marrákeš, 10. 11. 2016.

WALKER, Colin. The Early History of Air Scouting. In: *Scout Guide Historical Society* [online]. Poslední změna srpen 2009 [cit. 25.4.2017]. Dostupné z: <http://scoutguidehistoricalsociety.com/airscouts.htm>

WATENPAUGH, David Keith, 2009. Scouting in the Interwar Arab Middle East: Youth, Colonialism and the Problems of Middle-class Modernity. In: BLOCK, R. Nelson a PROCTOR, M. Tammy (Eds.). *Scouting Frontiers: Youth and the Scout Movement's First Century*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Pub., s. 89-105. ISBN 978-1-4438-0450-9.

WATENPAUGH, Keith David. *Being Modern in the Middle East: Revolution, Nationalism, Colonialism, and the Arab Middle Class*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2006. ISBN 978-1400866663.

Welcome to British Scouts in Oman. *British Scouts in Oman* [online]. 2017 [cit. 22. 4. 2017]. Dostupné z: <http://omanbso.org/>.

WILKINSON, Paul, 1969. English Youth Movements 1908 – 1930. *Journal of Contemporary History*. 4(2), 3-23. ISSN 00220094.

WILSON, John Skinner. *Scouting Round the World*. Londýn: Blandford Press, 1959.

World Conference. *WAGGGS* [online]. [cit. 9. 5. 2017]. Dostupné z: <https://www.wagggs.org/en/about-us/governance/world-conference/>.

World Scout Conference & World Sout Youth Forum Candidate Egypt 2020. *Facebook* [online]. [cit. 27. 4. 2017]. Dostupné z: https://www.facebook.com/42wscegypt2020/?hc_ref=PAGES_TIMELINE

Youth Programme and Adults in Scouting. *Scout.org* [online]. [cit. 17. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.scout.org/youthprogramme>.

Základní fakta o světovém skautingu. *Skaut.org* [online]. Poslední změna 1. 1. 2003 [cit. 17. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.skaut.org/skauting.svet.php>.

ZISENWINE, Daniel. *The Emergence of Nationalist Politics in Morocco: The Rise of the Independence Party and the Struggle Against Colonialism after World War II*. London: Tauris Academic Studies, 2010. ISBN 978-1848853232.

10. Resumé

The Scout movement was brought to the Middle East just five years after the British scouts had their first campout in the history. In a very short time, the movement was spread through the countries and became established at schools. Especially during the interwar period, it played an important role in national revolts and in creating new youth-driven era. It overcame all existential difficulties and has since successfully brought up children and young people.

This Thesis aims to introduce the scout movement in the Middle East to the readers for it is often overlooked by historians. It briefly examines its importance as a political tool over the course of history and mainly focuses on establishing an European Christian ideological movement in a very different environment. The Thesis is divided into two parts. The first part describes the beginnings of the World Scout Organization and presents the history and particularities of the scout movement in the Muslim and Arab Middle Eastern countries. The second part is based on case studies of selected countries which the author had the opportunity to live in. On the examples of implementation of the religion into the scout program, socially beneficial projects and relations with the government, the readers learn how the scout organization works and is successful in Egypt, Morocco and Oman. Even though similar countries are in focus, the Thesis shows that scouting, as the largest youth educational organization, can be used (and underused) by the local governments and societies in many different ways.

11. Přílohy

Obr. č. 1. Obálka knihy *Vzpomínka na Osmanský skaut*

Zdroj: CHAJRÍ, Mohammed ʿAbd al-Džabár. *Al-Dhikrá al-Kaššáf al-ʿOthmání*. 1913.

Obr. č. 2. Spoluzakladatel Osmanského skautu Šejch Muhammad Taufiq al-Hibrí se zdraví se skauty

Zdroj: Mubárat al-⁶ulúm: tisa⁶ sanawát min al-ibtikár [Souboj věd: Devět let od vynálezu].
Alialsakka's Blog [online].

Obr. č. 3. Král Fárúq I., náčelník egyptských skautů

Zdroj: Táríh al-haraka al-kašáfíja ʿálamíjan wa misríjan [Historie skautského hnutí ve světě a Egyptě]. *Scoutsforum1* [online].

Obr. č. 4. Prezident Mohamed Nagib na obálce časopisu al-Kaššafa [Skauti] z roku 1954.

Zdroj: JAKES, Aaron, 2005. *Extracurricular Nationalism: Youth Culture in the Age of Egypt's Parliamentary Monarchy.*

Obr. č. 5. Obálky Coca-Coly, sponzora 2. pan-arabského Jamboree v Egyptě roku 1956

Zdroj: 1956 Egypt Pan-Arab Boy Scouts Jamboree Coca Cola Sponsored. *The Vintage Arab* [online].

Obr. č. 6. Zakladatel EIF Robert Gamzon pózuje v Casablance se skauty EDF, roku 1944

Zdroj: AZOULAY, A. *Jeunesse dans la tourmente: Les mouvements de jeunesse juifs au Maroc 1944 – 1956*. Obr. 2.

Obr. č. 7. Židovští skauti z oddílu Maimonide, Mazagan 1958

Zdroj: Nostalgie Scoute – EIM. *Solyanidjar* [online].

Obr. č. 8. Pozůstatky klubovny skautů EIM v Casablanca

Autor: Klára Jiráčková, Casablanca, 27. 1. 2017.

Obr. č. 9. Čestný skautský prezident princ Mulaj Rašíd (vlevo) a král Mohamed VI. jako vlče (vpravo) v klubovně tangerských skautů

Autor: Klára Jiráčková, Tanger, 24. 1. 2017.

Obr. č. 10. Oddílová schůzka tangerských skautů

Autor: Klára Jiráčková, Tanger, 25. 1. 2017.

Obr. č. 11. Autorka práce se skauty u jejich stánku na konferenci o změně klimatu COP22

Zdroj: Archiv autorky práce, Marrákeš, 17. 11. 2016.

Obr. č. 12. Sultán Qábús bin Sa'íd, čestný náčelník ománských skautů

Zdroj: AL-HADRI, M. A., AL-JABRI, B. K. *Pioneering Experience In Membership Development of Oman Guides*. Str. 3.

Obr. č. 13. Ománské skautky na táboře

Zdroj: AL-HADRI, M. A., AL-JABRI, B. K. *Pioneering Experience In Membership Development of Oman Guides*. Str. 28.

Obr. č. 14. Schůzka ománských vličit

Zdroj: AL-HADRI, M. A., AL-JABRI, B. K. *Pioneering Experience In Membership Development of Oman Guides*. Str. 26.